

Anita Virkkala

VIULUPEDAGOGIN MUISTIKIRJA

Työkaluja ja vinkkejä opetuksen tueksi

VIULUPEDAGOGIN MUISTIKIRJA

Työkaluja ja vinkkejä opetuksen tueksi

Anita Virkkala
Opinnäytetyö
Kevät 2024
Taiteen tekijä ja kehittäjä YAMK
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Taiteen tekijä ja kehittäjä, YAMK

Tekijä: Anita Virkkala

Opinnäytetyön nimi: Viulupedagogin muistikirja

Työn ohjaaja: Vanessa Rodrigues da Cunha

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2024

Sivumäärä: 43 + 2 liitettä

Idea viulupedagogin muistikirjan kirjoittamiseen syntyi vuoden 2019 syksyllä, jolloin aloitin Oulun ammattikorkeakoulussa viulun ammattipedagogiikan ja opetusharjoittelun opettajana. Opetettava aihealue on laaja. Lisäksi opetustuntimäärien suuri vuosittainen oppilasmäärästä johtuva vaihtelu haastaa opetuksen suunnittelua ja käytännön toteuttamisen mahdollisuuksia.

Muistikirja kirjoitettiin opetuksen tueksi. Se toimii idea- ja tietopankkina opiskelijoille, sekä antaa opettajalle kehukset opetuksen suunnitteluun. Näin mahdollistetaan opiskelijoille tasavertainen oppimiskokemus ryhmäkoosta tai opintojen aloitusvuodesta riippumatta. Valmistuvat opiskelijat voivat käyttää muistikirjaa hyväkseen työelämään siirryttäessä. Toki siitä voi löytää kuka tahansa viulunsoitosta tai viulunsoiton opettamisesta kiinnostunut informaatiota aiheesta.

Kokemusnäkökulmaa ja kehitysideoita haettiin Oulun ammattikorkeakoulussa ammattipedagogiikkaa ja opetusharjoittelua vuosina 2019–2022 opiskelleilta, jo valmistuneilta viulisteilta Webropolin avulla luodun kyselytutkimuksen avulla. Tietoperustaa koottiin lisäksi eri viulunsoittoon ja viulunsoiton opetukseen liittyvästä kirjallisuudesta. Ajankohtaisinta tietoa saatiin eri musiikinalojen toimijoiden, yhdistysten sekä organisaatioiden internetsivustoilta. Lisäksi kahdenkymmenenviiden vuoden kokemukseni viulustina, orkesterimuusikkona ja pedagogina toi oman lisänsä työn kokonaisuuteen. Kyselytutkimuksen sekä muun tietoperustan avulla saatiin koottua kokonaisnäkemys siitä, mitä asioita viulunsoiton pedagogiikan opetuksessa on tarve painottaa ja mitä asioita muistikirjaan on hyvä nostaa esille.

Viulun soittotekniikan opettelu vaatii paljon huomiota. Tähän perustuen ammattipedagogiikan opetuksessa tulee korostaa viulunsoiton teknisen tietotaidon siirtämistä eteenpäin opettajilta oppilaille. Taiteen perusopetuksen uudistettu opetussuunnitelma laajensi viulupedagogin osaamisaluetta esimerkiksi improvisaation sekä sävellyksen pariin. Näitä luovia opetuksen muotoja tulee tehdä tutuksi opintojen aikana, jotta valmistuvat viulupedagogit pystyvät käyttämään niitä luonnollisena osana opetustyötään. Viulunsoittoon liittyvien pedagogisten suuntausten perusteellinen läpikäyminen opintojen aikana puolestaan helpottaa aloittelevan viulupedagogin mahdollisuuksia työelämässä. Ammattipedagogiikan opetuksessa on pyrittävä tiivistämään oleelliset osaamisalueet niin, että opiskelijoilla on valmistuessaan tarpeeksi työkaluja työelämään.

Asiasanat: viulu, viulunsoiton opiskelu, viulupedagogi, ammattipedagogiikka, opetussuunnitelma

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Artistic Development

Author: Anita Virkkala
Title of thesis: Violin Pedagogue's notebook
Supervisor: Vanessa Rodrigues da Cunha
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2024
Number of pages: 43+ 2 appendices

This thesis is divided into two sections. The first section of the thesis introduces the background and addresses the current needs of violin teachers' work in Finland. The second part of the thesis, titled "Violin Pedagogue's Notebook" has been created to assist students studying violin pedagogy in Oulu University of Applied Sciences. It provides valuable guidance and insights into effective teaching practices.

Comprehensive material and knowledge were systematically compiled into a booklet at Oulu University of Applied Sciences to address the variation in the number of violin pedagogy lessons based on groups' size. This booklet serves both current students and graduates, assisting them in their transition to working life as violin teachers.

The knowledge base has been assembled from books related to violin, violin teaching, and various violin methods. Additionally, current information has been sourced from various musical organizations, unions, and official Finnish institutes. My personal experience as a violinist, orchestra musician, and violin pedagogue has significantly contributed to this project. Furthermore, I conducted research inquiries with graduates who studied violin pedagogy between 2019 and 2022 at Oulu University of Applied Sciences. These graduates possess valuable insights into both the academic aspects of violin studies and their practical application on professional settings.

During this project, it was evident that a deeper exploration of various violin techniques within violin pedagogue lessons is necessary. Additionally, it is crucial to cover different pedagogical methods – such as Suzuki, Colourstrings, Tempo and Näppärit – during the study phase. This foundational understanding becomes immensely beneficial when individuals transition to teaching in their professional careers. Emerging teachings trends, including improvisation and composition, hold significance for educators as they impart creative lessons to their students. Students pursuing violin pedagogy should gain substantial experience in these areas during their studies. Equipping them with a comprehensive toolkit and condensed knowledge of the role of a violin teacher is essential. With this preparation, they can thrive in their future careers.

Keywords: violin, violin studying, violin teacher, violin pedagogue, profession pedagogue

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OPETUSSUUNNITELMA MUISTIKIRJAN PERUSTANA.....	8
	2.1 Instrumenttipedagogiikka.....	9
	2.2 Opetusharjoittelu.....	10
3	VALMISTUNEIDEN OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSET	12
	3.1 Kyselytutkimuksen toteutus.....	12
	3.2 Tulokset ja havainnot	13
4	VIULUNSOITON OPETTAMISESTA.....	16
	4.1 Opetusmateriaali.....	18
	4.2 Teknisiä ja musiikillisia aiheita.....	19
	4.3 Erilaiset pedagogiset opetusmenetelmät.....	21
	4.3.1 Suzukipedagogiikka.....	21
	4.3.2 Colourstrings-pedagogiikka.....	22
	4.3.3 Tempo-toiminta	23
	4.3.4 Näppäripedagogiikka.....	23
	4.4 Ryhmäopetus.....	24
5	LUOVAT OPETUSMENETELMÄT.....	26
	5.1 Improvisointi	27
	5.2 Säveltäminen	28
6	ERILAISET OPPIJAT	29
7	MUUTA OPETTAJAN TYÖHÖN LIITTYVÄÄ	31
	7.1 Lautakuntatyö sekä arviointi	31
	7.2 Tasosuoritukset.....	32
8	POHDINTA	35
9	LÄHTEET	39
	LIITTEET.....	44

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön lähtökohtana on opetustyö Oulun ammattikorkeakoulun viulun ammattipedagogiikan sekä opetusharjoittelun parissa. Ajatus viulun ammattipedagogiikan opetuksen kehittämisestä syntyi syksyllä 2019. Huomasin pian työssä aloitettuani opetettavan aihealueen olevan varsin laaja. Lisää haastetta tuo erityisesti opetustuntimäärien suuri vuosittainen, ryhmäkoosta johtuva vaihtelu. Tämä on vaikuttanut oleellisesti opetuksen suunnitteluun ja sen käytänteisiin. Vuodesta 2019 lähtien viulun pedagogiopiskelijoiden määrä on Oulun ammattikorkeakoulussa vaihdellut yhdestä kahdeksaan opiskelijaan.

Opinnäytetyön yhteydessä olen kirjoittanut ”Viulupedagogin muistikirjan”, joka on tarkoitettu ammattipedagogiikan ja opetusharjoittelun opetuksen tueksi. Tämän kokonaisuuden tarkoituksena on tasata vuosittaisista tuntimäärien vaihtelusta johtuvia opetuksen käytännön haasteita. Samalla opiskelijoille tarjotaan kattavasti tietoa viulunsoiton opettamiseen liittyvistä asioista sekä ilmiöistä. Opettajana voin käyttää muistikirjan aiheita hyväksi opetustuntien suunnittelussa. Valmistuvat viulupedagogit voivat puolestaan käyttää muistikirjaa apuna siirtyessään opinnoista työelämään. Viulupedagogin muistikirja on kokonaisuudessaan tämän opinnäytetyön LIITTEET-osion toisena liitteenä.

Muistikirjan perusta on rakennettu Oulun ammattikorkeakoulun musiikkipedagogin koulutusohjelman viulun ammattipedagogiikan sekä opetusharjoittelun opetussuunnitelman (2023–2024) pohjalta. Se on tieto- ja ideapankki viulunsoittoon sekä viulunsoiton opettamiseen liittyvistä asioista. Muistiossa käydään läpi viulunsoiton opettamiseen liittyviä eri aihealueita ja annetaan vinkkejä lisäinformaation hakemiseen. Samalla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvan opiskelun ja oppimisen tielle. Muistikirjasta voi toki löytää kuka tahansa viulunsoitosta ja sen opettamisesta kiinnostunut informaatiota aiheeseen liittyen.

Työhön haettiin kokemusnäkökulmaa sekä kehitysehdotuksia Oulun ammattikorkeakoulusta viulupedagogeiksi vuosina 2019–2022 valmistuneilta opiskelijoilta.

Heille lähetettiin Webropolin avulla luotu kyselylomake koskien ammattipedagogiikan opintoja sekä viulupedagogina toimimista työelämässä. Tietoperustana on lisäksi käytetty viulunsoittoon tai viulunsoiton opettamiseen liittyvää kirjallisuutta. Ajankohtaisinta tietoa viulunsoiton pedagogiasta on saatu eri musiikin alojen toimijoiden, yhdistysten sekä organisaatioiden verkkosivuilta. Luonnollisesti myös oma kahdenkymmenenviiden vuoden kokemus orkesterimuusikkona, viulistina ja pedagogina on vaikuttanut kokonaisuuteen. Muistikirjassa on yhdistetty kaikkea edellä mainittua tieto- sekä kokemuspohjaa.

Opinnäytetyön ja viulupedagogin muistikirjan kirjoittaminen on syventänyt ja laajentanut entisestään omaa tietopohjaani viulunsoiton pedagogiasta. Lisäksi olen voinut aineistoa tutkiessani kehittää omaa pedagogista ajattelua. Samalla olen kerännyt uutta materiaalia viulunsoiton opettamisen aihealueeseen liittyen. Tätä aineistoa voin käyttää hyväkseni etenkin ohjaavan opettajan roolissa toimiessa.

Uudistuneen opetussuunnitelman myötä viulunsoiton teknisten ja musiikillisten aiheiden rinnalle on soittotunneilla yhä enenevässä määrin nostettava mukaan luovat opetusmenetelmät, erilaisten oppijoiden huomioiminen, oppijalähtöinen lähestymistapa kuin myös ryhmämusisoinnin merkitys. Näistä opettamisen ajankohtaisista aiheista toivoisi jokaisen tulevan viulunsoiton opettajan saavan tarpeeksi tietoa ja kokemusta jo opintojen aikana. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on auttaa opiskelijoita kehittymään taitaviksi viulupedagogeiksi, joilla on riittävästi työkaluja käytössään työelämäänsä siirryttäessä.

2 OPETUSSUUNNITELMA MUISTIKIRJAN PERUSTANA

Oulun ammattikorkeakoulun musiikkipedagogin opintosuunnitelmassa ”Kasvan ohjaamaan ja opettamaan ”-osio rakentuu ammattipedagogiikan sekä opetusharjoittelun ympärille. Opetussuunnitelman mukaisesti opiskelija opiskelee kolmen vuoden ajan omaa instrumenttikohtaista ammattipedagogiikkaa ja sen lisäksi suorittaa opetusharjoittelun yleensä kahden vuoden aikana. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a.)

Opiskelijoilla on kuitenkin mahdollisuus poiketa tästä aikataulusta osaamisperusteisen opetussuunnitelman pohjalta. Tällöin oman osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ovat omiaan motivoimaan sekä edistämään opiskelijan opintopolkua tai valmistumista. Viulun ammattipedagogiikassa olemme yhdistäneet opiskelijoita isommaksi ryhmäksi juuri opiskelijan aiemman osaamis pohjan perusteella. Näin esimerkiksi ensimmäisen vuoden opiskelija on voinut aloittaa varsinaiset ammattipedagogiikan sekä opetusharjoittelun opinnot heti ensimmäisenä syksynä. Samalla olemme hyötäneet suuresti isomman ryhmäkoon dynamiikasta instrumenttipedagogiikan ja opetusharjoittelun tunneilla. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024b.)

Instrumenttipedagogiikka ja opetusharjoittelu nivoutuvat kiinteästi toisiinsa, joten oppitunneilla käydään läpi kummankin oppiaineen aiheita limittäin. Opetussuunnitelmassa ammattipedagogiikassa esitetyt opiskeltavat asiat ovat osittain täysin samoja, mitä opetusharjoittelun opintosisällöissäkkin esitellään. Instrumenttipedagogiikassa käydään läpi teoriapohjaa opettamista varten. Opetusharjoittelussa opiskelijat vuorostaan saavat käytännössä testata ja opetella harjoitusoppilaiden kanssa viulupedagogiikan tunneilla opiskelemaan asioita. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a.)

2.1 Instrumenttipedagogiikka

Opetussuunnitelmassa ammattipedagogiikka on jaettu kolmelle eri vuodelle. Ensimmäisenä vuonna opiskelija tutustuu yleisesti pedagogiseen toimintaan sekä suunnittelee ja ohjaa pienen opetustuokion. Lisäksi opiskelija valmistautuu jo ennalta toisena vuonna alkavaan opetusharjoitteluun käymällä läpi ensimmäisten soittotuntien aiheita, ohjelmistoa sekä muuta oppimateriaalia. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a.)

Toisena vuonna opiskelijan opintoihin kuuluu käydä läpi ammattipedagogiikassa suunnitelmallista ja tavoitteellista opetusta. Tällöin tutkitaan viulunsoiton tyypillisiä aiheita opetuksessa. Käytännössä tutustutaan viulun metodiseen ja pedagogiseen ohjelmistoon, sekä muuhun keskeiseen oppimateriaaliin. Opiskelijaa ohjataan valitsemaan sopivaa ohjelmistoa ja oppimateriaalia oppilaan tarpeiden mukaan. Opetusta opetellaan suunnittelemaan oppijälhtöisesti ja tavoitteellisesti. Opiskelijat myös tutustuvat tiedostetun sekä jatkuvan palautteen käsitteeseen. Yksi tärkeimmistä opiskeltavista asioista vuoden aikana on havainnoinnin merkitys opettamistyössä. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a.)

Kolmannen vuoden aikana viulupedagogiikan tunneilla keskitytään ryhmäopetuksen sisältöihin. Lisäksi opetellaan ohjaamaan oppilaiden luovuutta ja musiikillista ilmaisua. Opiskelija tutustuu osallistaviin sekä elämyksellisiin metodeihin opetuksen tukena. Opiskelijat tutustutetaan erityisoppijoiden huomioimiseen opetuksessa sekä käydään läpi myös pedagogin työhyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Lautakunta- sekä valintakoetyöskentelyn periaatteita käydään läpi osallistumalla Johtosävel-musiikkikoulun vastuutehtävien suunnitteluun ja toteuttamiseen. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a.)

2.2 Opetusharjoittelu

Oulun ammattikorkeakoulun (2024a) opetusharjoittelussa opiskelijat opettavat kahta harjoitusoppilasta kahden vuoden ajan. Harjoitusoppilaat valikoituvat Musiikkikoulu Johtosävelen listoilta pääsykokeiden sekä muun tarpeen perusteella. Opetusharjoittelussa opiskelijat ohjaavat ja opettavat oppilaitaan itsenäisesti antaen opetusnäytteen kummankin vuoden keväällä.

Opetusharjoittelua ohjataan käytännössä käymällä seuraamassa oppilaan opetusta. Erityisesti pandemian jälkeen on otettu käyttöön soittotuntien videointi, jolloin oppimistilanne pysyy rauhallisena ulkopuolisista häiriöistä. Tunnin kulkua voidaan katsoa jälkikäteen videolta, jolloin palautteen antaminen voidaan käydä yksityiskohtaisesti läpi. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a.)

Opetusharjoittelun osalta Oulun ammattikorkeakoulun (2024a) opetussuunnitelmassa osaamistavoitteina ensimmäisenä vuonna on, että opiskelija pystyy suunnittelemaan ja ohjaamaan harjoitusoppilaidensa tunnit vastuullisesti sekä säännöllisesti. Hyvän oppimisilmapiirin vaaliminen sekä sopivan ohjelmiston valitseminen oppilaalle on tärkeässä roolissa. Havainnoinnin kohdistamista erilaisiin tunti-ilanteisiin ja oppilaan soittoon liittyen harjoitellaan käytännössä. Lisäksi opiskelija osallistuu Musiikkikoulu Johtosävelen opettajakunnan toimintaan. Opintokokonaisuuteen kuuluu myös käydä seuraamassa opetusta eri musiikkioppilaitoksissa tai eri instrumenttiopettajilla.

Toisena vuonna opetusharjoittelu jatkuu samoilla periaatteilla kuin edellisenäkin vuonna. Opiskelijalla toivotaan tänä vuonna olevan pidemmällä oleva harjoitusoppilas, jolloin voidaan käydä läpi muun muassa haasteellisempaa pedagogista ohjelmistoa. Samalla harjoitellaan oppilaan kanssa viulunsoiton vaativampia teknisiä aiheita. Opiskelijaa kannustetaan opetustunneilla ohjaamaan luovuuden ja ilmaisun kehittymistä oman oppilaansa kanssa. Rakentavan ja kehittävän palautteen merkitys on myös esillä koko vuoden ajan. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a)

Opetusharjoittelun toisen vuoden opetussuunnitelmassa (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a) korostuu erityisesti ryhmäopetus sekä sen eri dynamiikat. Lisäksi opiskelija valmistaa oppilaitansa esiintymiseen. Käytännössä viulupedagogiikassa nämä kaksi harjoiteltavaa asiaa on usein yhdistetty niin, että opiskelijat suunnittelevat konsertin, johon valmistavat omien oppilaidensa esitysten lisäksi erilaisia ryhmäesiintymisiä.

Ihanteellisinta olisi, jos opiskelijoille olisi mahdollista tarjota esimerkiksi viuluryhmän opettaminen koko vuoden ajaksi. Tähän mahdollisuuteen on kuitenkin suurelta osin vaikuttamassa viulun ammattipedagogiikan pieni ryhmäkoko. Toisaalta opiskelijoiden suorittama observointi, eli opetuksen seuraaminen voidaan kohdistaa kyseisenä vuonna erityisesti ryhmäpedagogiikan seuraamiseen. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a.)

3 VALMISTUNEIDEN OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSET

Muistikirjan kirjoittamista varten haettiin kokemusnäkökulmaa Oulun ammattikorkeakoulussa viulun ammattipedagogiikan sekä opetusharjoittelun läpikäyneiltä, musiikkipedagogeiksi valmistuneilta opiskelijoilta. Heiltä pyydettiin kehittämisedotuksia sekä kokemuksia opetuksesta ja sen käytänteistä. Lisäksi haettiin tietoa siitä, kuinka he ovat kokeneet opetuksen sisällön korreloivan käytännön työelämään. Opetuksen kehittämisenäkökulman kannalta vasta valmistuneilla opiskelijoilla on erityisen paljon ajankohtaista tietoa opintojen ja työelämään siirtymisen risteyskohdasta.

Kysely lähetettiin niille opiskelijoille, jotka ovat osallistuneet viulun instrumenttipedagogiikan ja opetusharjoittelun opetukseen vuosina 2019–2022. Opetussuunnitelmat ovat muuttuneet jonkin verran näiden vuosien aikana, mutta käytännössä opetettavat asiat ovat pysyneet samana. Huolimatta opintojen aloitusvuodesta, sisällöt opetuksen ja opetusharjoittelun osalta ovat olleet samat kaikille opiskelijoille. Vain opetuksen ryhmäkoot ovat vaihdelleet.

3.1 Kyselytutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin tammikuussa 2024 sähköisenä Webropolin avulla luotuna kyselylomakkeena. Kysely tehtiin anonyyminä, jotta voitiin varmistua siitä, että jokaisella vastaajalla on mahdollisuus antaa palaute rehellisesti omaa kokemusta sensuroimatta. Tähän kvalitatiivisen tutkimuksen totuusarvoon sekä vastaajan oikeuteen pysyä tuntemattomana viitataan esimerkiksi Soinisen (1995, 123, 129) kirjassa.

Kyselylomake sisälsi sekä strukturoituja monivalintakysymyksiä, että avoimia kysymyksiä. Monivalintakysymyksillä kartoitettiin vastaajan valmistumisen jälkeistä toimintaa viulupedagogina. Lisäksi vastaaja sai avointen kysymysten kohdalla

kirjoittaa vapaasti kehittämissuhteita sekä omia kokemuksia ammattipedagogiikan ja opetusharjoittelun opetuksesta. Opintojen sisällön vastaavuudesta työelämää ajatellen sai myös vastata omin sanoin. Kysely lähetettiin osallistujille sähköpostiin tai puhelimeen WhatsAppiin linkkinä. Seitsemästä osallistujasta viisi vastasi kyselyyn.

Kysely lähetettiin tässä tapauksessa suhteellisen lyhyen aikajanan sisällä opiskelulle viulisteille, koska vuotta 2019 aiemmista opetuksen käytännöistä tai opetuksen sisällöistä ei ole tietoa. Tällöin ei myöskään olisi ollut mahdollista vertailla opetuksen sisältöjä suhteessa tutkimuksen kehittämisenäkökulmaan.

3.2 Tulokset ja havainnot

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista kaikki olivat toimineet valmistumisensa jälkeen viulunsoiton opettajina joko kansalaisopistossa, musiikkiopistossa, konservatoriolla, yksityisessä musiikkikoulussa tai yksityisesti. Yksi henkilö on toiminut päätoimisena opettajana, muilla neljällä vastaajalla opetustyö on ollut sivutoimista. Kaksi vastaajista on viulunsoiton opetuksen lisäksi opettanut myös ryhmää tai orkesteria.

Kyselyn vastauksista käy ilmi, että yleisesti viulupedagogiikan ja opetusharjoittelun opetusta pidettiin hyvätasoisena Oulun ammattikorkeakoulussa. Kaikki vastaukset kuitenkin viittaavat siihen, että aihealue on laaja ja resurssit siihen nähdyn vähäiset. Kaikki kyselyyn osallistuneet kokivat, että ammattipedagogiikan ja opetusharjoittelun opetus on ollut riittävän tasokasta vastaamaan työelämän vaatimuksia. He myös kokivat saaneensa tarpeeksi tietotaitoa pystyäkseen toimimaan ammatissaan viulupedagogeina.

”Sain mielestäni kattavasti tietoa ajatellen työelämää: vinkkejä niin viulunsoiton opettamisesta kuin pedagogiikkaakin varten.”

”Kaiken kaikkiaan koen, että sain aiheesta teoreettista ja käytännön opetusta aika lailla niin kattavasti kuin se tuossa tilanteessa on mahdollista.”

”Koin että resursseihin nähden opetus oli hyvää ja laajaa. Enemmän vaan resursseja, niin olisi kiva sukeltaa vielä enemmän nippelitietoon liittyen esimerkiksi viuluasentoihin ja erilaisten teknisten seikkojen opetukseen.”

Yhdessä vastauksessa ammattipedagogiikan viimeisen vuoden opetusta toivottiin suuntaamaan enemmän työelämään valmistavaksi. Esille nousi esimerkiksi tasosuoritusten läpikäyminen ja niihin ohjeistaminen. Muilta osin opetuksen kehityskohteina nähtiin etenkin viulunsoiton teknisiin asioihin syvemmälle pureutuminen. Toivottiin lisää yksityiskohtaista tietoa viulunsoiton teknisistä aiheista resursien niin salliessa.

”Käytännön vinkkejä enemmän työelämän suuntaan. Opetusharjoittelun päätöharjoittelussa ei mielestäni perehdytty tarpeeksi itse työelämään.”

”Tasosuorituksiin olisin kaivannut enemmän opastusta.”

Vastauksissa nousi esille myös toive lisätä erilaisiin pedagogisiin suuntauksiin liittyvää tuntien seuraamista. Esimerkiksi Geza Szilvayn pitämän Colourstrings-etäkurssin kaltaista toimintaa toivottiin lisää, sillä sitä pidettiin erittäin mielenkiintoisena ja opettavaisena kokemuksena.

”Olisi mielenkiintoista päästä seuraamaan enemmänkin muiden oppilaitosten opetusta. Gezan opetus on jäänyt mieleen.”

”Jos aikaa ja resursseja olisi enemmän, olisi ollut mielenkiintoista nähdä vielä enemmän eri opetustyyylejä, esim. Suzuki jne.”

Kehitysehdotuksena yhdessä vastauksessa oli jonkinlaisen muistion tai vastaavan kokoaminen opintokokonaisuudesta. Vastaaja oli jäänyt kaipaamaan tunti-muistiinpanoja tunneilla käydyistä aiheista. Hänen omat muistiinpanonsa ovat javaiset opiskelua ajoilta, ja näin ollen niihin on ollut myöhemmin haastavaa palata.

”Olisin toivonut, että olisi tehty enemmän kirjallisia muistiinpanoja, esimerkiksi opettajan opas tms., jota voisi näin myöhemmin hyödyntää.”

Kaikissa vastauksissa esiin nousi opetusharjoittelun merkitys oppimiskokemukselle. Paras oppimiskokemus tunneilta oli saatu silloin, kun oli seurattu yhdessä harjoitusoppilaiden opetusta, tai opetettu itse toisten seuratussa. Kun tuntien kulua sekä esiin nousseita aiheita analysoitiin yhdessä läpi, vastaajat kokivat saaneensa paljon hyödyllisiä vinkkejä myös toisilta opiskelijoilta. Oppilaan opettamisen muiden läsnä ollessa koettiin helpottavan työelämässä vaadittavaa esilläoloa ja roolia opettajana. Yksi vastaajista kertoi opetusharjoittelun helpottaneen myös työnhakuprosessin aikana tehtyä opetusnäytteen antamista.

”Opetusharjoittelussa parasta oli, kun opettaja tai opiskelijakollega seurasi opetusta, koska siitä sai eniten ideoita omaan opettamiseen.”

”Opettaminen toisten edessä tunneilla oli hyödyksi, ja uskon että tällainen harjoittelu vaikutti kohdallani positiivisesti oikeassa työnhakutilanteessa.”

”Muiden ja oman opetuksen seuraaminen ja siitä palautteen saaminen ja antaminen oli todella hyödyllistä. Oppilaan kohtaamiseen ja opettajana toimimiseen sai tosi hyvin opastusta juuri tätä kautta.”

Vastauksien perusteella opiskelijat kokivat ammattipedagogiikan ryhmässä toteutetut erilaiset työpajat positiiviseksi kokemukseksi. Toisille opiskelijoille opettava tietty aihe, tai ryhmässä käydyt keskustelut viulunsoiton eri aiheista koettiin antoisiksi sekä opettavaisiksi hetkiksi. Kaiken kaikkiaan valmistuneiden opiskelijoiden vastauksista käy ilmi, että ryhmänä toimimisella, ryhmässä oppimisella sekä erilaisilla ryhmädynamiikan vaihteluilla oppimiskokemukset olivat erittäin positiiviset.

”Meillä oli aivan ihana ryhmä, ja päällimmäisenä jäi hyvä fiilis. <3”

4 VIULUNSOITON OPETTAMISESTA

Kuten jo aiemmin todettiin, viulun ammattipedagogiikan aihealue opetussuunnitelman perusteella on laaja (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a). Tämä peilautuu siihen, että viulunsoiton opettamisessa tarvittavat pedagogiset tiedot ja taidotkin ovat tänä päivänä laaja-alaiset. Taiteen perusopetuksen yleisen ja laajan oppimäärän opetussuunnitelmien uudistuksen myötä niin sanotun perinteisen teknisen ja musiikillisen viulunsoiton opetuksen rinnalle on tuotu uusia pedagogisia aiheita. (Opetushallitus 2024.)

Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan taiteen perusopetuksessa opetuksen tulisi limittyä toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi eri tavoitealueiden tavoitteiden kanssa. Taiteen perusopetuksessa sekä musiikin laajan, että yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa mainitaan esimerkiksi improvisointi sekä säveltäminen osana opetusta. Laajassa oppimäärässä säveltäminen ja improvisointi ovat myös osa opintojen arvioitavia kohteita. Laajassa oppimäärässä ne siis muodostavat oman erillisen tavoitealueensa, kun puolestaan yleisessä oppimäärässä ne on sisällytetty yhteen teemaopintojen tavoitteiden kanssa. (Opetushallitus 2024.)

Musiikin laajan oppimäärän tavoitteiksi Opetushallitus (2024) on määritellyt ensisijaisesti oppilaan musiikillisten taitojen kehittämisen. Samalla oppilas voi kuitenkin rohkaistua esteettiseen kokemukseen, luovaan ajatteluun sekä oppii tunnistamaan omat vahvuutensa. Musiikin opinnot kehittävät myönteistä minäkuva, tervettä itsetuntoa sekä oppilaan vuorovaikutustaitoja. Yleisessä oppimäärässä oppilaalla on puolestaan mahdollisuus toteuttaa itseään musiikin tekemisen kautta. Samalla oppilas kehittyy luovassa ajattelussa ja vuorovaikutustaidoissa.

Soile Tikka (2017, 14–15) kertoo huomanneensa, että viulunsoiton opettajan työnkuva on vuosien saatossa muuttunut entistä enemmän kohti oppilaan motiivointia sen sijaan, että tunneilla opiskeltaisiin itse soittamista. Käytännössä vaatimustaso on jouduttu laskemaan ja opettaja joutuu ikään kuin kannattelemaan

oppilaan soittoharrastusta. Tikka herättelee pohtimaan, mistä löytää sellaista mielekkyyttä tunneille, että se palvelisi sekä oppilaan että opettajan motiiveja. Soitonopettajan ammatti on edelleen monelle pedagogille kutsumusammatti. Opettajien koulutukseen ja työssäjaksamiseen tulisikin kiinnittää erityistä huomiota, jotta opettajat kykenevät keskittämään opetuksensa oppilaskeskeiseen, nykyajan lapsia kiinnostavaan pedagogiikkaan.

Ivan Galamian (1990, 13) esittelee oman metodisen teoksensa johdannossa viulunsoiton opettajan ihanteellisia puolia. Opettajan on oltava lempeä lähestyessään oppilastaan. Hänen mukaansa jokainen oppilas on fyysinen sekä psyykinen yksilö, omaten ominaispiirteensä sekä persoonallisuutensa. Tästä syystä Galamian (1990, 13) on kaihtanut jo vuosikymmeniä sitten pitäytymistä liian jäykkissä säännöissä viuluopetuksen suhteen. Liian tiukkaan rajatussa opetuksessa oppilas joutuu taistelemaan itse luontoa, mutta myös soittimen luonnollista lähestymistapaa vastaan.

Garam (2000, 50–51) puolestaan mainitsee taitavan opettajan osaavan auttaa oppilasta niin, että tämä löytää oman voimansa sekä lahjansa. Taitava opettaja aktivoi oppilasta löytämään omakohtaiset ratkaisut sekä musiikillisiin että teknisiin ongelmiin. Hän myös keskustelee avoimesti oppilaan kanssa tunnilla käytävistä aiheista, ja samalla opettaa oppilasta omaehtoiseen arviointiin. Näin oppilaasta kehittyy itsenäinen musiikin tulkitsija.

Galamianin (1990, 13) mainitsemia opettajan hyviä puolia sekä Garamin (2000, 50–51) ajatuksia taitavasta opettajasta voidaan peilata nykyiseen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaan ja erityisesti oppijalähtöiseen pedagogiikkaan. Jo vuosikymmeniä sitten esitetyt määritelmät taitavasta opettajasta ovat täysin päteviä tänäkin päivänä. Viulunsoiton opettajan tulee teknisen ja musiikillisen opetuksen ohella osata lähestyä jokaista oppilasta yksilöinä sekä omina persoonallisuuksinaan (Opetushallitus 2024).

4.1 Opetusmateriaali

Koneen säätiö (2024) on vuonna 2021 myöntänyt yksivuotisen apurahan viulunsoiton alkeisoppaan tekijöille, jotka pohjaavat viulukirjan taiteen perusopetuksen uuden opetussuunnitelman pohjalle. Kirja on suunnattu neljästä yhdeksään vuotiaille vasta-alkajille, ja siinä otetaan huomioon erityisesti uuden opetussuunnitelman mukaiset pedagogiset aiheet. Oppikirjan tavoitteena on edistää lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta mahdollistaen oppimisprosessi lapsen vahvuuksien kautta. Lisäksi oppikirjan tarina toimii tietolähteenä vanhemmille, jotka eivät itse harrasta musiikkia. Oppikirja sisältää improvisaatiota, tunnelmien ja sointivärien luomista sekä muuta luoviin opetusmenetelmiin perustuvaa materiaalia.

Opetussuunnitelman uudistuminen on vauhdittanut viulunsoiton opetuskirjallisuuden kehittymistä. Koneen (2024) säätion apurahan turvin valmistuva viulunsoiton opas ei toki ole ainoa uuteen opetussuunnitelmaan pohjaava teos, vaan erilaisia viulunsoiton oppikirjoja on valmistunut viime vuosina useita; Lauri Hämäläisen Violin Friends- sarja, Kaukisen ja Laihon Pelle Pelikaani -sarja viululle, Jylhän Hei molli ja duuri, meillä kävi tuuri! sekä Usman Viululoruja. Vaikka osa näistä teoksista on julkaistu jo ennen taiteen perusopetuksen uudistettua opetussuunnitelmaa, on niissä jo läsnä viulunsoiton opetuksen uudet pedagogiset aiheet. Nämä uudemmat teokset tukevat toiminnallisia kokonaisuuksia viulunsoiton opiskelussa. Niissä käydään läpi esimerkiksi säveltämistä, improvisaatiota sekä ryhmämusisointia. (Opetushallitus 2024.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tehdyn opinnäytetutkimuksen (Kärnä & Valmari 2017, 22–23) perusteella käytetyimmät viulukoulut Suomessa ovat olleet vuonna 2017 Lannes -Tukiaisen; Kiiski & Mannisen Viuluni soi, Usman Iloinen viuluniekka, Szilvayn Colourstrings Violin ABC sekä Suzuki Violin School. Osittain jo vuosikymmeniä sitten valmistuneessa viulunsoiton opetuskirjallisuudessa painotetaan usein viulunsoiton tekniikkaa sekä musiikillisia asioita. Tätä hyväksi havaittua ja toimivaa peruskirjallisuutta käytetään yhä paljon viulunsoiton opetuk-

nessa. Monet opettajat sekoittavat kuitenkin opetuksessaan useita eri viulukouluja taatakseen oppilaille heidän tarpeitansa vastaavan materiaalin (Kärnä & Valmari 2017, 22–23.)

Opettajan ohjelmistosuunnittelun avuksi Suomen Musiikkioppilaitosten liiton (2024) sivuilta löytyy instrumenttikohtaiset teosluettelot. Teosluettelot ovat jäsenien yhteisesti ylläpitämiä, ja niihin voi halutessaan tehdä päivitysehdotuksia. Viulun ohjelmistoluettelo on alun perin vuodelta 2005, ja siinä näkyvät vielä vanhan opetussuunnitelman mukaiset taitotasot. Teosluettelo on kuitenkin erinomainen apu etenkin siinä vaiheessa, kun opiskelija siirtyy työelämään ja suunnittelee ensimmäisiä kertoja oppilailleen ohjelmistoa soitettavaksi.

4.2 Teknisiä ja musiikillisia aiheita

Valmistuneille opiskelijoille suunnatun kyselytutkimuksen kehitysehdotuksista kävi ilmi, että opetuksen toivottiin syventyvän ammattipedagogiikassa vielä enemmän viulunsoiton teknisiin yksityiskohtiin. Auerin (1980, 10) mukaan viulu on hyvin tekninen soitin, ja sen hallinta vaatii paljon lihasten hienomotorista hallintaa. Viulukäden ja jousikäden tekniikan opiskelu vie paljon aikaa. Pedagogiikkaopintoja ajatellen valmistuneilta opiskelijoilta saatu kehitysehdotus on näin ollen varsin perusteltu.

Leopold Auer esittää kirjassaan kolmen suuren 1900-luvun viulun mestarin; Bailotin, De Berion ja Spohrin käsitelleen julkaisuissaan viulunsoiton tekniikkaa sekä sen opettamista esimerkillisesti ja tieteellisen tarkasti. Auerin mielestä heiltä on kuitenkin unohtunut yhdistää viulunsoiton tekniikka sekä henkinen työ, jossa aivot työskentelevät yhdessä soittajan muun fysiikan kanssa yhteistyössä. (Auer 1980, 9.)

Viulunsoiton kirjallisuutta tutkiessa varsin monet merkittävän uran viulisteina ja opettajina tehneet, sekä kirjan aiheesta kirjoittaneet henkilöt hahmottavat viulunsoiton perusteita samasta lähtökohdasta käsin kuin Auer. Ivan Galamianin (1990,

13) mukaan on erittäin tärkeää ymmärtää viulutekniikan eri ulottuvuuksien keskinäinen riippuvuus toisiaan kohtaan. Esimerkiksi kun jousa pidetään tietyllä tavalla, myös käsi, ranne ja sormet toimivat tietyllä tavalla. Kun jousen otetta sitten muutetaan, kaikkien käden muidenkin osien tulisi mukautua uuteen asentoon. Galamianin mukaan opettajan tulisikin olla valmis suhteuttamaan näitä yksilöiden välisiä eroja opetuksessaan, eikä tarttua liiaksi valmiisiin jäykkiin teknisiin sääntöihin.

Yehudi Menuhin (1987, 13) puolestaan esittää kirjassaan, että viulunsoiton tekniikka on vain väline, jota tarvitaan, jotta soittaja pystyy ilmaisemaan musiikinäkemystään aidosti. Viulun hallinnassa haasteena on se, että viululla tai soittajalla ei ole muuta kiinteää tukipistettä kuin jalkapohjien kosketus lattiaan. Viulun onkin oltava osa soittajan liikehdintää niin, että muodostuu jatkumaton virta, joka ei missään kohtaa pääse pysähtymään. (Menuhin 1987, 11.)

Galamian (1990, 13) myös muistuttaa, että puhtaasti fyysisen tai mekaanisen suorittamisen korostaminen jättää varjoonsa sen faktan, että viulunsoitossa kaikkein tärkeimmät liikkeet eivät ole pelkästään fyysisiä. Liikkeiden tulee perustua aivojen ja lihasten yhteistyöhön, eli jonkinlaiseen henkiseen kontrolliin. Galamian keskittääkin metodissaan viulunsoiton onnistumisen takeeksi tekniikan ja tulkinnan yhdistymisen (Galamian 1990, 15).

Viulunsoiton perusteista sekä erilaisista tekniikoista ja koulukunnista on saatavissa kirjallisuutta varsin runsaasti. Koska viulunsoiton perustekniikka ei ole aikojen saatossa juurikaan muuttunut, voidaan kirjallisuutta yhä käyttää menneiltäkin vuosikymmeniltä. Esimerkiksi Leopold Mozartin Viulunsoiton perusteiden ensimmäinen painos on julkaistu jo vuonna 1787. Yhä kuitenkin uudistetun painoksen esipuheessa mainitaan, että viulukoulu on teoksena niin merkittävä, että sitä tarvitaan niin kauan kuin itse viulukin on olemassa. (Mozart 1988, 14.)

Viulupedagogin muistikirjan kokoamisvaiheessa opiskelijoille päädyttiin tarjoamaan luettelon muodossa mahdollisimman kattavasti viulunsoittoon liittyvää kirjallisuutta eri vuosikymmeniltä. Näin opiskelija voi poimia luettelosta itseään kiin-

nostavaa kirjallisuutta. Tätä kautta jokainen tuleva viulupedagogi voi löytää itselleen parhaan lähestymistavan esimerkiksi juuri viulunsoiton teknisiä kysymyksiä ajatellen. Kirjallisuutta vertaillen opiskelija puolestaan pystyy rakentamaan oman käsityksensä siitä, kuinka haluaa opettaa erilaisia viulunsoiton teknisiä tai musiikillisia aiheita omille oppilailleen.

4.3 Erilaiset pedagogiset opetusmenetelmät

Tämän työn osana olevasta kyselytutkimuksesta ilmeni, että viulun ammattipedagogiikan opetukselta toivottiin enemmän mahdollisuuksia seurata nimenomaan erilaisiin pedagogisiin suuntauksiin liittyvää opetusta. Viulunsoiton opettamisessa voidaan keskittyä esimerkiksi Suzukipedagogiikkaan tai Colourstrings-metodiin (Suomen Suzukiyhdistys 2024, Colourstrings 2024). Tempo- tai Näppäritoiminta puolestaan toimivat loistavasti ryhmäopetuksen pedagogisina menetelminä (Sistemafinland 2024, Näppärit 2024). Seuraavassa käydään lyhyesti läpi eri suuntauksien ominaispiirteet, sekä keskitytään erityisesti opiskelijoiden toivoimiin mahdollisuuksiin päästä seuraamaan opintojen aikana näiden eri metodien opetusta.

4.3.1 Suzukipedagogiikka

Suzukipedagogiikan kehitti japanilainen viulupedagogi Shinichi Suzuki. Suzuki alkoi opettaa lapsia samanlaisella luonnollisella menetelmällä kuin lapset oppivat oman äidinkieltensäkin. Suzukin tarkoituksena on metodin kautta auttaa lasta kehittymään kyvykkääksi ja tasapainoiseksi ihmiseksi ei pelkästään viulun soittamisessa, vaan myös elämässä yleensä. Pedagogiikkaa voidaankin kutsua myös filosofiseksi kasvatussuuntaukseksi (Suzuki 2000, 111.)

Suomessa toimii Suomen Suzukiyhdistys (2024), jonka tarkoituksena on edistää ja kehittää Suzukimenetelmän käyttöä Suomessa. Yhdistyksen sivuilta löytyy yleistä tietoa Suzukimenetelmästä. Lisäksi sinne on listattuna oppilaitoksia ja opettajia, joilla on Suzukiopettajan pätevyys. Suomessa voi jatko-opiskella Suzuki-pedagogiksi varsinaisten ammattiopintojen jälkeen. Koulutus on kansainvälinen ja mahdollistaa työskentelyn maailmanlaajuisesti.

Oulussa Suzukiopetusta tarjoaa esimerkiksi Suzukikoulu Oktaavia, joka on yksityinen musiikkikoulu. Se tarjoaa taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän mukaisesti suzuki-menetelmää käyttäen. Koulu toimii Teuvo Pakkalan koulun tiloissa. (Suzukikoulu Oktaavia 2024.)

4.3.2 Colourstrings-pedagogiikka

Colourstrings-pedagogiikan on luonut 1970-luvun lopulla unkarilaissyntyinen viulupedagogi, oikeustieteen tohtori Geza Szilvay yhdessä veljensä Csaba Szilvayn kanssa. Tässä pedagogisessa suuntauksessa tavoitellaan kokonaisvaltaista, lapsilähtöistä ja moniaistista tapaa oppia musiikkia sekä instrumentin soittamista. Metodi perustuu Zoltan Kodaly'n ajatukseen siitä, että musiikki kuuluu kaikille ja on yhtä luonteva osa elämää kuin lapsen äidinkielenkin. (Kansallisbiografia 2024.)

Colourstrings-metodista on kehitetty myös kansainvälinen etäopetusala, Minifiddlers. Tämä nettisivusto tarjoaa erilaisia koulutuksia sekä kursseja etäopetuksen keinoin. Minifiddlers-sivustolta voi myös ostaa katsottavaksi esimerkiksi neljän vuoden soittotunnit Geza Szilvayn opettaessa omia oppilaitaan. Näiden tuntien aikana käydään perusteellisesti läpi Colourstrings-metodin alkuopetus, tekniset ja musiikilliset asiat sekä kasvatustieteellinen kokonaisuus. Samalla tutuksi tulee myös Colourstrings-nuottikirjallisuus. Etäopetusala on tarkoitettu niin oppilaille, opettajille kuin myös erilaisiin oppilaitoksiin opetusmateriaaliksi. (Minifiddlers 2024.)

4.3.3 Tempo-toiminta

Tempo-toiminta perustuu Venezuelassa alun perin kehitettyyn El Sistema- musiikkikasvatusmenetelmään. Musiikkikasvatusta tarjottiin slummien lapsille, jotta he saataisiin pysymään poissa kaduilta ja rikollisesta elämästä. Samalla lapset saivat tunteen kuulumisesta sosiaaliseen ryhmään ja tätä kautta iloa sekä tavoitteita elämäänsä. El Sistemasta on sittemmin kasvanut maailmanlaajuinen ilmiö. Sen kasvatustilfilosofia sekä nuoriso-orkestereiden verkosto on levinnyt kuuteenkymmeneen viiteen maahan. Suomessa Tempo-toimintaa on sopeutettu tälkäläiseen yhteiskuntaan. Lähtökohdat ovat kuitenkin samat kuin Venezuelassa; yhteisöllistä ja sosiaalista toimintaa laadukkaan musiikkikasvatuksen parissa. (El Sistema 2024; Sistemafinland 2024.)

Tempo-toiminta on matalan kynnyksen harrastustoimintaa, jossa kaikille lapsille tarjotaan tasavertainen mahdollisuus musiikin harrastamiseen. Pääsykokeita ei ole, ja lapset saavat soittimen ilmaiseksi käyttöönsä. Toiminta tapahtuu pääasiallisesti kouluilla koulupäivien yhteydessä. Oulussa Tempo-toimintaa on ollut vuodesta 2018 saakka. (Sistemafinland 2024.)

Oulussa Tempo-toiminta ohjautuu Oulu-opiston kautta ja yhteistyökumppaneina ovat mm. Oulun ammattikorkeakoulu, Oulun Diakonissalaitos sekä Oulun yliopiston musiikkikasvatuksen laitos. Tempo Sistema ry puolestaan vastaa toiminnan kehittämisestä, soitinten lainauksesta sekä yhteistyön koordinoinnista. Tempo-toimintaa järjestetään tällä hetkellä Oulussa Kaukovainion sekä Paulaharjun kouluilla. Lisäksi musapajatoimintaa on myös Rajakylässä sekä Toppilassa. (Sistemafinland 2024; Tempo Oulu 2024.)

4.3.4 Näppäripedagogiikka

Näppäripedagogiikan isänä voidaan pitää Kaustislaista pelimannia ja musiikkipedagogia Mauno Järvelää. Pedagogiikka on kansanmusiikkilähtöinen musiikkikasvatustilfilosofia. Pedagogiikan ydinajatuksena on pyrkiä jakamaan kaikille ihmisille

tasavertaisesti musiikista sekä sen tekemisestä saatavaa henkistä pääomaa. Näppäriatteen mukaisesti musiikin tekemisen tulisi olla luonteva osa jokaisen ihmisen arkea sekä sosiaalista elämää. (Näppärit 2024.)

Näppäripedagogiikan kotisivuilla esitellään pedagogiikan keskeisimpiä tavoitteita. Soittaminen halutaan palauttaa osaksi arkea ja ohjata kaikenikäiset sekä kaiken tasoiset soittajat musisoimaan yhdessä. Samalla pelimanniperinnettä halutaan säilyttää elävänä ja ottaa se osaksi opetuksen oppisisältöjä. Pedagogiikan tavoitteena on mahdollistaa kaikille halukkaille musiikin harrastaminen. Näppäripedagogiikka sai vuoden 2023 lastenkulttuurin valtionpalkinnon. (Näppärit 2024.)

Näppärikursseja järjestetään ympäri Suomen, joihin kaikki halukkaat voivat osallistua. Kesäisin Kaustisen musiikkijuhlilla on yksi näppäreiden isoimmista yhteisistä kokoontumisista sekä esiintymisistä (Näppärit 2024). Oulussa näppäritoimintaan voi tutustua Oulunsalon Näppäripelimanneissa, joka on perustettu 1998. Ohjaajana on toiminut alusta alkaen Sinikka Ala-Leppilampi. (Rantalakeus 2019.)

4.4 Ryhmäopetus

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisessä oppimäärässä opintojen tarkoituksiksi mainitaan oman taiteenalan, eli tässä tapauksessa viulunsoiton perustaitojen hankkimisen lisäksi yhteismusisoinnin perustaitojen kehittäminen. Lisäksi laajassa oppimäärässä mainitaan opiskelijalle tarjottava mahdollisuus monimuotoiseen yhteistoimintaan musiikin tekemisen ja opiskelun parissa. (Opetushallitus 2024).

Leo Turner (2004, 110–111) esittää artikkelissaan ryhmäopetuksen tärkeäksi perustaksi hyvän etukäteissuunnittelun, jossa opettajalla tulee olla tunnin idea ja tavoitteet selvillä. Ryhmäopetustunnin kulku on suunniteltava ja ikään kuin kehystettävä jo etukäteen. Etukäteissuunnittelun merkitys korostuu, kun ryhmässä

on eritasoisia, eri tyylein oppivia oppilaita. Opettajan on hyvä suunnitella ryhmäopetus tavoitteelliseksi niin, että vuosisuunnitelman lisäksi ryhmällä on myös selkeät lyhyemmän ajan tavoitteet.

Anna-Maija Åström (2018, 40) on haastatellut väitöskirjatyössään Colourstrings-metodin perustajaa Geza Szilvayta. Szilvay suosittelee pieniä, neljästä kuuteen lapsen ryhmiä. Ryhmien tarvetta hän perustelee sillä, että lapsen motivaation ja henkisen kasvun kannalta on tärkeää, että soittaminen on myös sosiaalista toimintaa. Lapsi oppii ottamaan toiset huomioon ja toimimaan erilaisissa yhteisöissä. Musiikillisesti lapsi oppii ryhmässä alusta asti kuuntelemaan ja sopeuttamaan omaa soittoaan muiden soittoon. Samalla lapset oppivat toisten soitosta opettajan opetuksen lisäksi.

Piia Tuohino (2009, 80–81) esittää ryhmäsoiton edistävän lapsen kykyä kuunnella oman soiton lisäksi soivaa kokonaisuutta. Samalla intonaation merkitys korostuu, kun lapsi ymmärtää puhtaasti soittamisen merkityksen nimenomaan yhteissoiton kautta. Yhdeksi tärkeimmistä yhteissoiton positiivisista puolista mainitaan se, että myös ujoimmat ja esiintymispelosta kärsivät oppilaat voivat saada onnistumisen kokemuksia. He voivat parhaassa tapauksessa päästää irti jännittämisen. Ujo lapsi voi ryhmässä muiden avulla uskaltautua soittamaan rohkeammin kuin yksityistunneilla.

Valmistuneille opiskelijoille tehdyn kyselyn vastauksien perusteella myös ammattiohjelmat hyötyivät opinnoissaan ryhmän tuesta sekä ryhmädynamiikan vaihteiluista. Ammattipedagogiikan tunneilla opiskelijoiden keskuudessa nousi esiin monia erilaisia näkökulmia sekä mielipiteitä. Ryhmässä käyty keskustelut auttoivat opiskelijoita muodostamaan ja perustelemaan oman mielipiteensä asiasta. Näin yhdessä jaetut ajatukset kehittivät opiskelijoiden pedagogista ajattelua ja toivat uusia näkökulmia heidän opettamiseensa.

5 LUOVAT OPETUSMENETELMÄT

Oulun ammattikorkeakoulun (2024a) musiikkipedagogin koulutusohjelman opetussuunnitelman mukaan pedagogiopiskelijoiden tulee tutustua luoviin opetusmenetelmiin opintojensa aikana. Näin ollen heillä on valmius käyttää luovia opetusmenetelmiä myöhemmin työelämässä. Luovilla opetusmenetelmillä tarkoitetaan improvisointia, säveltämistä sekä kaikkea muutakin oppilaan omaa luovuutta kehittävää toimintaa (Opetushallitus 2024.)

Lajos Garam (2000, 262) esittää viulistin olevan soittaessaan uuden luoja sekä uuden synnyttävä. Viulunsa välityksellä viulisti esittää säveltäjän ajatuksia, jotka säveltäjä on ilmaissut nuotteina. Garamin mielestä on harhaanjohtavaa eritellä soittajat tai säveltäjät erikseen esittäviksi tai luoviksi taiteilijoiksi. Tätä hän perustelee sillä, että ilman viulistin tulkintaa säveltäjän paperille kirjoittamissa nuotteissa ei ole varsinaisesti elämää. Garamin mukaan lapsen luovuuden ja ilmaisun kehittymiselle on erittäin tärkeää turvallinen ympäristö, jossa häntä kunnioitetaan. Hänen soittoaan tai muita toimiaan tulee arvioida rakentavassa sekä myönteisessä hengessä. (Garam 2000, 265.)

Heta Rautio-Härkösen kokemuksen mukaan utelias ja nöyrä asenne ovat hyviä lähtökohtia uuden asian edessä sekä oppilaalle että opettajalle. Oppilas tulee nähdä tasa-arvoisena ilmaisuun, improvisointiin tai säveltämiseen liittyvissä prosesseissa. Yhteinen luova hetki tunnin alussa voi avata sekä oppilaalle että opettajalle vapautuneemman sekä positiivisemmän ilmapiirin koko soittotuntia ajatellen. (Rautio-Härkönen 2018, 48–49.)

5.1 Improvisointi

Improvisoidessa liikumme paljon leikin kaltaisessa tilassa. Improvisoinnin lähtökohdaksi voi pitää sen merkityksellisyyttä etenkin esittäjälle tai tekijälle itselleen. Improvisaation avulla voidaan tuoda esiin tekijän sisäistä maailmaa. Improvisaatiossa on selkeä alku ja loppu. Se on ikään kuin soittajan oma hetki, jonka improvisaatio määrittelee ja vangitsee. Improvisaation säännöt ja keston luo kukin itse. Improvisaatioon voidaan ottaa lähtökohdaksi esimerkiksi erilaisia tunnelmia tai jonkun rajatun joukon musiikin parametreja. (Smulter ym. 2018, 2–3.)

Mikäli opettaja kokee epävarmuutta improvisoinnin ohjauksessa, Suomen musiikkioppilaitoksen liiton sivuilta löytyy tukimateriaalia improvisaation alkeisopetukseen. Improvisaatio voi aluksi tuntua jopa epämukavalta, ja siitä syystä oppilaan kanssa on hyvä lähestyä improvisaatiota rauhallisesti, yksinkertaisin harjoittein. Improvisoinnin tulisi kuitenkin lopulta tuntua sekä oppilaasta että opettajasta palkitsevalta ja innostavalta. (Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2024.)

Luovan/kreative hankkeen (Smulter ym. 2018, 7–8) loppuraportissa esitellään, kuinka improvisaation avulla voidaan helpottaa soittajan tietä esiintymistilanteisiin ja esiintymislavoille. Se voi auttaa oppilasta hahmottamaan musiikkia sekä helpottaa oman kehon hallinnan harjoittelua. Improvisaatio voidaan nähdä myös harjoittelua rikastavana elementtinä.

Luovan/kreative hankkeen puitteissa jousisoitinopettajille suunnattiin improvisaatiokurssi. Kurssin aikana improvisaatiota kokeiltiin käytännössä, käyden samalla opetustilanteita läpi. Huomattiin, että improvisaatiota tehdessä opettajan ja oppilaan tulisi laskeutua samalle tasolle. Tasapainoinen vuorovaikutus on erittäin tärkeää, jotta improvisointitilanteessa oppilaalle vapautuisi mahdollisuus unohtaa ennakkoluulot tai erilaiset henkiset lukot. Improvisaation ei tarvitse olla ainoastaan itseilmaisun väline, vaan sen avulla oppilasta voidaan auttaa myös hahmottamaan musiikkia itsessään. (Smulter ym. 2018, 52.)

5.2 Säveltäminen

Säveltäminen luovana toimintana avaa oppilaalle uusia kokemisen ja tulkinnan mahdollisuuksia. Säveltäminen ei siis ole yksinomaan ammattisäveltäjien oikeus, vaan kaikille mahdollinen tapa tutkia maailmaa. Laajassa mittakaavassa säveltämiseksi voidaan kutsua toimintaa, jossa luovasti kokeillaan musiikillisesti järjestettyjä ääniä. (Ojala & Väkevä 2013, 10.) Opettajan ei ole säveltämisessä tarkoituksena johdattaa oppilasta suoraan maaliin saakka ja antaa valmiita vastauksia, vaan auttaa häntä näkemään omat reittimahdollisuutensa. (Rautio-Härkönen 2013, 50).

Heta Rautio-Härkönen on tutkinut omassa pro gradu-tutkielmassaan improvisointia sekä säveltämistä osana musiikkiopiston pianotunteja. Hänen kokemuksensa mukaan lasten oman, eli itse sävelletyn musiikin parissa toimiminen luo samalla uudenlaisen näkökulman myös itse soiton opiskeluun. Sävellystyössä oppilaat pystyvät luovan ilmaisun lisäksi harjoituttamaan teosten kokonaisvaltaista hahmottamista. Nuotinlukutaidon kehittyminen sävellystyön ohessa helpottaa puolestaan oppilaan instrumentin hallintaa. Opettajalta oppilaan kanssa säveltäminen vaatii heittäytymistä ja ennakkoluulottomuutta. Samoja asioita myös oppilas tarvitsee luovan ilmaisun parissa työskennellessään. (Rautio-Härkönen 2013, 49–50.)

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmassa säveltäminen esitellään luontevana osana lapsen musiikillista kasvua (Opetushallitus 2024). Tähän tavoitteeseen päästäkseen myös viulunsoiton opettajan on hyvä tutustua säveltämisen pedagogiikkaan niin, että sitä voi käyttää suhteellisen vaivattomasti viulutuntien oheistoimintana. Säveltämisen tai sävellyttämisen avuksi opettajille löytyy opetusmateriaalia sekä vinkkejä esimerkiksi Opus 1, sävellyspedagogiikan tietopankista. Aihe-alueet on rajattu vasta-alkajista edistyneisiin sekä syventäviin kokonaisuuksiin. (Opus1 2024.)

6 ERILAISET OPPIJAT

Kymmenestä kahteenkymmeneen prosentilla väestöstä on jonkinlaisia oppimisen vaikeuksia, eli oppimisvaikeudet ovat yleisiä. Oppimisvaikeuksia voi esiintyä lukemisessa, motorikassa, hahmottamisessa tai keskittymisessä. Oppimisvaikeuden tunnistaminen on tärkeää, jotta oppimisen tuen saanti voidaan taata. (Eri-laisten oppijoiden liitto 2024.)

Musiikkioppilaitoksissa on harvoin erillisiä oppilashuoltoryhmiä, joista opettaja saisi tukea kohdatessaan erityisoppijan. Peruskouluissa oppilaan ohjauksessa on opettajan lisäksi mukana yleensä moniammatillinen oppilashuolto. Monessa musiikkioppilaitoksessa opettaja joutuu kuitenkin itse suunnittelemaan erityisoppilaansa opetuksen. Erityisoppijoiden määrä lisääntyy myös musiikkioppilaitoksissa, joten opettajien koulutukseen sekä työnohjaukseen tulisi käyttää resursseja. (Kiviranta 2008, 9.)

Kivirannan (2008, 14–17) tutkimuksen mukaan yleisiä oppimisvaikeuksia soittotunneilla saattavat olla esimerkiksi nuottien hahmotusongelmat, käytöshäiriöt, eriaistiset näkövammatai muut motorikan ja puheen haasteet. Yhteistyö oppilaan, vanhempien sekä musiikkioppilaitoksen kanssa nähdään erittäin tarpeellisena, kun kyse on oppilaan oppimisvaikeuksista. Vanhemmilla on eniten tietoa ja kokemusta lapsensa erityispiirteistä. Opettajan tulisi saada mahdollisimman paljon tietoa oppilaansa haasteista joko oppilaalta itseltään tai huoltajilta.

Nuottien hahmotusongelmat liittyvät usein oppilaan lukihäiriöön. Tällöin apukeinoina voi käyttää nuottien eri väritystä, kappaleiden ulkoa opettelua ja kuuloon perustuvaa oppimista. Nuottien hahmottamista saattavat helpottaa myös sellaiset melodialinjat, joissa ei ole liian suuria hyppyjä. Käytöshäiriöisen oppilaan kohdalla opettajat ovat käyttäneet paljon samoja metodeja kuin hahmotusongelmienkin kohdalla. (Kiviranta 2008, 14–17.)

Riittävän kärsivällinen, toistoihin perustuva ohjaaminen tuo usein parhaan lopputuloksen erilaisen oppijan kanssa. Tärkeintä on edetä rauhassa ja antaa tarpeeksi aikaa oppilaan oppimisprosessille. Opettajan asenteella on ratkaiseva merkitys oppilaan oppimiseen. Opettajan turhautuminen nimittäin tarttuu suoraan myös oppilaaseen. (Kiviranta 2008, 14–17.)

Sirpa Martti (2006, 25) avaa artikkelissaan näkökulmaa erilaisen oppijan perspektiivistä. Opettajan olisi hyvä miettiä, kuinka erilainen oppija kokee oman arvonsa, identiteettinsä suhteessa siihen millaista tarinaa opettaja hänestä kertoo. Oppimisen kannalta on tärkeää, että lapselle tarjoutuu mahdollisuuksia onnistumisen elämyksiin oppimisvaikeuksista huolimatta (Aunola 2002, 124-125).

7 MUUTA OPETTAJAN TYÖHÖN LIITTYVÄÄ

Oulun ammattikorkeakoulun (2024a) ammattipedagogiikan opetussuunnitelman mukaan opettajan tarvittaviin osaamisalueisiin kuuluu viulunsoiton opettamisen ohella esimerkiksi lautakuntatyö. Opetussuunnitelmaan perustuen opintojen aikana tutustutaan myös pääsykokeiden ja erilaisten tasosuoritusten sisältöihin. Oulun ammattikorkeakoulussa opiskelijat ottavat aktiivisesti osaa Musiikkikoulu Johtosävelen toimintaan. Opiskelijat toimivat lautakunnan jäsenenä Johtosävellessä järjestettävissä pääsykokeissa, jolloin he saavat käytännön kokemusta lautakuntatyöskentelystä sekä itse pääsykoetilanteesta.

7.1 Lautakuntatyö sekä arviointi

Taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa lautakuntatyö on osa opettajan työnkuvaa. Lautakuntatyöhön voi sisältyä niin pääsykokeita kuin myös erilaisten tasosuoritusten arviointia. Tuominen esittää pro gradu-tutkielmassaan, että kollegoiden sekä erilaisten oppilaiden kanssa toimiessa opettajalta tarvitaan hyviä ihmissuhde- sekä yhteistyötaitoja. Pedagogin työssä tarvitaan siis ennen kaikkea hyviä vuorovaikutustaitoja sekä joustavuutta. (Tuominen 2011, 76.) Näistä on suuri hyöty myös lautakuntatyössä.

Taiteen perusopetuksen uudistuneen opetussuunnitelman myötä on huomioitava, että musiikkioppilaitosten suunnitelmassa itse esimerkiksi taitotasojen suoritustavat, myös niin sanottu perinteinen lautakuntatyö muuttuu (Opetushallitus 2024b, 8–9). Entisen, useasta kollegasta koostuvan lautakunnan sijaan arviointia voi olla tekemässä oman opettajan lisäksi esimerkiksi vain säestäjä tai toinen kollega (Itä-Helsingin musiikkiopisto 2024b). Opettajan tulee olla kuitenkin kaikissa tilanteissa perehtynyt yleisiin arviointikäytänteisiin sekä arviointisanastoon toimiessaan työssä, jossa oppilaalle annetaan palautetta (Kauppinen 2024).

Oppilas tarvitsee palautetta, jotta hän kykenee jatkamaan oppimisprosesseissa eteenpäin. Annettava palaute perustetaan aina johonkin tavoitteeseen tai kriteeriin. Arvioinnissa tulee huomioida oikeudenmukaisuus. Opettajan tulee olla tietoinen, millaisten kriteerien tai tavoitteiden pohjalta palautetta annetaan. Oppilaalla on oikeus puolestaan tietää, mihin arviointi perustuu. Arvioinnin sekä palautteen tulee perustua vuorovaikutukselliseen ja luottamukselliseen tilanteeseen. Tällöin myös oppilaalla on mahdollisuus tulla kuulluksi omasta kokemuksestaan. (Kauppinen 2024.)

Viulupedagogin opintojen aikana tutustutaan musiikin opetuksen arviointiperusteisiin opetushallituksen antaman esityksen mukaisesti (Oulun ammattikorkeakoulu 2024a). Oppimisen arvioinnin tarkoituksena on tukea oppilaan soiton opintojen edistymistä. Palaute annetaan aina myönteisessä hengessä, ja sen tarkoituksena on tukea oppilasta omien tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Arviointia tehtäessä on huolehdittava, että arviointi kohdistuu vain työkentelyyn, ei koskaan oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin. (Opetushallitus 2024a.)

7.2 Tasosuoritukset

Musiikkioppilaitosten kollegiot ovat rakentaneet vuodesta 2017 alkaen opetushallituksen ohjeistuksen pohjalta oman talonsa tilanteeseen ja opetuskäytänteisiin parhaiten sopivat opetussuunnitelman toimintamallit. Tasosuoritusten sisällöt sekä suoritustavat voivat olla siis hyvinkin erilaisia musiikkioppilaitosten mukaan. (Opetushallitus 2024a.) Taiteen perusopetuksen muutoksen myötä musiikin osuudesta poistettiin viittaus Suomen musiikkioppilaitosten liiton tasosuorituksiin. Uusien perusteiden mukaan oppilaitoksen vastuulle jää kertoa opetussuunnitelmassaan päättöarviota varten kriteerit, joiden pohjalta opintoja ja osaamista voidaan arvioida. (Kauppinen 2018, 132.)

Suomen musiikkioppilaitosten (2024) liiton sivuilta löytyy tukimateriaalia opetus suunnitelmien suunnittelun ja kokoamisen avuksi. Sivustolta löytyy OPS-tukikonaisuus, jota opettajat sekä oppilaitokset voivat käyttää apuna opetus- ja suunnittelutyössä. Opetussuunnitelman perusteiden lisäksi sivustolta löytyy esimerkkejä eri jäsenoppilaitosten opetussuunnitelmista sekä tasosuoritusten sisällöistä. Instrumenttikohtaiset tukimateriaalit puolestaan helpottavat käytännön viulunsoitonopettajan työtä erityisesti tasosuorituksia ajatellen. (Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2024.)

Suomen musiikkioppilaitosten liiton tukimateriaali on herättänyt osin myös kriittistä keskustelua alojen asiantuntijoiden keskuudessa. On nähty, että tukimateriaalin vaarana on jähmettää oppilaitoksia ja opettajia entisiin tapoihin tasosuoritusten osalta uudistuneen opetussuunnitelman suomista mahdollisuuksista huolimatta. Tukimateriaalin voidaan siis joissain tapauksissa nähdä olevan ristiriidassa opetussuunnitelman lähtökohtaisen ajatuksen kanssa. (Elmgren 2021.)

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien muutoksen jälkeen ammattipedagogiikan opetuksessa on haastavaa esitellä tasosuorituksia niin, että opiskelijoille pystyisi tarjoamaan yhden valmiin kokonaisuuden aiheesta. Kuten edellä jo mainittiin, taitosuorituksia tutkittaessa mukaan on otettava useiden eri toimijoiden opetussuunnitelmat sekä tasosuoritusten sisällöt, jotta kokonaiskuvaa voidaan edes yrittää hahmottaa. (Opetushallitus 2024b, 41–42; Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2024.)

Itä-Helsingin musiikkiopisto (2024a) esittelee nettisivuillaan oppilaitoksensa opetussuunnitelman. Oppilaitoksen kotisivuilta löytyy tietopaketti instrumenttikohtaisista opetussuunnitelmista. Tasosuoritusten vaatimustasot ja suoritustavat ovat opetussuunnitelman selkeänä jatkeena. Olemme käyttäneet ammattipedagogiikan tunneilla Itä-Helsingin musiikkiopiston viulunsoiton opetussuunnitelmaa pohjana opiskelijoiden harjoittellessa eri tasosuoritusten hahmottamista ja ohjelmiston suunnittelemista oppilaille. Heidän tasosuoritusohjeistaan löytyy lisäksi ohjeita kappaleiden valitsemiseen eritasoisia näyttöjä ajatellen. (Itä-Helsingin musiikkiopisto 2024b.)

Suomen musiikkioppilaitosten liiton (2024) sivuilta löytyy lisää esimerkkejä opetussuunnitelmista ja taitotasosuorituksista muun muassa Pirkanmaan musiikkiopistolta, Palmgren-konservatoriolta sekä Musiikkiopisto Avoniasta. Nämä esimerkit erilaisista opetussuunnitelman toteutuksen tavoista ovat omiaan helpottamaan sekä opettajien että opiskelijoiden kokonaiskäsitteen syntymistä aiheeseen liittyen.

8 POHDINTA

Työstäessäni tätä opinnäytetyötä sekä siihen liittyvää viulupedagogin muistikirjaa olen oppinut itse tavattoman paljon. Myös siitä, kuinka vähän lopulta tiedän. Ammattipedagogiikan sekä siihen kiinteästi linkittyvän opetusharjoittelun aihealue on valtava. Työn edistyessä olikin hyväksyttävä se tosiasia, että kokonaisuutta sekä muistikirjaa on rakennettava ikään kuin tiivistetysti. Kaikista aihealueista oli otettava lähinnä pintaraapaisu matkaan. Se ei toki poista sitä mahdollisuutta, että tämän projektin jälkeen aiheeseen liittyvää aineistoa on vielä paljon tutkittavana. Matka siis jatkuu.

Tulevaisuudessa toivon voivani avata opiskelijoille yhä enemmän erilaisia näkökulmia viulunsoiton opettamiseen, sillä oma kiinnostukseni ja innostukseni aihepiiriin liittyen sai uuden sysäyksen tämän opinnäytetyön ja viulupedagogin muistikirjan rakentamisen myötä. Yksistään viulunsoiton tekniikasta kertovaa kirjallisuutta on vielä paljon lukematta. Lisäksi muuttuvien opetussuunnitelmien mukanaan tuomat opetuksen pedagogiset aiheet ovat itsellenikin yhä osittain uusia. Tähän liittyvää kirjallisuutta sekä muuta aineistoa tuntuu onneksi löytyvän lähes loputtomiin.

Tästä päästään itse tämän opinnäytetyön lähtökohtaan; opetettava aihealue sekä opiskelijoiden omaksuttavat tietotaidot ovat niin laaja kokonaisuus, että sitä on vaikeaa pystyä rajaamaan. Juuri tämän ydinsyyn vuoksi halusin yrittää kirjoittaa sekä tiivistää yksiin kansiin sen kaiken, mitä tunneilla ei ehditä käydä läpi kovinkaan perusteellisesti. Itse opinnäytetyön kirjoittaminen oli haastavaa ja välillä raastavaakin juuri sen tunteen vuoksi, että todella paljon joutui rajaamaan kehyksen ulkopuolelle.

On toki myös luotettava siihen, että opiskelijat halutessaan etsivät lisää informaatiota heitä kiinnostavasta aiheesta, esimerkiksi muistikirjan avulla.

Toivonkin, että muistikirja voi toimia opiskelijoille kokonaisuuksien hahmottajana tai jonkinlaisena lähdeluettelona viulunsoiton opettamisen aiheista. Tätä ajatusta olen pyrkinyt pitämään työn punaisena lankana.

Opettamista tai ohjaamista oppii ennen kaikkea tekemällä; kokemus on erittäin hyvä opettaja. Opiskelijoille tulee kuitenkin tarjota mahdollisimman kattava, konkreettinen työkalupakki eväiksi työelämään. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että pedagogisten aineiden opettajan tulisi valveutuneesti päivittää omaa tietotaitoaan vastaamaan tämänhetkisiä musiikinopetuksen tavoitteita ja pedagogisia aiheita. Pedagogisten aineiden opettajan tulisi olla myös kovin puolueeton. Mikäli haluat esitellä opiskelijoille tarvittavan ja kattavan yleiskuvan viulunsoiton opettamisesta, et voi painottaa vain yhtä oikeaksi kokemaasi suuntausta tai tapaa opettaa.

Tähän opinnäytetyöhön liittyvän kyselytutkimuksen perusteella selkiintyi, että jo opinnot läpikäyneet opiskelijat olivat pitkälti samoilla linjoilla oman kokemukseni kanssa siitä, mitä asioita viulunsoiton opetuksessa on hyvä hallita. Mitkä asiat on jo opintojen aikana opittava ja mitä yksityiskohtia tulee erityisesti painottaa. Samat asiat nousivat esille lähes jokaisesta kyselyn vastauksesta. Tämä ”samoilla linjoilla” oleminen helpotti suuresti työn kokoamista, kun esiin ei noussut mitään täysin yllättävää tai uutta asiaa.

Työn edetessä ryhmässä oppimisen sekä opetusharjoittelun tärkeyden esiin nouseminen vahvisti omaa näkemystäni siitä, että viulunsoittoa tai sen opettamista on vaikeaa muuttaa pelkäksi tieteeksi. Käytännössä viulunsoiton opettaminen on käsityöläisammatti, johon vaikuttaa suuresti ihmisten välinen kohtaaminen ja kommunikointi. Näin ollen opintojen aikana tehtävä käytännön harjoittelu sekä opetuksen yhtenä toimintamuotona käytetty työpajatoiminta nousee entistä enemmän arvoonsa.

Viulua ei voi soittaa eikä varsinkaan viulunsoittoa opettaa ilman teknistä osaamista. Joskus lähes mitättömältä tuntuvan pienen ”nippelitiedon” jakaminen eteenpäin ammattipedagogiikan tunneilla voikin avata opiskelijoille mahdollisuuden onnistua viulunsoiton opettajina. Tällainen pieni niksi on voinut toistuvasti

siirtyä jo vuosikymmenten ajan opettajalta oppilaalle. Opiskelijoiden sitten jakaessaan tuon pienen vinkin eteenpäin omille oppilailleen ja kokiessaan onnistumista työssään ympyrä ikään kuin sulkeutuu. Tällaista hiljaista tietoa ei välttämättä löydy oppikirjoista. Nämä vinkit ovat kullannarvoinen siirtymä opettajilta oppilaille tai joskus myös toisin päin, oppilaalta opettajalle.

Viulunsoiton opettamisessa edelleen tärkeää on perusasioiden hallinta. Sekä viulunsoiton tekniikan että musiikillisen ilmaisun perusosaaminen luo pohjan ja mahdollisuuden yhteissoitolle, yhteisöllisyydelle sekä musiikista ja luovuudesta nauttimiselle. Uudet opetussuunnitelmat laajentavat hyvässä oppilaan viulunsoiton opiskelun mahdollisuuksia ottamalla huomioon kokonaisvaltaisen lähestymistavan sekä positiivisen oppimisympäristön. Improvisointi tai säveltäminen tuo varmasti lisää iloa ja vapautuneisuutta soittotunneille. Samalla luova toiminta kehittää sekä oppilaan että opettajan ilmaisukykyä. Kaikenlainen ryhmätoiminta luo puolestaan motivaatiota ja virkistää välillä vähän yksinäistäkin puurtamista viulunsoiton opiskelun parissa.

Ammattikorkeakoulun ammattipedagogiikan sekä opetusharjoittelun opetuksen osalta näkemykseni on vahvistunut entisestään siitä, että aihealueen ollessa niin tavattoman laaja on tärkeintä keskittyä oleelliseen. Tämä tuntuu välillä lähes mahdottomalta tehtävältä jatkuvasti uudistuvien opetussuunnitelmien puitteissa, mutta on ehkä juuri siksi kovin tärkeää. Valmistuvien viulopedagogien on tiedettävä ja tunnistettava viulunsoiton perustekniset kysymykset ja hallittava vähintään pintapuolisesti millaisia erilaisia pedagogisia suuntauksia juuri viulunsoiton opiskelussa voi käyttää hyväkseen (Suzuki, Colourstrings, Tempo, Näppärit). Tämän ajatuksen tueksi sain opiskelijoiden kokemuksista tärkeää tietoa sekä kehitysideoita. Työelämää ajatellen on suuri etuoikeus, jos on pystynyt jo opintojen aikana tutustumaan sekä kokeilemaan eri metodien painotuksia viulunsoiton opetuksessa.

Erilaisten oppijoiden kohdalla koen edelleen niin, että usein musiikkioppilaitoksissa ”peruutetaan puuhun” vasta siinä vaiheessa, kun ensimmäinen oppimisen haasteita omaava oppilas tulee tunnille. Eli opettaja joutuu lähes lennosta omaksumaan uudenlaisen tavan opettaa. Näin kävi minullekin, kuten varmasti myös

monelle muulle opettajalle. Heräsin ihmettelemään, kuinka vähän edelleen on saatavissa materiaalia erilaisten oppijoiden kohdalla nimenomaan eri instrumenttien opetusta ajatellen. Oppimisen erilaisiin haasteisiin tulee tutustua jo opintojen aikana. Hyvä, että ne on kirjattu nykyisellään ylös myös opetussuunnitelmiin. Näin ollen tulevalla viulupedagogilla on mahdollisuus tiedostaa erilaisen oppijan jonain päivänä hyvin todennäköisesti astelevan hänenkin luokkaansa.

Viulunsoitto itsessään vaatii paljon teknistä osaamista niin viulukäden kuin jousohallinnankin osalta. Ilman näiden teknisten seikkojen harjoittelua ja kunnollista hallintaa viulunsoiton ilmaisu jää ikään kuin vajaaksi. Toki vajavaisillakin taidoilla voidaan soittaa yhdessä iloiten ja nauttien, mutta suurimman nautinnon soittamisesta saa silloin, kun viulusta saadaan kaunis ja puhutteleva ääni ulos. Kuinka sitten motivoida oppilaita yksityiskohtien hiomiseen ja innostaa harjoitteluun, kun tarjolla on paljon muuta, näennäisesti helpompaa viihdykettä esimerkiksi kännykän tai tietokoneen muodossa? Tällä saralla työ jatkuu kaikilla tasoilla. Niin itse viulun soittamisessa kuin sen opettamisessakin.

Näen tulevaisuudessa viulunsoiton ammattipedagogiikan tunneille tärkeänä aiheena sen, kuinka pystyä motivoimaan oppilaita vaativan, pikkutarkan ja toistoja vaativan harrastuksen parissa pysymiseen? Kuinka avata oppilaille se ihmeellisen muusikin ja soittamisen maailma, jonka ansiosta sekä minä että opiskelijat olemme päätyneet viulunsoiton pariin ja jaksaneet jatkaa sen parissa? Siitäkin huolimatta, että se vaatii ponnistelua ja vaivannäköä. Kuinka pitää yllä viulunsoiton teknisen osaamisen tasoa ja siinä samalla tukea oppilaan itseilmaisua sekä luovuutta?

Opiskelijoilla on selvästi sisäistä motivaatiota aiheeseen, koska ovat ammatitopintoihin saakka viulua soittaessa päätyneet. Mistä aineksista tulevaisuuden pieni tai vähän isompikin viulisti löytää innoituksensa opettajansa avustuksella? Lopulta kyse on ehkä sittenkin pelkän viulunsoiton tekniikan opetteluun sijaan tunteista, musiikista sekä taiteesta ylipäänsä. Ilostaa. Siitä että kokee aidosti elävänsä ja onnistuvansa.

9 LÄHTEET

Auer, Leopold 1980. Violin Playing As I Teach It. New York: Dover Publications, Inc.

Aunola, Kaisa 2002. Motivaation kehitys ja merkitys kouluikässä. Teoksessa Salmela-Aro, Katariina & Nurmi, Jari-Erik (toim.) Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. PS-kustannus. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy, 105–126.

Colourstrings 2024. Colourstrings-pedagogiikan kotisivut. Hakupäivä 3.1.2024. <https://www.colourstrings.fi>

Elmgren, Heidi 2021. Tasosuoritusvaatimuksista OPS-tukimateriaaleihin – mikä muuttui SML:n suosituksissa? Taideyliopiston blogiteksti. Hakupäivä 2.2.2024. <https://blogit.uniarts.fi/en/post/tasosuoritusvaatimuksista-ops-tukimateriaaleihin-mika-muuttui-smln-suosituksissa/>.

El Sistema 2024. El Sistema- musiikkikasvatusmenetelmän kotisivut. Hakupäivä 7.1.2024. <https://elsistema.org.ve>.

Erialaisten oppijoiden liitto. Perustietoa oppimisvaikeuksista. Hakupäivä 22.1.2024. <https://www.eoliitto.fi/tietoa-oppimisvaikeuksista/>.

Garam, Lajos 2000. Lahjakkaan viulistin kasvatus. Helsinki: Yliopiston paino.

Itä-Helsingin musiikkiopisto 2024, a. Musiikkiopiston kotisivut. Opetussuunnitelma. Hakupäivä 20.1.2024 <https://ihmo.fi/ihmo/opetus/opetussuunnitelma>.

Itä-Helsingin musiikkiopisto 2024, b. Musiikkiopiston kotisivut. Opetussuunnitelmat. Jousisoittimet, viulu. Hakupäivä 20.1.2024. <https://ihmo.fi/ihmo/wp-content/uploads/2023/02/Viulu-Aineops.22.pdf>.

Kansallisbiografia 2024. Henkilöhistoria. Szilvay, Geza. Hakupäivä 20.1.2024.
<https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/10082>.

Kauppinen, Eija 2018. Musiikin taiteen perusopetuksen uudet opetussuunnitelmat. Musiikkikasvatus-lehti 02/2018 vol 21. The Finnish Journal of Music Education. FJME. Uniarts Helsinki. Hakupäivä 2.2.2024.
https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7160/FJME_Vol21nro2_B5netti-1.pdf?sequence=1#page=128.

Kauppinen, Eija 2024. Oppimisen arviointi taiteen perusopetuksessa. Taiteen perusopetusliitto. OPS-työkalu. Oppimisen arviointi. Hakupäivä 20.1.2024.
<https://drive.google.com/file/d/1gMSXw1pPqSI4qJ6hTSj-pt6Hesq4uY-n/view>.

Kiviranta, Tuija 2008. Erilaiset oppijat Musiikkiopistoissa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Musiikin ja tanssin ala. Pedagoginen opinnäytetyö. Hakupäivä 20.1.2024. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19614/jamk_1218697491_9.pdf?sequenc

Koneen säätö 2024. Apurahat ja residenssipaiikat. Taide. Hakupäivä 3.1.2024.
<https://koneensaatio.fi/apurahat-ja-residenssipaiikat/viulunsoiton-oppikirja/>.

Kärnä, Einari & Valmari, Marika 2017. Viulunsoiton alkeisopetuksessa käytettävä materiaali. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä 12.1.2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017121421318>.

Martti, Sirpa 2006. Aimi -erilainen oppija. Artikkelit Aikuiskasvatus-lehdessä. 1/2006. Hakupäivä 28.1.2024. <https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/download/93664/52342>.

Minifiddlers 2024. Minifiddlers etäopetusalan kotisivut. Hakupäivä 19.1.2024.
<https://www.minifiddlers.org>

Mozart, Leopold 1988. Viulunsoiton perusteet. Uudistettu painos. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Näppärit 2024. Näppäripedagogiikan kotisivut. Hakupäivä 12.1.2024. <https://www.napparit.fi>.

Ojala, Juha & Väkevä, Lauri 2013. Säveltäminen luovana ja merkityksellisenä toimintana. Teoksessa Säveltäjäksi kasvattaminen. Pedagogisia näkökulmia musiikin luovaan tekijyyteen (toim. Lauri Väkevä). Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, 10–22.

Oulun ammattikorkeakoulu 2024, a. Opetussuunnitelmat 2023–2024. Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma. Hakupäivä 4.1.2024. <https://vanha.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?koulutus=mpe2023s&lk=s2023&alasiivu=opintojakso&oj=MM00EI35>.

Oulun ammattikorkeakoulu 2024, b. Osaamisen arviointi. Hakupäivä 4.1.2024. <https://vanha.oamk.fi/opinto-opas/opiskelu-oamkissa/osaamisen-arviointi#Hyvaksilukeminen>.

Opetushallitus 2024, a. Musiikki taiteen perusopetuksessa (2017-). Hakupäivä 15.1.2024. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/musiikki-taiteen-perusopetuksessa-2017>.

Opetushallitus 2024, b. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetus-suunnitelman perusteet 2017. Hakupäivä 23.1. 2024. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186919_taideen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1_0.pdf.

Opus 1 2024. Sävellyspedagogiikan aineistopankki 2024. Hakupäivä 24.1.2024. <https://www.opus1.fi>.

Rantalakeus 2019. Oulunsalon Näppäripelimannit Pelimanniparaatissa lauantaina – Oulussa vietetään viikonloppuna kansanmusiikkitapahtumaa. Rantalakeus-lehti 15.3.2019. Hakupäivä 28.1.2024 <https://www.rantalakeus.fi/oulunsalon-napparipeleimannit-pelimanniparaatissa-l/2922441>.

Rautio-Härkönen, Heta 2018. ”Omaa musaa pianolla”: musiikkiopiston pianonsoitonopiskelijoiden kokemuksia säveltämisestä soittotunnilla. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatus. Pro gradu -tutkielma. Hakupäivä 23.1.2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018121851192>.

Sistema Finland 2024. El Sistema Finlandin kotisivut. Hakupäivä 13.1.2024. <https://www.sistemafinland.fi>.

Smulter, Patrik, Iivonen, Ilari, Antikainen Mikko & Vänntinen Matti 2018. Luova kreatiiv impro. Improvisaatioon tukeutuvia työtapoja taiteen perusopetukseen. Luova/kreatiiv impro- hankkeen loppuraportti. Hakupäivä 20.1.2024. <https://musicedu.fi/wp-content/uploads/2019/10/luova-kreatiiv-impro-loppuraportti.pdf>.

Soininen, Marjaana 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Turku: Painosalama Oy.

Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2024. Suomen musiikkioppilaitosten liiton kotisivut. OPS-tukimateriaali. Hakupäivä 20.1.2024. <https://www.musicedu.fi/ops-tuki/>.

Suomen Suzukiyhdistys 2024. Suomen Suzukiyhdistyksen kotisivut. Hakupäivä 14.1.2023. <https://suomensuzukiyhdistys.net>.

Suzuki, Schinzi 2000. Rakkaudella kasvatettu. Tampere: Vihreä linja Oy.

Tempo Oulu 2024. Facebook. Hakupäivä 12.1.2024. <https://www.facebook.com/TempoOulu>.

Tikka, Soile 2017. Soitonopettajan rooli oppimismotivaation vahvistajana taiteen perusopetuksessa. Opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus viulunsoiton-opetuksessa Keski-Pohjanmaalla. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. Hakupäivä 2.2.2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7011-6>.

Tuohino, Piia 2009. Eväitä ensimmäiselle viuluvuodelle. Opas aloittelevan pikkuviulistin vanhemmille ja opettajille. Kuopio: Suomen graafiset palvelut.

Tuominen, Noora 2011. Musiikkioppilaitoksen johtaminen luovana asiantuntija-organisaationa. Rehtorien ja opettajien näkemyksiä. Vaasan Yliopisto. Filosofinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Hakupäivä 2.2.2024. https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/6067/osuva_4410.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Turner, Leo 2004. Lesson planning for groups. Teoksessa All Together! Teaching music in groups (toim. Anthony Marks). London: The Associated Board of the Royal Schools of music.

Yehudi, Menuhin 1987. Kuusi Viulutuntia. Juva: WSOY.

Åström-Tiula, Annemarie 2016. Viulunsoiton alkeisopetuksen menetelmät: toimintatutkimus Colourstrings- ja Suzuki- metodien sekä venäläisen viulukoulun soveltuvuudesta eri temperamentteihin. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia. Tohtorintutkinto. Taiteilijakoulutus Docmus. Hakupäivä 20.1.2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-329-030-3>.

LIITTEET

KYSELYLOMAKE

LIITE 1

Viuludidaktiikka ja opetusharjoittelu Oulun ammattikorkeakoulussa

Oletko toiminut valmistumisesi jälkeen viulunsoiton opettajana?

- Kyllä
 Ei

Oletko opettanut viuluryhmää tai orkesteria valmistumisesi jälkeen?

- Kyllä
 Ei

Onko opetustoimintasi ollut pää- vai sivutoimista?

- Päätoimista
 Sivutoimista

Millaisessa oppilaitoksessa olet opettanut valmistumisesi jälkeen?

- Kansanopisto/kansalaisopisto
 Musiikkiopisto
 Konservatorio
 Ammattikorkeakoulu
 Yksityinen musiikkikoulu
 Yksityisoppilas
 Joku muu

Saitko mielestäsi tarpeeksi tietotaitoa työelämää ajatellen Oamkin viuludidaktiikan sekä opetusharjoittelun opetuksessa?

Kyllä

Ei

Mistä asioista sait tarpeeksi kattavasti opetusta työelämää ajatellen Oamkin viuludidaktiikan sekä opetusharjoittelun osalta?

Mitä asioita olisit toivonut käsiteltävän viuludidaktiikan ja opetusharjoittelun tunneilla lisää?

Lopuksi vapaa sana. Voit kirjoittaa tähän terveisiä, kommentteja ja erityisesti kehittämissuhteita viuludidaktiikan sekä opetusharjoittelun opettamiseen liittyen.

VIULUPEDAGOGIN MUISTIKIRJA

VIULUPEDAGOGIN MUISTIKIRJA

Tämän muistikirjan tarkoituksena on auttaa sinua hahmottamaan, mitä kaikkea liittyy viulusoiton opettamiseen. Muistikirjan aiheet perustuvat Oulun ammattikorkeakoulun instrumenttipedagogin opintolinjan viulupedagogiikan sekä opetusharjoittelun opetussuunnitelmaan (2023–2024). Muistikirjan avulla voit toivottavasti jäsentää omaa opettamistasi johdonmukaiseksi, innostavaksi kokemukseksi niin oppilaillesi kuin itsellesikin.

Muistikirja toimii idea- ja työkalupankkina opintojesi ohessa. Se ei perustu mihinkään yksittäiseen pedagogiseen suuntaukseen, vaikkakin esittelee useita nimenomaan viulusoittoon liittyviä metodeja. Viulunsoittoon liittyviä tärkeimpiä teknisiä asioita käydään läpi ja annetaan perusohjeita niiden toteuttamiseksi. Muistiossa ei kuitenkaan alleviivata tai määritellä kuinka niitä tulisi opettaa. Viulunsoittoon liittyviä teknisiä suorituksia voi lähestyä niin monesta eri näkökulmasta, että jokaiselle opettajalle on haluttu jättää vapaus toteuttaa itselleen sopivimmaksi kokemaansa suoritustapaa tai metodologia. Muistikirjaan on listattu kirjallisuutta, josta hakea lisätietoa viulunsoiton teknisiin sekä musiikillisiin aiheisiin.

Muistikirja on kirjoitettu opetuksen tueksi, joten jos tietyt asiat tuntuvat itsestäänselvyyksiltä, voit ohittaa ne ja hypätä suoraan itseäsi kiinnostavaan aiheeseen. Muistion sivuilla on linkkejä sekä vinkkejä, mistä hakea halutessasi lisätietoa. Samalla on mahdollisuus syventää ja laajentaa omaa osaamista. Kursivoidut tekstit ja kysymykset haastavat sinut miettimään omaa mielipidettäsi tai tietotaitoasi kyseisestä aiheesta.

Antoisia vuorovaikutuksen hetkiä sinulle ja oppilaillesi sekä tietysti soittamisen iloa ja riemua!

Anita Virkkala

SISÄLLYS

1 OPETUSSUUNNITELMA PERUSTANA.....	5
2 POSITIIVINEN JA PESSIMISTINEN PEDAGOGIIKKA.....	7
3 PIENI PUHE OPETTAJAN TYÖSTÄ.....	8
4 ENSIMMÄISET SOITTOTUNNIT.....	9
4.1 Soittimen hankinta.....	9
4.2 Viuluun tutustuminen.....	10
4.3 Soittoasento.....	11
4.4 Viulun asettaminen soittoasentoon.....	11
4.5 Jousi.....	13
5 VIULUKOULUT JA ALKEISOHJELMISTO.....	15
6 VIULUNSOITON TEKNISIÄ AIHEITA.....	17
6.1 Jousi ja jousilajit.....	17
6.2 Pariäännet ja akordisoitto.....	20
6.3 Viulukäden sormien vasaraliike.....	20
6.4 Asemanvaihdot.....	21
6.5 Sormitukset.....	23
6.6 Vibrato.....	24
6.7 Viulunsoiton ergonomia.....	25
7 VIULUNSOITTOON LIITYVÄÄ KIRJALLISUUTTA.....	27
8 VIULUNSOITON OPETTAMISEEN LIITTYVÄT PEDAGOGISET SUUNTAUKSET.....	28
8.1 Colourstrings-metodi.....	28
8.2 Suzukipedagogiikka.....	29
8.3 Tempotoiminta (El Sistema).....	29
8.4 Näppäripedagogiikka.....	30
9 YLEISTÄ VIULUTUNNEISTA.....	32
9.1 Soittotuntien pituus.....	32
9.2 Tuntien suunnittelu.....	33
9.3 Tavoitteet.....	33
9.4 Havainnointi.....	35
9.5 Palaute.....	36
9.6 Ohjelmisto.....	37

9.7 Esiintymisiin valmentaminen.....	38
9.8 Musiikin teoriaa.....	40
9.9 Harjoittelu.....	40
10 ERILAISET OPPIJAT.....	42
11 RYHMÄMUSISOINTI.....	44
12 LUOVAT OPETUSMENETELMÄT.....	46
12.1 Improvisointi.....	46
12.2 Sävellyttäminen/säveltäminen.....	48
12.3 Muut osallistavat työskentelytavat ja motivaatio.....	49
12.4 Digitaaliset pelit ja sovellukset.....	49
13 TASOSUORITUKSET.....	51
14 PÄÄSYKOKEET.....	52
15 OPETTAJAN TYÖHYVINVOINTI.....	54

1 OPETUSSUUNNITELMA PERUSTANA

Oulun ammattikorkeakoulun musiikkipedagogin koulutusohjelman opetussuunnitelmassa ammattipedagogiikan sisällöissä sekä osaamistavoitteissa tulisi hallita ainakin seuraavia asioita (tässä on koottu yhteen kaikkien didaktiikan kurssien asiat ja tärkeitä sanoja on lihavoitu):

- *Osaan **kohdentaa havainnointiani** tunteiden tilanteen keskeisiin pedagogisiin ilmiöihin.
- *Osan **suunnitella** pedagogisesti perusteltua ohjaustoimintaani.
- *Tunnen instrumenttini **alkeisvaiheen teknisiä, kehollisia ja musiikillisia aiheita** ja osaan **ohjata** niiden harjoittelua.
- *Tunnistan ja tunnen instrumenttini **alkeisvaiheen ohjelmistoa**. Tunnen ensimmäisten tuntien aiheita ja osaan suunnitella tunteja niihin perustuen.
- *Tunnen instrumenttini tyypillisiä teknisiä ja musiikillisia aiheita. Ohjaan niiden harjoittelua.
- *Tunnen instrumenttini **metodista ja pedagogista ohjelmistoa**. Valitsen sopivaa ohjelmistoa oppilaani tarpeiden mukaan.
- ***Havainnoin** oppilaitteni oppimista ja edistymistä.
- ***Suunnittelen** opetustani oppijälähtöisesti ja tavoitteellisesti.
- *Annan **tiedostettua, jatkuvaa palautetta**.
- ***Tuen** oppilaani **itsearviointikyvykkyyttä ja itsenäistä harjoittelua**.
- ***Reflektoin** pedagogista toimintaani monipuolisesti.
- ***Ohjaan ryhmän** musiikillista toimintaa.
- *Ohjaan oppilaitteni luovuutta ja musiikillista ilmaisua.
- *Käytän **osallistavia ja elämyksellisiä metodeja**.
- *Tunnen pedagogin **työhyvinvointiin** liittyviä tekijöitä.
- *Tunnistan **erityisoppijoita ja heidän tarpeitaan** sekä käytän erityisiä apukeinoja tai metodeja heidän ohjauksessaan.
- *Tiedostan **vastuuni palautteen antajana**.
- *Tunnen **lautakunta- ja valintakoetyöskentelyn** periaatteet.

Kuulostaako opettajan osaamisperusteet hurjan laajalta aihealueelta? Näin listattuna pedagogin osaamisalue on kyllä kieltämättä laaja, mutta pienempiin palasiin pilkottuna asiat hahmottuvat paremmin. Eli yksi asia kerrallaan!

VIULUOPEN OSAAMINEN TIIVISTETTYNÄ:

Hyvä oppimisilmapiiri!

Suunnittelen ja ohjaan tunnit säännöllisesti.

Sopiva ohjelmisto!

Tuen, ohjaan, havainnoin!

Annan rakentavaa, jatkuvaa palautetta.

Onko unelmasi ollut aina opettajana toimiminen?

Miksi halusit pedagogiopiskelijaksi tai opettajaksi?

Mitkä asiat ovat sinulle itsellesi tärkeitä opettamisessa?

Millainen opettaja haluat olla?

2 POSITIIVINEN JA PESSIMISTINEN PEDAGOGIIKKA

On hyvä perustaa opettaminen sekä pedagoginen toiminta positiiviseen pedagogiikkaan. Huomaa kaikki hyvä oppilaissasi, itsessäsi sekä yhteisissä oppimisprosesseissa. Turvallinen, hyväksyvä ilmapiiri tunneilla sekä oppilaan oman potentiaalin esiintuominen ovat avainasemassa pedagogin työssä.

Toisaalta myös pessimismipedagogiikka on nostanut viime vuosina päätään. Käythän tutustumassa myös sen suomiin mahdollisuuksiin. Pessimismi ei opetuksessa tarkoita tavoitteettomuutta tai luovuttamista. Sen sijaan oppilaan edistymiseen suhtaudutaan lempeästi ja jopa humoristisesti. Tavoitteena on luottamuksellisen ilmapiirin syntyminen pilke silmäkulmassa. Positiivinen ja pessimismipedagogiikka ovat kuin sisaruksia; ne tukevat toinen toisiaan luoden hyvän perustan viulutunneille.

Lisää positiivisesta pedagogiikasta:

<https://peda.net/pielavesi/perusopetus/pp>

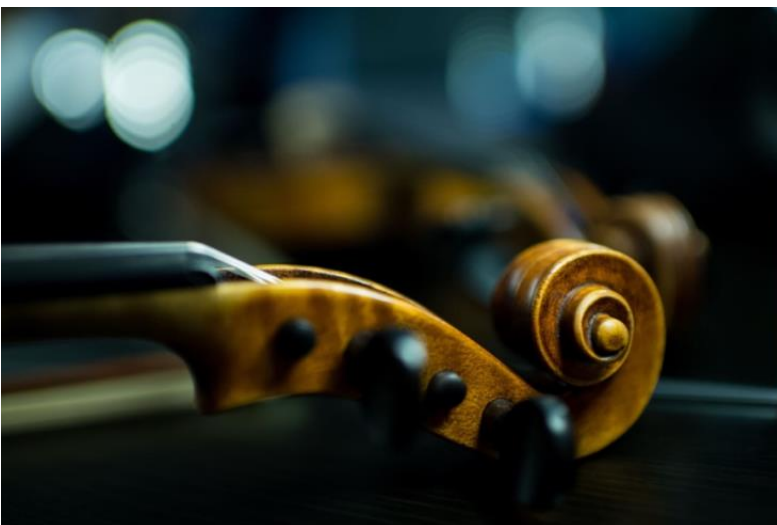
<https://www.kaisavuorinen.com>

<https://www.positiivinenkasvatus.fi>

<https://www.positiivinenoppiminen.fi>

Pessimismipedagogiikasta kertova kirja artikkelikokoelmana:

Saviniemi, Maija; Maikkola, Merja, Vaskuri, Paula; Kinnunen; Milla (toim.) 2023. Pessimismi opetuksessa: vaatimattomia vinkkejä opettajalle. Jyväskylä: PS-Kustannus.

3 PIENI PUHE OPETTAJAN TYÖSTÄ

Tutustu oppilaisiisi sekä heidän huoltajiinsa. Jokainen oppilaasi on erilainen, oma persoonallisuutensa. Hyvä vuorovaikutussuhde oppilaan ja opettajan välillä luo sekä oppilaalle että opettajalle mahdollisuuden kasvaa niin ihmisenä, viulistina kuin pedagoginakin.

On tärkeää luoda heti alussa tunneille turvallinen ja positiivinen ilmapiiri, jossa oppilas voi ja uskaltaa kertoa itsestään muutakin kuin vain viulunsoittoasioita. Usein opettaja on oppilaalle paljon muutakin kuin pelkästään viuluope; hyvä vuorovaikutussuhde oppilaan kanssa voi kantaa pitkälle oppilaan elämässä. Tarkoitus on toki olla ennen kaikkea viulunsoiton opettaja, mutta myös yksi turvallinen aikuinen oppilaan elämässä. Mukava tunnelma tunneilla auttaa opettajaakin jaksamaan työssään ja pysymään motivoituneena.

Kannattaa sopia heti alussa oppilaiden sekä huoltajien kanssa yhteiset pelisäännöt siitä, kuinka yhteyttä pidetään; selkeät viestintäkanavat tai tavat pitää yhteyttä. Tämä helpottaa kanssakäymistä ja tarpeellisen infon etenemistä puolin ja toisin. Etenkin pienen oppilaan kohdalla on usein hyvä sopia etukäteen, osallistuuko huoltaja tunneille. Tähän vaikuttaa paljon oppilaan, huoltajien sekä oma mielipiteesi asiaan. Kannattaa keskustella avoimesti mitä hyviä ja mahdollisesti haasteellisia puolia asiaan liittyy.

Kannatta myös miettiä kunkin oppilaan kohdalla onko niin kutsuttu reissuvihko tarpeellinen. Mitä pienempi oppilas, sitä helpompi on kirjata vihkoon ylös läksyt, tietoa huoltajille tai muita huomioita. Kotiharjoittelusta tulee helpompaa, kun oppilas ja huoltaja voi tarkistaa läksyt sekä muut muistettavat asiat vihkosta. Tämä voi olla tarpeen etenkin, jos huoltaja ei osallistu tunneille. Läksyjen lisäksi vihkoon voi kirjata ylös myös muistettavat tekniset asiat. Näin ollen oppilaan on helpompi harjoitella kotona. Useissa oppilaitoksissa on käytössä myös sähköinen alusta viestintään ja muuhun opiskeluun liittyvään asiointiin.

Voit opettajana määritellä kuinka olet tavoitettavissa. Esimerkiksi tietynä aikana viikolla, ja jos asiaa tulee iltaisin tai viikonloppuisin niin lupaat vastata siihen esimerkiksi seuraavana työpäivänä. Näin opettajan työhön liittyvää, välillä paljonkin aikaa vievää "säätöä" voi hallita ja rajata paremmin. (Toki force majeure-tapaukset ovat sitten erikseen.) Muista kuitenkin rajata työaikasi niin jaksat paremmin!

4 ENSIMMÄISET SOITTOTUNNIT

Ensimmäisten soittotuntien rakenteeseen ja aloitukseen liittyy ymmärrettävästi se, onko oppilaallasi aiempaa viulunsoittokokemusta. Myös oppilaan ikä ratkaisee paljon siinä, kuinka viuluun lähdetään tutustumaan. On luonnollisesti täysin eri asia opettaa viulunsoiton alkeita ihan pienelle lapselle kuin esimerkiksi aikuiselle.

4.1 Soittimen hankinta

Ensimmäisenä on selvitettävä, onko oppilaallasi käytössä omaa soitinta. Jos ei niin kuinka oppilas saa sellaisen käyttöönsä. Osto? Oppilaitoksen vuokrasoitin? Vuokrasoitin jostain muualta?

Aika usein opettajalta kaivataan apua soittimen hankinnassa. Kannattaa antaa vanhemmille infoa siitä millainen viulu on hyvä hankkia (koko, kertoa soitinten hinta-laatusuhteista jne.)

Pienille oppilaille saa ihan hyviä pakettikokonaisuuksia (viulu-jousi-kotelo) esimerkiksi musiikin verkkokaupoista tilaamalla. Nykyään markkinoilla on myös viuluja vuokraavia yrityksiä, joista voi halutessaan lunastaa viulun lopulta itselleen. Ethän myöskään unohda katsoa Tori.fi:n tarjontaa, sieltä löytyy yllättävän usein pikkuviuluja ostettavaksi.

HOX! Aina kaikista halvin setti ei käytännössä ole se helpoin käsiteltävä, joten kannattaa mainita tästäkin huoltajille. Ihanteellisinta on, jos pääsette yhdessä kokeilemaan hankittavaa viulua.

Muutama nettisivusto aiheeseen liittyen:

<https://www.thomann.de>

<https://www.fazer.fi>

<https://soitinlaine.fi>

<https://www.vuokrasoitin.fi>

<https://www.howviolins.fi>

<https://www.pohjolanvuokrasoitin.fi>

4.2 Viuluun tutustuminen

Etenkin aluksi tuntien kulkua määrittää oppilaan ikä ja mahdollinen aiempi soittokokemus. Mitä nuorempi oppilas, sitä lyhyemmän aikaa keskitytään kerrallaan itse soittamiseen. Riippuu myös paljon lapsesta, kuinka kauan hän jaksaa keskittyä. Soittohетkien väliin kannattaa lisätä muuta soittamista tukevaa tekemistä esimerkiksi taukojumpan, musiikin teorian tehtävien tai muun lasta aktivoivan toiminnan muodossa. Tauotettuna soittaminenkin sujuu paremmin. Mikäli oppilaalla ei ole aiempaa soittokokemusta, voi liikkeelle lähteä esimerkiksi seuraavin keinoin:

Oppilaan kanssa kannattaa heti aluksi tutustua viuluun, jouseen ja muihin tarvittaviin tarvikkeisiin. Voit kertoa mistä viulu on rakennettu, entä mistä jouhet tulevat jouseen? On hyvä opetella yhdessä pakkaamaan oppilaan kanssa viulu koteloon, jousen kiristys ja löysäys, jousen hartsaus. Myös viulun ja kielten puhdistaminen turhasta hartsista on hyvä käydä läpi jo heti alussa. Viulun perushuoltoa kannattaa muutenkin opettaa pikkuhiljaa oppilaille, tästä saa myös hyvää taukotekemistä tunneille soiton lomaan. Samalla oppilas oppii huolehtimaan omasta soittimestaan.

VINK! Erityisen mukava viulun huoltotapahtuma on viulun puhdistaminen sisältä. Riisinjyviä laitetaan pieni määrä viulun f-aukoista sisään, ravistellaan viulua, jotta pöly ja muu roska lähtee riisien mukana ulos. Lopuksi siis kaadetaan riisinjyvät f-aukoista ulos. Mukavaa oheistekemistä tunneille, ja yleensä oppilaista tämä on hauskaa puuhaa sen lisäksi, että samalla oikeasti huolletaan viulua.

4.3 Soittoasento

Ennen kuin viulua aletaan asettamaan oppilaan kanssa soittovalmiuteen, on hyvä opettaa oppilaalle ryhdikäs ja mukava soittoasento. Toiset käyttävät aloitukseen ”soittojalkoja”, eli etsitään ensin jaloille hyvä etäisyys toisistaan ja sitä kautta tukeva seisoma-asento. Polvet ei lukossa vaan rennosti joustuen. Ollaan ikään kuin puita, joilla on juuret tiukasti maassa, mutta runko ja oksat saavat heilua vapaasti tuulessa.

Hyvä soittoasento helpottaa viulun ylläpitämistä, viulukäden asentoa ja sitä kautta sormien toimimista otelaudalla sekä tietysti myös jousen kulkua oikeassa suunnassa. Rento mutta ryhdikäs asento helpottaa myös myöhemmin soittamista, kun viulua ja jouta täytyy jaksaa kannatella pidempään. On hyvä huomioida oppilaan soittoasennon ”valumisesta”, että saattaa olla aika pienelle tauolle tai taukojumpalle. Muista myös korjata oppilaan ryhtiä tai soittoasentoa aina tarvittaessa. Voit esimerkiksi kuvitella oppilaan kanssa, että vedät oppilasta pään kohdalta narusta ylöspäin kohti kattoa. Tällaista ryhdin korjausta joutuu yleensä tekemään usein ja pitkään, mutta kärsivällisyys palkitaan lopulta.

HOX! Muista kiinnittää alusta asti huomiota myös oppilaan vapaaseen hengittämiseen. Hengityksen ja hapen kulkiessa soitto sekä soittamiseen vaadittava keskittyminen sujuu paremmin. Myös musiikillinen ilmaisu helpottuu hengittämisen ja luonnollisen liikkeen myötä.

4.3 Viulun asettaminen soittoasentoon

Jotta viulu asettuisi mahdollisimman mukavasti oppilaan olkapäälle ja kaulalle on varmistettava, että leuka- ja olkatuki tukevat toisiaan. Ne eivät saisi yhteenlaskettuna olla liian korkeita tai liian matalia oppilaan kaulaan nähden. Leukatuen ja olkatuen sovittamiseen on hyvä käyttää tarpeeksi aikaa. Niitä kannattaa säätää ja pyrkiä hankkimaan uudet, ellei viulussa valmiina oleva leuka- tai olkatuki sovi. Alussa oppilas voi soittaa jopa ilman leukatukea, jos sopivaa ei tunnu heti löytyvän.

Pienillä viulisteilla voi käyttää myös esimerkiksi vaahtomuovista itse rakennettua olkatukea, jolloin se muovautuu hyvin oppilaan olkaa vasten, eikä useimmiten aiheuta painamisen tunnetta oppilaalle kuten kova vastaava. Tällaisia vaahtomuovisia olkatukia saa toisaalta edullisesti nykyään myös valmiina musiikkikaupoista. Jotkut pitävät myös soittamisesta kokonaan ilman olkatukea. Tämä on yleistä etenkin barokkimuusikoiden keskuudessa. Mieti ja harkitse oma kantasi asiaan! Tukien tarkoitus on tukea ja helpottaa viulun pitämistä soittoasennossa, ei kuitenkaan kahlita oppilaan olkapäätä tai käsiä liiallisesti.

Ihan alussa riittää, että oppilas pystyy kannattelemaan mukavasti ja turvallisesti viuluun soittoasennossa ilman tippumisen pelkoa. Viulukäden voi ohjata viulun kopalle. Tarkista, että oppilaan pää on sopivassa asennossa suhteessa viuluun, hieman vasemmalle kallistuneena. Huomioi myös viulun horisontaalinen kallistuskulma niin, että jousella on helppo soittaa viulun kieliä. Opettajan on hyvä ohjata oppilasta jatkuvasti tunneilla hyvään soittoasentoon ja huomioida, ettei myöskään viulun kaula nuppeineen osoita liian ylös tai alas.

Soittoasennon vakiintuessa oppilasta voi ohjata pitämään kiinni viulun kaulalta ensimmäisessä asemassa. Tällöin kiinnitä huomiota viulukäden asentoon olkavarresta alkaen, ranteen ja peukalon asentoon, sormien rentouteen ja pyöreYTEEN. Viulun kaulaa ei ole tarkoitus missään tilanteessa puristaa! On myös hyvä huomioida, että viulukäden peukalon, kämmenen ja kaulan väliin jää pieni kolo tai "kurkistusreikä".

Muistathan, että jokaisella oppilaalla on ainutlaatuinen fyysinen rakenne, joten ei ole olemassa yhtä, täysin oikeaa asentoa johon oppilaan viulu asetetaan. Viulun soittoasennon hakemisesta ei kannata tehdä liian tiukkoja rajoituksia niin, että pakottaisi kaikki oppilaat tiettyyn samaan muottiin. Kannattaa huomioida oppilaan käsien ja sormien pituus sekä muut mittasuhteet. Nämä vaikuttavat suuresti siihen, kuinka viulu helpoiten ja luontaisesti asettuu oppilaan soitettavaksi.

HOX! Oppilaan soittoasentoa tulee jatkuvasti korjata niin kauan, että oppilas itse osaa kannatella viuluun oikein. Tähän työhön opettajan ei tulisi koskaan turhautua, vaan näin rakennetaan oppilaalle hyvä pohja ja perusta soittamiselle.

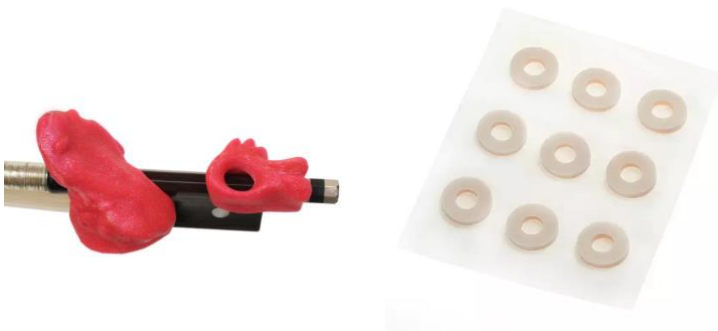
4.4 Jousi

Aluksi pieni viulisti voi näppäillä viulua pitämällä kiinni viulun kopasta. Tällöin ehtii tutustua hyvin viulun vapaisiin kieliin ja opetella niitä. Jousi on kuitenkin hyvä ottaa mukaan soittamiseen mahdollisimman pian, vaikka vielä soitettaisiinkin myös näppäilemällä.

Jousikäden otetta voi harjoitella ensimmäiseksi kynällä, jos jousesta kiinni pitäminen tuntuu liian haastavalta sen pituuteen nähden. Helpon ja hyvän jousikäden sormien asennon saa pyytämällä oppilasta asettamaan jousikäsi rennosti esimerkiksi pöydälle kämmenpuoli ylöspäin. Opettaja voi tässä asennossa asettaa oppilaan sormien väliin kynän ja pyytää oppilasta pitämään siitä rennosti kiinni. Kun pyytää oppilasta kääntämään käden kämmenselän takaisin ylöspäin, kynä yleensä asettuu luonnollisesti jousenpitämisasentoon. Tässäkin avainsanana on käden ja sormien rentous.

Tutkaile yhdessä oppilaan kanssa mihin jousikäden peukalo asettuu, mihin puolestaan sormet. Ovatko sormet ja peukalo pyöreinä jouta (tai kynää) pidettäessä? Alussa ihan pienten oppilaiden kanssa jousesta voi pitää kiinni peukalolla myös koko frossin alta ja siirtää oppilaan peukalo oikealle paikalleen puun ja jousien väliin vasta kun jousikäden muu hallinta alkaa sujua.

Nykyään on saatavilla jousikäden asennon helpottamiseksi esim. kaksiosainen "sammakko", jolloin oppilaan pikkurillille ja peukalolle sekä etusormelle muodostuu omat kolot, joissa sormet pysyvät lähes itsestään. Näin jousikäden asento muotoutuu lähes automaattisesti "oikeaksi". Kannattaa kuitenkin miettiä kuinka kauan tällaista on hyvä käyttää, sillä siirtymä pois sammakon käytöstä voi olla oppilaille haastavaa. Helpon pikkurillille saa muokattua oman kolonsa esim. pientä pyöreää, huopaista rakkolaastaria käyttäen.

Jousikäden hallinnassa avainsanana on koko käden rentous. Huomioi että jousikäden liike lähtee yläselästä sekä lavasta saakka. Lapatuen merkitystä ei voi liikaa korostaa. Tutki, onko oppilaan olkapää rento, aukeaako kyynärpään "sarana" kunnolla ja rennosti? Millaisessa asennossa ranne on? Pysyvätkö sormet, peukalo ja kämmen rentoina sekä pyöreinä jousesta kiinni pidettäessä? Muista myös alussa ohjata oppilaan jousen kulkua niin kauan, että oppilas alkaa itse hahmottamaan jousikäden hienomotoriset liikeradat.

VINK! Nykyään saa ostettua lyhyitä minijousia, joilla voi harjoitella oppilaiden kanssa esimerkiksi kantasoittoa. Tällaisesta harjoitteesta saa paljon hyötyä ja on usein oppilaiden mielestä myös hauskaa. Minijousella voi pienen oppilaan kanssa harjoitella jousesta kiinnipitämistä ja tehdä erilaisia sormiharjoituksia.

5 VIULUKOULUT JA ALKEISOHJELMISTO

Haluatko opettajana käyttää jotain tiettyä viulukouluun pienillä oppilaillasi? Vai kasaatko alkeismateriaalin mieluummin kenties monista eri nuottilähteistä? Mikäli et nojaa opetustasi yhteen tiettyyn pedagogiseen suuntaukseen, on tarjolla suuri määrä erilaisia viulukouluja ja alkeisvihkoja mistä valita. Omien sekä kollegoidesi nuottien lisäksi voit etsiä nuottimateriaalia esimerkiksi kirjastoista, kirjastojen sähköisistä tietokannoista sekä netistä esimerkiksi sivustolta <https://www.imslp.org>.

Seuraavassa joitain suomessa saatavilla olevia ja monien pedagogien käyttämiä viulukouluja sekä alkeismateriaalia:

Iloinen viuluniekka (Usma)

Suomalainen viulukoulu (Kuula)

Viuluni soi (Lannes-Tukiainen; Kiiski; Manninen)

Colourstrings-nuottikirjat (Szilvay)

Suzuki-nuottikirjat

Näppäripedagogiikan nuottikirjat

Pelle Pelikaani (Kaukinen&Kulhua; Kaukinen&Laiho)

Nuori viulisti (Fortunatov)

Viulutaituri (Usma)

Pieni viulunsoittaja (Suonio)

Viulukoulu (Siukonen)

Hei molli ja duuri, meillä kävi tuuri! (Jylhä)

Violin Friends (Hämäläinen)

Suomen musiikkioppilaitosten liiton (SML) sivuilta löytyy teosluettelot, jotka auttavat etsittäessä yksittäisiä viulukappaleita, etydejä, sonaatteja tai konserttoja. Tätä viulunsoiton ohjelmistoluetteloa kannattaa käyttää apuna ohjelmistosuunnittelussa.

<https://drive.google.com/drive/folders/0BwPy3NTmXxqQVGJxQWp5YWU0NkE?resourcekey=0-2uVkXN768SwKoT5O37gGRA>

VINK! Vaikka fyysiset viulukoulut ja nuotit ovat käytössä varmasti vielä pitkään, oletko ajatellut, että voisit kerätä itsellesi myös sähköisen nuottikirjaston? Entäpä oman viulukoulun tekeminen eri nuottilähteistä?

Heräsikö sinulla ajatuksia ensimmäisistä viulutunneista?
Tekisitkö itse jotain eri järjestyksessä tai eri tavalla kuin edellä on kerrottu?

Olet opettajana oikeutettu suunnittelemaan soittotunnit sellaisiksi kuin itse koet tärkeäksi. Luota omaan osaamiseesi ja arvosta sitä, mitä jo tiedät viulun soittamisesta sekä pedagogiikasta.

Kaikenlainen tietotaito viulunsoittamisesta laajentaa myös mahdollisuuksiasi opettajana, ole siis utelias oppimaan koko ajan uutta!

6 VIULUNSOITON TEKNISISTÄ AIHEISTA

6.1 Jousi ja jousilajit

“Jousi on viulun sielu”

(L'Abbe´ le fils. Principes du Violon 1761)

Jousen hyvä hallinta on edellytys eri jousilajien soittamiselle. Jousen avulla viulisti voi synnyttää musiikkiin erilaisia sävyjä, dynamiikkaa sekä tunnelmia. Ei siis ihme, että jouta kuvaillaan usein viulun sieluksi. Oppilaan kanssa on hyvä käyttää tarpeeksi aikaa jousen perusotteen vakiinnuttamiseksi. Ilman hyvää perusotetta sekä perussoittotaitoa on haasteellista alkaa opettelemaan monia eri jousitekniikan lajeja.

Aluksi voidaan katsella jousenhallintaa muutaman perusasian kautta: Muista hyvä perusote jousesta sekä jousikäden rentous. Opettaja voi etenkin alussa ohjata oppilaan jouta ja näin varmistaa, että jousikäden liikerata muotoutuu oikeaksi. Jousella voidaan soittaa hitaasti, nopeasti, nopeutuvalla jousella tai hidastuvalla jousella. Jouta kallistamalla voidaan soittaa joko vain osalla jousista tai vastaavasti jouta nostettaessa pystyasentoon kaikilla jousilla. Näitä eri jousensoittotapoja voidaan vaihdella tilanteen vaatimalla tavalla riippuen siitä, millaista äänentuottoa kulloinkin halutaan ja toivotaan.

Erilaisiin sävyihin sekä dynamiikkaan voidaan vaikuttaa myös soittamalla jousella mahdollisimman lähellä tallaa (*sul ponticello*), mahdollisimman kaukana tallasta, lähes mustan otelaudan päältä (*sul tasto*) tai jotain näiden kahden ääripään väliltä. Näihin kaikkiin erilaisiin jousensoittotapoihin on hyvä tutustuttaa oppilasta kaiken aikaa opintojen edistyessä. Viulunsoiton opiskelussa keskitytään helposti paljon viulukäden tekniikkaan. Vaarana on, että jousikäden hienomotorinen tekniikka sekä eri jousituslajien tuntemus tai taitaminen jää toisarvoiseksi.

Eri jousilajeihin tutustuessa on hyvä muistaa, milloin jouta työnnetään ja milloin vedetään kieltä pitkin. Jousi kulkee joko kieltä pitkin tai se hyppii kielellä jousituslajin mukaan. Joissain jousilajeissa jouta voidaan myös “heittää” kielille; esimerkiksi *richocet* tai lentävä *staccato*.

Seuraavassa erilaisia jousitekniikan lajeja listattuna suurin piirtein siinä järjestyksessä, kun niitä olisi hyvä lähteä opettamaan oppilaalle. Jokainen opettaja voi tuki muodostaa halutessaan oman järjestyksensä, mutta seuraavin tavoin edetessä jousen hienomotorinen hallinta kulkee loogisessa järjestyksessä. Tässä käydään eri jousitekniikan lajeja vain pintapuolisesti läpi, muista hakea lisää tietoa viulunsoittoon liittyvästä kirjallisuudesta.

Detache

Jousen "perussoittotapa". Hyvässä *detache* -soitossa käytetään noin 1/3 jousesta. Sitä voidaan harjoitella esimerkiksi soittamalla ääniä kärjessä, kannassa tai keskijousessa. (Toki oppilaan on hyvä oppia käyttämään tarvittaessa myös koko joustta.) Muuntele oppilaan kanssa mahdollisimman paljon *detache* -soittotapaa ja samalla luotte oppilaalle mahdollisimman hyvän jousella tapahtuvan perussoiton. *Detache* -soitossa on hyvä huomioida, että jousen suuntaa vaihdettaessa ei jousikäden vauhti muutu liiaksi, toisin sanoen vaihto tapahtuu tasaisesti äänen pysyessä mahdollisimman stabiilina. *Detache* -soiton avulla on hyvä harjoittaa esimerkiksi erilaisia rytmejä, eri nyansseja, eri jousen osilla soittoa, vibraton kanssa tai ilman vibratoa soittoa.

Detache -soitossa nuoteissa ei yleensä käytetä erillistä merkitsemistapaa. *Detache* -soitossa on erityisen hyvä harjoitella kielenvaihtoja ja samalla jousenhallintaa. Kielenvaihtoissa jousen liike ei pysähdy, vaan vaihto tehdään mahdollisimman kuulumattomasti. Kielenvaihtoon ohjaaminen tapahtuu suurimmaksi osaksi olkavarresta, jolloin olkavarsi ikään kuin valmistaa käden ja jousen kielenvaihtoon.

Legato

Legato -soitossa yhdistetään kaksi tai useampi ääni saman jousenedon aikana, nuoteissa äänet on yleensä yhdistetty kaarella. *Legato* -soittoa on hyvä harjoitella esimerkiksi asteikkojen soittamisen yhteydessä. Kannattaa huomioida, että *legato* -soitossa äänten vaihtumisen yhteydessä jousen vauhti pysyy muuttumattomana eikä reagoi viulukäden sormien liikkeeseen, ellei erityisesti haluta korostaa tiettyä ääntä. Myös jousen jakaminen tasaisesti ääneltä toiselle on hyvä huomioida.

Portato

Portato -soitossa nuotit erotellaan toisistaan pienellä jousen kevennyksellä ja hidastuksella, nuoteissa tämä on merkitty kaaren alla olevilla viivoilla. Joskus jousi voidaan myös pysäyttää hetkeksi kokonaan äänten välissä. *Portato* -soitosta voidaan siirtyä helposti myös niin sanottuun *bogen* -vibratoon, eli jousella tehtyyn vibratoon.

Martele

Martele -soitto on terävä jousitustapa, jossa äänen alkuun soitetaan aksentti. Tämän jälkeen soitetaan nopealla jousella ja ääntä kevennetään sen loppua kohti. Liike lähtee erityisesti kyynärvarresta sekä ranteesta. *Martele* -soitossa veto- ja työntöjouset ovat yhtä tärkeitä, eli samanlaiset. Usein työntöjouset soitto vaatii enemmän harjoittelua, jotta sekä veto- että työntöjouset saadaan kuulostamaan samanlaisilta. *Martele* -soitossa on tärkeää huomioida oikea ajoitus jousen paineensäätelyssä.

Staccato

Tämä jousitustapa koostuu samaan suuntaan soitettavista lyhyistä *martele* -äänistä. Äänet ovat lyhyitä, nopeita ja napakoita. Voidaankin sanoa, että *staccato* -soitto on jäykästi soittavan viulistin unelmalaji.

Yleensä *staccato* soitetaan työntöjousella, mutta sitä voi soittaa myös vetojousella. *Martele-staccato* -soiton liike lähtee yleensä eniten ranteesta ja niin sanottu "kramppistaccatosoitto" olkavarresta. *Staccato* -soittokin vaatii siis harjoittelua sekä ennen kaikkea liikeratojen tiedostamista, jotta jousituslajista tulee mahdollisimman miellyttävä soittoa.

Sautille

Sautille -soitossa käytetään hyväksi jousen puun jänteveyttä sekä pysty- ja vaakasuoraa liikettä. *Sautillea* soitetaan keskijousen alapuolella. Paras kohta riippuu jousen painopisteestä, joten kannattaa kokeilla oppilaan jousesta kohta, jossa sen pomppii helpoiten. Jousen puu alkaa pomppia jousien pysyessä kielellä, liike lähtee ennen kaikkea ranteesta. *Sautille* on kepeä ja nopea jousitustapa. *Sautille* -soitto lähtee liikkeelle aina kieleltä, ei ilmasta. *Sautille* -jousituksen eroa voidaan verrata ranteesta lähtevään *detache*-soittoon seuraavasti: *detache*-soitossa mukana on myös olkapää, mutta *sautille*ssa liike lähtee ennen kaikkea ranteesta.

Spiccato

Spiccato -soitto tarkoittaa yksinkertaisimmillaan "kieleltä nyppimistä", eli *spiccato* -soitossa jokainen ääni lähtee ilmasta. Äänet ovat siis irti toisistaan. Jousikäden pikkurilli hallitsee liikettä, joka on puolikaaren muotoinen. Jousi koskettaa kieltä puolikaaren pohjassa. Joillekin viulisteille *spiccato* soittaminen on luontaista, toisille se ei tunnu koskaan asettuvan helposti soitettavaksi. Tämä on hyvä huomioida opettaessa. Sekä *spiccato*soitossa, että *sautille* -soitossa jousi hyppii kielillä. *Spiccato* -soitossa tempo on kuitenkin rajoitettu ja soiton nopeutuessa siirrytään *sautille* -soittoon. Niin sanottua kärkeispiccatoa käytetään yleensä vain vasemman käden *pizzicato* kanssa (ns. taiturikappaleet).

Richocet

Richocet -jousitus on kepeä ja leikkisä. Siinä jousi tiputetaan pomppimaan keskijousesta kärkeen päin. Pomppuja kielellä voi olla 2–20, yleensä tavallisin määrä on 2–4 pomppua. Pomppujen jälkeen jousi on helpointa napata kieleltä pikkurillin avulla. Tässä vaiheessa on hyvä harjoitella jousikäden etusormen sekä pikkurillin hallintaa, sekä noiden sormien hallintaa suhteessa jouseen. Hyvä harjoitus on esimerkiksi nostaa muut sormet ilmaan ja antaa etusormelle sekä pikkurillinen jousen paino, peukalo toki pidetään jousessa kiinni. Tällainen harjoittelu parantaa muutenkin oppilaan jousenhallintaa, joten on suotavaa välillä keskittyä oppilaan kanssa erilaisiin jousella tehtäviin "sormiharjoituksiin".

6.2 Pariäänet ja akordisoitto

Viulunsoitossa haastava, mutta usein eteen tuleva asia ovat pariäänet ja akordien soitto. Erittäin hyvä yleisneuvo sekä pariäänten että akordisoiton soittamiseen on huolehtia, että oppilaan jousenkäyttö pysyy kevyenä ja ilmavana. Usein kun yritetään saada soitettua kahta tai useampaa kieltä yhtä aikaa, käytämme yksinkertaisesti liikaa voimaa jousesta. Tässä opettajalla on suuri rooli ohjata oppilasta heti alusta keventämään jousen liikettä. Alussa voi kokeilla jopa jousen jousien löysäämistä, kun opetellaan soittamaan akordeja tai pariääniä.

Akordisoitossa on hyvä tiedostaa, kuinka akordi jaetaan. Soitetaanko ensin kaksi alinta ääntä ja sen jälkeen seuraavat kaksi ääntä, vai soitetaanko koko akordi kerralla murtaen? Akordisoiton saloihin on hyvä tutustuttaa oppilasta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja pilkkoa harjoittelu pienempiin osiin. Tiedostamalla, kuinka äänet soitetaan (esimerkiksi juuri 2+2 ääntä kerrallaan) saadaan akordisoitosta miellyttävämpää ja helpompaa. Yleissääntönä voidaan pitää, että neljä ääntä soitetaan joko murtaen tai 2+2-ääntä kerrallaan, kun taas kolmen äänen akordin voi soittaa yhtäaikaaisesti. Kannattaa kiinnittää huomiota jousen vauhtiin ja sen keveyteen sekä jousikäden olkapäästä saakka lähtevään liikkeeseen. Äänen alkuun tulee helposti liikaa painetta, mitä on syytä varoa. Intonaation lisäksi tarkkailiethan oppilaasi jousen käyttöä akordeja tai pariääniä soitettaessa. Viulukäden sormien oikeat paikat ja viulukäden kyynärvarren rotaatio mahdollistavat hyvän intonaation sekä äänten vapaan soinnin. Ne edesauttavat laadukasta akordi- tai pariäänisoittoa.

6.3 Viulukäden sormien vasaraliike

Viulukäden sormet tekevät niin sanottua vasaraliikettä liikkeessään. Tämä liike muodostuu viulunsoittajalle lopulta automaatioksi, mutta alussa on hyvä varmistua siitä, että itse liike sekä sormien liikerata on oikea. Sormien liikkeeseen on turhaa käyttää liikaa energiaa ja sormien tulisi aina pysyä mahdollisimman lähellä otelautaa. Tällöin vältetään liian suuret ja soittoa vaikeuttavat tai vastaavasti hidastavat sormien liikkeet.

Vasaraliikkeen muutamia "lainalaisuuksia": Sormet nostetaan kielestä samalla tarkkuudella kuin ne painetaan kielelle. Sormien nostaminen ja painaminen ovat yhtä tärkeitä liikkeitä. Sormien liike lähtee aina kolmannesta nivelestä, eli rystyisestä. Alaspäin kulussa sormia lähinnä vain nostetaan, ei tehdä muita ylimääräisiä liikkeitä. Vasaraliikettä voi aluksi harjoitella naputtelemalla sormia viulun koppaan.

Sormien turhat, liioitellut liikkeet vaikeuttavat oikean tuntuman saamista otelautaan. Jos sormet ovat liian korkealla otelaudan yläpuolella, niiden laskeutumiseen menee aikaa ja tällöin nopeat sävelkulut ovat mahdottomia soittaa tasaisesti. Silloin myös intonaatio kärsii helposti. Tässä yhteydessä on hyvä huomioida myös viulukäden kämmenen suunta; kämmenen ei tulisi aueta liiaksi, vaan pysyä viulun kaulan suuntaisesti.

6.3 Asemanvaihdot

Asemanvaihdot tulevat ajankohtaiseksi, kun oppilaan kanssa on opeteltu ensimmäisen aseman kaikki sormet ja ne on saatu tutuiksi. Hyvään alkuun pääsee erimerkiksi Iloisen viuluniekän kirjasta no 5. Myös monet muut viulukoulut siirtyvät loogisesti pikkuhiljaa asemanvaihtojen opetteluun.

Viulukäden liukumista otelautaa pitkin on hyvä harjoittaa jo heti alussa erilaisin huiluääniharjoittein. Tämä valmistaa oppilasta asemanvaihtojen tekemiseen. Tätä korostetaan etenkin Colourstrings-pedagogiikassa. Huiluäänien avulla oppilas oppii liu'uttamaan kättä otelaudalla ilman varsinaista asemasoittoa ja on hyvä valmistava harjoitus asemien vaihdolle.

Kun harjoitat oppilaasi kanssa joko huiluaääniä tai ensimmäisiä varsinaisia asemanvaihtoja, muista tarkkailla, että oppilaan peukalo liikkuu koko käden mukana. Koko viulukäsi pysyy yhtenä pakettina asemaa vaihdettaessa. Tämä pätee niin ylös kuin alaskin liikkuesssa. Samalla on hyvä tarkistaa, ettei peukalo purista otelautaa ja näin vaikeuta asemanvaihdon tekemistä. Kaikenlaista hyppimistä asemasta toiseen tulee välttää. Sen sijaan sormet liukuvat pehmeästi otelaudalla.

Opettajana sinulla on valta päättää, mikä asema opetellaan ensin. Yleensä se on juuri ykkösasema. Joskus voidaan kuitenkin aloittaa kolmannen aseman opiskelu jo ennen varsinaista ykkösasemaa. Ensimmäinen asema on ikään kuin kauimpana oppilaasta itsestään, joten se voi olla myös kaikista haastavin asema opeteltavaksi. Usein opetellaan kuitenkin ensin ykkösasema ja sen jälkeen III-asema. Muista pyrkiä siihen, ettei oppilaalle II-asema jäisi yhtään heikommin hallituksi kuin muutkaan asemat. Tämä on tärkeä huomioida. Kannattaa soittaa kappaleita niin, että pysytään kokonaan toisessa asemassa, kokonaan kolmannessa asemassa jne. Tällainen kehittää huomasti oppilaan nuotinlukutaitoa.

Huomaathan, että Colourstrings-metodissa opetellaan ensin pitkään huiluaääniä sekä vasemman käden pizzicato soittoa ennen kuin opetellaan varsinaisia "oikeita" ääniä ensimmäisessä asemassa. Kannattaa siis tutustua myös Colourstrings-metodin oppeihin.

Muutama perussääntö asemanvaihtoihin: käsi liikkuu pehmeästi vaihdoissa pitkin otelautaa, ei hyppien. Peukalo kulkee koko käden mukana niin ylös kuin alaskin. Esimerkki: III-asemasta alaspäin tullessa 1.sormi liikkuu alaspäin, sitä ei siis nosteta kieleltä ennen kuin esim.2.sormi ehtii ensimmäisen aseman oikeaan kohtaan otelaudalle. Näin vältetään jälleen turhaa hyppelyä asemasta toiseen. Aluksi asemanvaihdot ja itse liukumisen äänet saavat kuulua kunnolla. Pikkuhiljaa vaihtoa kevennetään kohti äänetöntä vaihtamista. Esimerkiksi romantiikan ajan musiikissa voidaan kuitenkin tietoisesti liukua asemasta toiseen äänen kera, sillä silloin se on tyyllisesti perusteltua. Kannattaa harjoitella myös viulukäden hienomotorista muistia. Tehdään "äänetön vaihto" esimerkiksi kolmanteen asemaan ja vasta sen jälkeen kuunnellaan, osuiko asema ja ääni kohdalleen. Tämä on hyvää harjoitusta siihen, että oppilas oppii luottamaan myös lihasmuistiinsa.

6.4 Sormitukset

Kun opettelet oppilaasi kanssa asemanvaihtoja, tulee ajankohtaiseksi yleensä myös erilaisten sormitusten miettiminen niin asteikoissa, etydeissä kuin erityisesti kappaleissakin.

Sormituksia tehdessä kannattaa miettiä niiden loogisuutta; tehdään sellaisia sormituksia, jotka palvelevat mahdollisimman hyvin soitettavaa kappaletta. Sormitusten tarkoituksena on auttaa soittajaa sujuvaan ja loogiseen soittotapaan. Turhaa edestakaisin hyppelyä kieleltä toiselle tai asemasta toiseen kannattaa välttää, ellei sitten nimenomaan esimerkiksi etydeissä harjoitella tällaista teknistä osaamista. Kannattaa myös kaikin tavoin välttää esimerkiksi kaaren alla samalta sormelta siirtymistä eri asemaan, ellei erityisesti haluta tehokeinoksi glissandoa kuulumaan. (Esimerkiksi kaaren alla kolmosaseman kakkossormella "liukumista" ensimmäisen aseman toiselle sormelle. Tällöin asemanvaihto väistämättä kuuluu.)

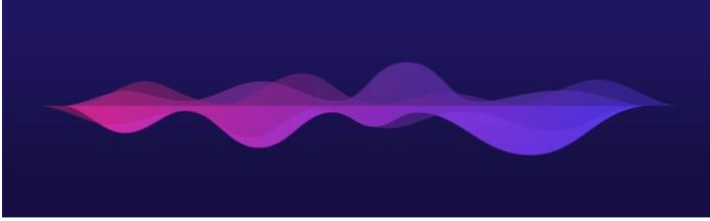
Sormitusten avulla voidaan edesauttaa tietynlaisen sävyn löytämistä soitettavaan kappaleeseen. Ei esimerkiksi kannata siirtyä kieleltä toiselle saman fraasin aikana, jos on mahdollista soittaa fraasi samalta kieleltä. Tällöin saadaan äänensävy ja tunnelma pysymään samanlaisena läpi fraasin.

Erilaisiin sormituksiin liittyy usein myös mieltymiskysymyksiä; joku toinen soittaa mielellään kolmannessa asemassa toisen tai neljännen aseman sijaan. Kannattaa kuitenkin kannustaa oppilasta soittamaan myös niissä asemassa, jotka eivät välttämättä heti tunnu luontaisilta. Näin oppilas harjaantuu eri asemassa soittamiseen ja myöhemmin osaa itsekkin tehdä sormituksia ei vain mieltymyksen mukaan, vaan harkitun tietoisesti.

Oletko miettinyt sormitusten merkitystä soittamisessa?

Osaatko perustella, miksi haluat käyttää juuri tiettyä sormitusta tietyssä kohtaa kappaletta?

Sormitusten tekemisessä on tärkeää tiedostaa miksi ja mitä tehdään. Sormitusten tarkoituksena on helpottaa soittamista ja antaa tiettyä sävyä kappaleeseen, ei suinkaan tehdä soittamista vaikeammaksi!

6.5 Vibrato

Vibrato on jokaisella soittajalla lähes yhtä uniikki kuin oma sormenjälkikin, juurikaan toista täysin samanlaista ei ole. Tämä tieto helpottaa usein oppilasta, joka ehkä tuskailee oman vibratonsa kanssa. Joillekin vibraton oppiminen ja sen soittaminen on kovin luontaista, toisille se tuntuu olevan ikuinen haaste.

Pääasia on, että opettaessasi oppilaalle vibraton soittoa hyväksyt oppilaasi luontaisen tavan soittaa vibratoa. Voitte etsiä oppilaan luontaiselle vibratolle laajenemismahdollisuuksia; isompaa liikettä, pienempää liikettä, nopeampaa liikettä ja hitaampaa liikettä. Rentous on vibraton soitossakin avainsana. Kehittäkää viulukäden sormien ensimmäisen nivelen liikkuvuutta, se auttaa hurjasti vibraton soittamisessa.

Muistatko, kuinka itse opettelit vibraton soiton? Saitko hyviä ohjeita opettajaltasi, vai aloitettiinko vain heiluttamaan kättä? Vibraton soiton opettelemiseen on olemassa monia erilaisia tekniikoita. Jotkut hakevat viulun kierukalle tukevan telineen (seinä, nuottiteline tai vastaava) jolloin viulukäden kannattelu keventyy ja samalla vibratoa on kevyempi tehdä. Hyvä asento harjoitella vibratoa on esimerkiksi asettaa viulukäsi V-aseman paikkeille ja keventää viulun painoa asettamalla viulun pää esimerkiksi juuri seinää vasten. Opettajana voit omalla kädelläsi ohjata ja auttaa oppilasta oikean liikeradan löytämisessä. Usein kestää hetken, ennen kuin oppilaan hienomotoriikka ikään kuin "herää" oikean liikeradan löytämiseen.

Toiset aloittavat vibraton harjoittelun monilla erilaisilla liikeharjoituksilla, jotka edesauttavat etenkin viulukäden sormien ensimmäisen nivelen liikkumista. Tästä on suuri hyöty vibratonsoitossa. Tärkeintä harjoittelussa onkin, että herätellään koko kättä ja treenataan viulukäden hienomotoriikkaa sekä liikeratoja. Harjoittelussa siirrytään isosta liikkeestä pienempään, hitaasta liikkeestä nopeampaan.

Vibrato voidaan jakaa kolmeen erilaiseen lajiin; rannevibrato, sormivibrato ja koko käden vibrato. Yleensä vibrato on jonkinlainen sekoitus ja kombinaatio näistä kaikista kolmesta. Onko oma vibratosi jokin näistä vai yhdistelmä? Haluatko opettaa oppilaillesi jonkin tietyn vibraton lajin? Jos, niin miksi? Etsi jälleen lisää tietoa alan kirjallisuudesta.

Vibraton soitossa on hyvä muistaa tyyli; mihin musiikin tyyliin vibrato sopii? Millaista vibratoa käytetään esim. romantiikan tai barokin ajan musiikissa? Vibrato on ennen kaikkea musiikkiin lisättävä mauste, sitä kannattaa käyttää tiedostaen ja harkiten. Vibratolla on turhaa yrittää peitellä esimerkiksi huonoa intonaatiota.

On hyvä opetella vibraton sitominen ääneltä toiselle, jolloin saadaan jatkuva vibrato aikaiseksi. Vibrato onnistuu yleensä helpoiten pitkille äänille, mutta jo harjoitteluvaiheessa on hyvä kiinnittää huomiota myös lyhyemmissä äänissä sormien värähtelylle, tämä helpottaa fraasien linjakasta soittoa.

6.7 Viulunsoiton ergonomia

Usein kuulee pienenä vitsinä puhetta siitä, että jos viulu soittimena keksittäisiin nyt, niin se kielletäisiin laissa mahdolloman hankalan ergonomiansa vuoksi. Tätä faktaa on siis hyvä myös viulunsoiton opettajan miettiä oppilaidensa kanssa. Hyvä soittoasento helpottaa paljon soittamista ja samalla estää erilaisten rasitusvammojen syntymistä. Hyvä ryhti, rentous sekä mahdollisimman luonnolliset liikeradat auttavat viulustia soittamaan mahdollisimman mukavasti soittoasennossa. Muistathan myös hengittämisen merkityksen soittamisessa.

Sormien lisäksi viulukäteen voidaan laskea kuuluvaksi myös käsivarsi, olkapää, lapa ja selkä. Usein rento liike lähtee siitä, että esimerkiksi yläselkä/olkapää on rento ja lapatuki hyvä. Tällöin myös viulukäden sormet toimivat parhaiten. Lapatuella on suuri merkitys viulunsoitossa; kun lapatuki on selässä hyvä, on viulunsoitto paljon ergonomisempaa sekä helpompaa. Tämä auttaa huomattavasti sekä viulukäden että myös jousikäden toimivuuteen. Samalla tavoin kuin viulukäden rentous lähtee aina lavasta saakka, myös jousikäden rento liike voidaan katsoa alkavaksi hyvästä lapatuesta ja yläselän rentoudesta.

Kyynärohjauksella on iso rooli viulukäden sormien ja peukalon asettumisessa oikeaan asentoon eri kielillä tai eri asemilla soittaessa. Etenkin kaksoisääniä soitettaessa on hyvä kiinnittää huomio oppilaan oikeaan viulukäden asentoon, jotta otteiden pitämisestä ja asettamisesta otelaudalle muodostuu mahdollisimman mukavaa ja helppoa. Tällöin pystytään välttämään turhia jännityksiä sekä käden rasitusvammojen syntymistä. Oikea käden rotaatio, eli kiertoliike on avainasemassa pariäänien tai akordien soittamisessa.

Oppilaan kanssa on hyvä käydä läpi tunneilla perusasioita viulunsoiton ergonomiasta, tehdä pieniä lämmittelyliikkeitä tunnin aluksi sekä tauoilla ja tutkailla yhdessä, mistä hyvä ja ennen kaikkea mukava soittoasento muodostuu. Lisätietoa kannattaa hakea viulunsoittoon liittyvästä kirjallisuudesta. Useissa

ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä on myös käsitelty viulunsoiton ergonomiata, kannattaa siis selailla Theseusta.

Lisää tietoa ergonomiasta:

<https://sites.uniarts.fi/fi/web/harjoittelu/yleista-ergonomiasta>

<https://sites.uniarts.fi/fi/web/harjoittelu/viulu>

<https://verkkolehdet.jamk.fi/openstage/2019/06/viulistien-yleisimmat-rasitusvammat-ja-niiden-ehkaiseminen/>

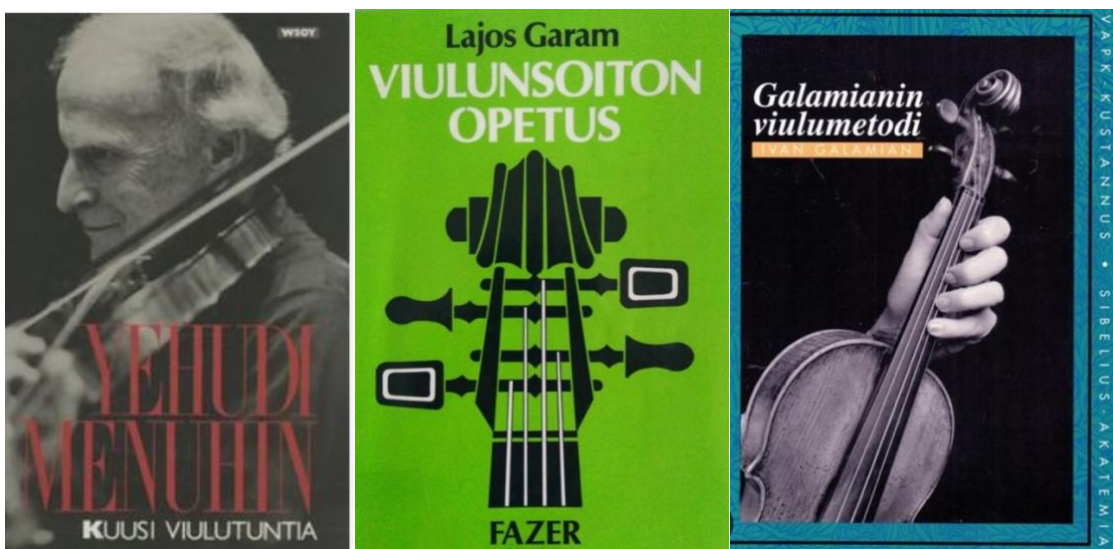
7 VIULUNSOITTOON LIITTYVÄÄ KIRJALLISUUTTA

Tuskin kukaan viulunsoiton opettaja pystyy täydellisesti hallitsemaan kaikkea viulunsoiton tekniikkaan tai musiikilliseen ilmaisuun liittyvää tietoa. On olemassa myös monta eri koulukuntaa siitä, kuinka tiettyjä teknisiä asioita tulisi tehdä tai opettaa. Pedagogiikan tunneilla tai opetusharjoittelussa on siis käytännössä mahdotonta käydä läpi kaikkia viulunsoittoon liittyviä aihioita. Myös edellä olevat tekstit viulunsoiton teknisistä kysymyksistä käy vain pintaraapaisuna läpi viulunsoittoon liittyviä asioita sekä kysymyksiä.

Ota tietoa sekä vinkkejä vastaan kaikkialta missä niihin törmäät, sekä muistele omia oppimiskokemuksiasi. On kuitenkin tärkeää tietää, mistä etsiä lisää informaatiota sekä tutustua erilaisiin viulunsoiton koulukuntiin.

Seuraavassa listattuna viulunsoittoon liittyvää kirjallisuutta (tämäkään lista ei toki kata kaikkea kirjallisuutta):

- Auer, L 1921. *Violin Playing as I Teach it*. New York: Frederick A. Stokes Company.
Flesch, K 1924. *The Art of Violin Playing. I-II*. New York: Carl Fischer.
Galamian, I 1990. *Galamianin viulumetodi*. Suomentaja Seija Salmiala 1990. Helsinki: VAPK-kustannus.
Garam, L 1972. *Viulunsoiton peruskysymyksiä*. Helsinki: Fazer.
Garam, L 1984. *Viulunsoiton opetus*. Helsinki: Fazer.
Garam, L 1985. *Viulunsoiton mestareita*. Rajamäki: Hellas edition.
Garam, L 1995. *Jousen taikaa*. EST-julkaisusarja. Helsinki: Hakapaino Oy.
Garam, L 2000. *Lahjakkaan viulistin kasvatus*. Helsinki: Yliopistopaino.
Geminiani, F 1751. *The Art of Playing on the Violin*. London.
Havas, K 1961. *A new approach of violin playing*. London: Bosworth and Co.
Hedlund, A 1926. *Viulunsoiton oppikirja*. Porvoo: WSOY.
Menuhin, Y 1987. *Kuusi viulutuntia*. Suomentaja: Leena Siukonen-Penttilä. Juva: WSOY.
Mozart, L 1988. *Viulunsoiton perusteet*. Uudistettu painos. Suomentaja: Leena Siukonen-Penttilä. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
Pogozeva, T 2021. *Viulunsoiton opettamisen metodiikka*. Sibelius-Akatemian julkaisuja 20. Helsinki: Hansaprint Oy

8 VIULUNSOITON OPETTAMISEEN LIITTYVÄT PEDAGOGISET SUUNTAUKSET

8.1 Colourstrings- metodi

Colourstrings-pedagogiikan ovat kehittäneet unkarilaiset veljekset, viulisti Geza Szilvay sekä sellisti Csaba Szilvay vuonna 1977. Metodi perustuu Zoltan Kodalyn musiikkipedagogiikkaan, jonka ajatuksena on musiikin olevan lapselle yhtä luonteenomaista ja helppoa oppia kuin oman äidinkielen oppiminen. Musiikin tulisi kuulua kaikille ihmisille ja lapsille.

Colourstrings-metodin avulla lapsi voi leikinomaisella tavalla oppia musiikin kieltä. Jo musiikkileikkikoulussa luodaan lauluvarasto sekä aloitetaan rytmikan ja melodialinjojen opiskelu. Soiton opiskelun alkaessa käytetään jo noita valmiiksi tuttuja lauluja ja rytmejä. Colourstrings-nuottimateriaali mahdollistaa lapselle luonnollisen ja leikinomaisen lähestymistavan nuotinluvun oppimiselle.

Geza Szilvay on toiminut Itä-Helsingin musiikkiopistossa niin viulupedagogina, rehtorina kuin ollut perustamassa Itä-Helsingin musiikkiperuskouluakin. Hän on myös Helsingin juniorijousten perustaja sekä sen pitkäaikainen johtaja.

Tutustu aiheeseen lisää:

<https://colourstrings.fi>

<https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/10082>

<https://videos.minifiddlers.org>

<https://minifiddlers.org>

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2009/08/06/viuluviikarit-johdatti-musiikkimaahan#media=41047>

Kaikki Colourstrings-nuottikirjat sekä opettajan ja vanhemman oppaat (Löytyy esimerkiksi Oulun Yliopiston/Oamkin kirjaston musiikkiosastolta)

8.2 Suzukipedagogiikka

Japanilainen Shinici Suzuki (1898–1998) kehitti pedagogiikan, joka perustuu ajatukselle, että jokainen lapsi oppii oman äidinkieltensä helposti. Metodissa opetetaan lapselle viulunsoittoa samalla luonnollisella tavalla. Soitettavat kappaleet opetellaan ensin korvakuulolta ulkoa ennen kuin varsinaisesti luetaan nuotteja.

Pedagogiikassa korostuu musiikin ja opeteltavien kappaleiden kuunteleminen. Viulunsoiton opiskelu aloitetaan varhain, jo 3–4 vuoden iässä. Opetus on yksityisopetusta, mutta samalla oppilas osallistuu myös ryhmätunneille ja on tavallista seurata muiden soittotunteja. Metodissa korostetaan huoltajan osallistumista lapsen harrastukseen. Usein myös huoltaja opetteleekin viulunsoiton alkeita, jotta pystyy toimimaan kotona lapsen ”apuopettajana”. Metodissa luotetaan siihen, että jokainen voi oppia. Tämän takia pääsykokeita tai musikaalisuustestejä ei tarvita. Positiivisen palautteen merkitys on suuri.

Metodissa painotetaan alussa musiikin kuuntelemista; jokaisesta soitettavasta kappaleesta on tehty nauhat, joita voi kuunnella kotona. Lisäksi suositellaan kuunneltavaksi myös muuta laadukasta klassista musiikkia lapsen kanssa.

Lisää aiheesta:

Suzuki, Shinici 2000. Rakkaudella kasvatettu. Johdatus luonnolliseen oppimiseen musiikkikasvatuksesta.

Tampere: Vihreälinja Oy.

<https://www.suomensuzukiyhdistys.net>

<https://oktaavia.fi>

<https://www.europeansuzuki.org/esa/ttexamappointments-manuals/>

Kaikki Suzuki-nuottikirjat sekä kappaleisiin liittyvät äänitteet (Löytyy esimerkiksi Oulun yliopiston/Oamkin kirjaston musiikkiosastolta)

8.3 Tempotoiminta (El Sistema)

Tempotoiminta on matalan kynnyksen musiikin harrastamisen toimintaa, jonka tarkoituksena on tarjolla kaikille lapsille tasa-arvoinen mahdollisuus soittamiseen ilmaiseksi sekä ilman pääsykokeita. Tempotoiminta on laajentunut jo useaan kaupunkiin Suomessa, ja yleensä se tapahtuu koulujen kanssa tiiviissä yhteistyössä.

Tempotoiminnassa lapsi saa 15 minuutin soittotunnin sekä osallistuu lisäksi yhteissoittoon tempo-orkesterissa. Esimerkiksi Oulussa jokainen lapsi saa tarvittaessa käyttöönsä ilmaiseksi keräysvaroilla hankitun soittimen.

Näin kynnys soittoharrastuksen aloittamiseen madaltuu. Tempotoiminnassa soitetaan paljon ryhmässä, jolloin lapsen sosiaalisuus, itsetunto sekä toisten huomioonottaminen kehittyy musiikin harrastamisen rinnalla.

Tempotoiminta on alun perin lähtöisin Etelä-Amerikan Venezuelasta, jossa ekonomisti ja kapellimestari Jose Antonio Abreu perusti vuonna 1975 musiikkiprojektin slummien lapsille. Projekti nimettiin El Sistemaksi ja sen tarkoituksena on ollut slummilasten tukeminen musiikkiharrastuksen kautta. El Sistema- ohjelma on pelastanut lapsia äärimmäisestä köyhyydestä sekä erittäin epävakaista oloista. Tempotoiminta, samoin kuin alkuperäinen El Sistema- toimintakin tukee lasten sosiaalista kanssakäymistä, itsetuntoa sekä ryhmässä toimimista.

Lisätietoa El Sistemasta sekä Tempotoiminnasta:

<https://elsistema.org.ve>

<https://sistemafinland.fi>

<https://tempooulu.fi>

Halutessasi voit etsiä lisämateriaalia Youtubesta hakusanalla El Sistema tai Tempotoiminta

8.4 Näppäripedagogiikka

Näppäripedagogiikka on kansanmusiikkilähtöinen kasvatustieteellinen suuntaus, jonka tarkoituksena on edistää ja jakaa kaikille musiikin tekemisestä saatavaa henkistä pääomaa. Musiikin tekemisen tulisi olla luonteva osa ihmisen arkea ja elämää. Näppäripedagogiikan isänä voidaan pitää Kaustislaista viulistia ja pedagogia Mauno Järvelää.

Pedagogiikan tavoitteena on tarjota kaikille mahdollisuus musiikin harrastamiseen, palauttaa soittaminen osaksi arkea sekä ohjata kaikenikäisiä sekä -tasoisia soittajia musisoimaan yhdessä.

Näppärikursseja järjestetään säännöllisesti ympäri suomea, ja niissä jokainen pääsee soittamaan sekä laulamaan yhdessä taitotasosta riippumatta. Näppärikappaleista on julkaistu monta nuottivihkoa, joita voi käyttää myös viulutunneilla materiaalina.

Lisää näppäripedagogiikasta:

Järvelä, Mauno; Huntus, Antti (toim.) 2020 Näppäripedagogiikka. Kautinen: Kansanmusiikki-instituutti.

<https://www.napparit.fi>

Kaikki Näppärimusaa- nuottikirjat

Halutessasi voit etsiä lisää materiaalia Youtubesta hakusanalla Näppärit.

9 YLEISTÄ VIULUTUNNEISTA

9.1 Soittotuntien pituus

Riippuen oppilaitoksesta, oppilaillesi on yleensä määritelty valmiiksi soittotuntien pituus. Riippuu paljon oppilaan iästä ja keskittymiskyvystä, kuinka kauan soittotuntia on järkevää kerrallaan pitää. Jos tietty tunnin pituus halutaan säilyttää, voit opettajana suunnitella tunneille muuta viulunsoittoa tukevaa oheistoimintaa ja saada näin tunti rytmitettyä oppilaalle sopivaksi. Oppilaiden kanssa on joskus myös hyödyllisempää pitää kaksi tuntia viikossa yhden sijaan.

Mitä nuorempi viulisti, sitä lyhyemmän aikaa oppilas yleensä jaksaa keskittyä pelkkään soittamiseen. Silloin esimerkiksi taukojumpat, musiikin teoriaan liittyvät tehtävät, musiikin kuunteleminen, omien sävellysten ideointi, erilaiset musiikilliset pelit ja tehtävät tuovat hyvää vaihtelua tuntien kulkuun. Soittotunnilla tapahtuva muu toiminta tuo kaivatun tauon soittamiseen, keskittyminen paranee ja toiminta tukee kuitenkin itse soittamista sekä opiskelua. Ole rohkea ja ideoi vapaasti aktiviteetteja tunneillesi, vain oma ajattelusi on rajana! Jotkut lapset hyötyvät suuresti fyysisestä liikkeestä tunnin aikana, jos energiaa tai keskittymistä on muuten vaikeaa kanavoida itse soittamiseen.

VINK! Muista myös, että soittotuntien ei aina tarvitse olla yhtä soittamista, tunnista oppilaasi luontainen rytmi ja kunnioita sitä. Välillä voi myös pysähtyä juttelemaan tai kuuntelemaan hiljaisuutta hetkeksi. Kannattaa kiinnittää huomiota sekä sinun rytmiisi opettajana sekä oppilaidesi rytmiin, kohtaavatko ne vai onko sinun hyvä muokata tuntien tempoa oppilaasi mukaan? Liian nopea asioiden eteenpäinvieminen ei välttämättä sovi kaikille, vastaavasti toinen nauttii siitä, että tunneilla tehdään paljon ja intensiivisesti.

9.2 Tuntien suunnittelu

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty! Tuttu ja jo ehkä vähän kulunutkin lausahdus, mutta niin paikkaansa pitävä. Etenkin aluksi, kun opetat ensimmäisiä oppilaitasi (tai aloitat useamman oppilaan kanssa kokopäiväisen opetustyön), tulee tuntien kulkua suunnitella ennalta. Useamman oppilaan kanssa täytyy miettiä heille sopivaa ohjelmistoa, selvittää hyvissä ajoin mistä hankkia nuottimateriaali ja myös hankkia se valmiiksi. Jos sinulla on oma nuottikaappi opetusluokassa tai tulostin lähettyvillä, jolta tulostaa nuotit tarvittaessa pikaisesti, helpottuu ennakkosuunnittelukin. Jos käytät oppilaasi kanssa jotain tiettyä viulukoulu/viulukoulusarjaa, on työtä vähemmän kuin yksittäisistä nuoteista ohjelmiston kasaaminen oppilaalle.

Ajan kanssa tuntien rakenne rutinoituu ikään kuin itsestään, mutta alussa on hyvä suunnitella tuntien kulku suurin piirtein minuuttimäärälleen valmiiksi. Näin varmistat, että yhden asian käsittelyyn ei hurahda koko tuntia. Aivan kuten musiikissakin, on tunneilla hyvä olla perusrytmi millä edetä. Toki tarvittaessa voit muokata tunnin kulkua tilanteen mukaan. Joskus *Carpe diem!* on hyvä neuvo, vaikka olisitkin suunnitellut tunnin kulun ennalta valmiiksi.

Hyvä rakenne tunnille voi olla esimerkiksi seuraavanlainen: alkutervehdykset ja kuulumisien vaihto, viritys, vanhan läksyn soitto ja opettajan kommentit sekä tarvittavien asioiden korjaaminen. Uuden asian opetteleminen, uudet läksyt. Jos jää aikaa, niin vielä lopuksi joku tuttu vanha kappale, jolloin oppilaalle jää positiivinen mielikuva omasta osaamisestaan. Soiton väleihin voi oppilaan jaksamisen ja keskittymiskyvyn mukaan lisätä muuta oppimista tukevaa toimintaa. Muista myös improvisoinnin, sävellyttämisen ja muiden oppilasta osallistavien harjoitteiden osuus tunneilla.

Tuntien suunnittelun lisäksi on hyvä huomioida mahdolliset esiintymiset vuoden aikana. Milloin esiinnyttään, mitkä ovat kappaleet ja kuka säestää? Hyvällä ennakoinnilla vältyt viime hetken paniikilta, ja oppilas voi rauhassa, hyvissä ajoin valmistaa esitettävän ohjelmiston.

9.3 Tavoitteet

Tutustuessasi oppilaaseesi on hyvä miettiä myös tavoitteita. Kuinka tavoitteellista harrastus on oppilaallesi? Tavoitteisiin vaikuttaa usein myös se, missä opetat. Yksityisoppilas, kansalaisopisto, yksityinen musiikkikoulu, musiikkiopisto, konservatorio tai jokin muu oppilaitos? Erilaisissa oppilaitoksissa on usein myös erilaiset tavoitteet oppilaan edistymiselle sekä soittamiselle.

Tarkastellaan aluksi kuitenkin oppilaasi henkilökohtaisia tavoitteita. Mieti yhdessä oppilaasi kanssa erilaisia tavoitteita yhteistyöllenne. Haluaako oppilaasi kenties ammattilaiseksi vai riittääkö soittaminen pelkästään harrastuksena? Suorittaako oppilaasi tasosuorituksia tai muita tutkintoja? Mikä on syys- ja kevätlukukauden tavoitteena? Onko kuukausitasolla jokin tavoite? Tähtäätekö esiintymiseen ja siihen, että esitettävä kappale valmistuu ajallaan? Onko tavoitteena esimerkiksi vibraton oppiminen? Vai se, että ensi tunnille oppilas harjoittelee hyvin kotonaan?

Tavoitteita voi olla ja onkin usein monia, erilaisia ja erikokoisia. Toiset tavoitteet voivat sijaita vuosien päässä, joku tavoite seuraavalla viikolla. Tavoitteet kulkevat limittäin toisiinsa nähden.

Opettajan ja oppilaan on hyvä olla selvillä siitä, mihin tavoitteisiin pyritään ja laatia siltä pohjalta yhdessä suunnitelma, jolla tavoitteet voidaan saavuttaa. Muista myös aina välillä tarkistaa onko tavoitteet saavutettu tai ovatko ne kenties muuttuneet matkan varrella. Sopikaa säännöllisesti myös uusista tavoitteista, sillä tavoitteet tarvitsevat aina välillä päivittämistä.

Opettajana voit mielessäsi suunnitella oppilaillesi sellaisia tavoitteita, joiden suuntaan haluat heitä ohjata. Sinulla on opettajana näkemys, mitä ja millaisia asioita toivot oppilaasi seuraavaksi omaksuvan. Tässä voi olla hyvänä pohjana esimerkiksi se, mitä teknisten asioiden opettamista suunnittelet oppilaallesi seuraavaksi. Muista kuitenkin suunnitella oppilaasi kanssa myös yhdessä tavoitteita ja kertoa oma näkemyksesi tulevasta. Tavoitteiden suunnittelu ja niistä keskusteleminen tulisivat olla säännöllinen osa soittotunteja, toki oppilaan ikä huomioiden.

9.4 Havainnointi

Opettajan yksi tärkeimmistä tehtävistä on tehdä oppitunneilla havaintoja sekä analyysiä oppilaan soitosta. Havaintojen tekemisen jälkeen opettaja voi auttaa oppilastaan antamalla joko teknisiä tai musiikillisia vinkkejä oppilaan soittamisen tueksi. Opettaja siis havainnoi oppilaansa soittoa, jotta voi auttaa oppilasta pääsemään parhaaseen mahdolliseen tulokseen ja samalla tehdä oppilaan soittamista helpommaksi. Tätä prosessia voi kutsua jonkinlaiseksi "diagnosoinniksi" oppilaan viulunsoitosta. Havainnointi sekä huomioiden tekeminen helpottuu ja nopeutuu kokemuksen myötä, mutta sitä kannattaa tietoisesti harjoitella sekä opetella jatkuvasti.

Seuraavassa esimerkki opettajan havainnoinnista ja ajattelusta: Huomaan että oppilaan jousi ei liiku suorassa talleen nähden, miksi ei? Mitkä kaikki seikat siihen vaikuttavat? Mitä oppilaan tulisi muuttaa soittoasennossaan, jousikäden toiminnassa tai ehkä jopa viulukäden asennossa, jotta jousi saataisiin kulkemaan suoraan? Ranteen asento, sormien tai peukalon jännitystila, suoristuuko kyynärpää kunnolla, lähtekö jousikäsi kulkemaan jo olkapäästä "vinksalleen"? Onko viulu hyvässä asennossa jouseen nähden? Onko soittoasento ylipäänsä kunnossa?

Analyysi: Oppilaan käsi lähtee kiertymään jo olkavarresta vähän liikaa auki ja ranne on turhan jäykkä. Kerron huomioni oppilaalle ja ohjaan oppilasta korjaamaan käden sekä ranteen liikeradan. Varmistan vielä, vaikuttaako jokin muu kädessä tilanteeseen ja miten oppilas itse kokee käden uuden liikeradan. Helpottiko se soittoa?

Aina ei tarvitse osata antaa yhtä ainoaa varmasti toimivaa ratkaisua oppilaalle, vaan yhdessä kokeilemisen kautta tilanne yleensä ratkeaa. Jokaisella kerralla opettajakaan ei välttämättä tiedä heti ratkaisua pulmaan. Usein johonkin musiikilliseen/tulkinnalliseen haasteeseen löytyy avuksi tekninen kikka tai vastaavasti joku tekninen suoritus voi helpottaa ajattelemalla ennen kaikkea itse musiikkia. Uskalla kokeilla rohkeasti oppilaan kanssa, mikä auttaisi tilanteeseen. Havainnointi sekä siihen liittyvä ongelmanratkaisutaito on opettajan työkalupakissa erittäin tärkeä taito!

Oletko aikaisemmin huomioinut havainnoinnin merkitystä opettamisessa?

Koetko olevasi hyvä tekemään analyysiä ja havaintoja oppilaasi soitosta?

Jos huomaat oppilaasi soitossa jotain korjattavaa, osaatko antaa teknisen tai musiikillisen vinkin avuksi?

Harjoitus tekee mestarin tässäkin!

9.5 Palaute

Jatkuva, rakentava positiivinen palaute. Siinäpä tärkeä asia yksinkertaisuudessaan neljällä sanalla ilmaistuna. On tärkeää, että oppilas saa opettajalta säännöllisesti rakentavaa ja positiivista palautetta. Käytännössä siis jokaiseen viulutuntiin tulisi sisältyä hyvää, tervehenkistä ja positiivista palautetta oppilaalle tämän soitosta.

Palautteen merkityksen ymmärtää ehkä helpoimmin silloin kun käännetään se ylösalaisin: kenet tahansa saa lopettamaan viulunsoiton ja innostus soittamiseen tuhoutuu, jos koskaan ei saa kehua tai positiivista palautetta omasta soitostaan. Mikäli ainoa palaute on moitteet tai virheiden huomioiminen, on tuntien ilmapiirikin ymmärrettävästi negatiivinen. Silloin voidaan helposti tuhota oppilaan itsetunto sekä kiinnostus ylipäänsä musiikkia tai soittamista kohtaan kokonaan.

Positiivinen ja rakentava palaute on omiaan motivoimaan oppilasta etenemään tavoitteisiin ja yrittämään sekä ylittämään omat rajansa. Kehittyminen vaatii harjoittelua, mutta myös innostusta ja uteliaisuutta. Yksi tärkeimmistä voimavaroista oppilaalle on opettajan taustalla antama tuki ja ohjaaminen. Huomioi, että hyvään palautteeseen kuuluu myös realistista palautetta siitä, mitä kaikkea oppilas jo osaa sekä mitä asioita vielä opetellaan yhdessä. Huomaa hyvä oppilaassasi!

Positiivista palautetta ei pidä myöskään ymmärtää niin että se olisi pelkkää jatkuvaa kehua ja ylistystä. Rakentava palaute sisältää huomioita oppilaan kehitystä vaativista teknisistä tai musiikillisista aiheista. On kuitenkin tärkeää huomioida, minkälaisessa sanamuodossa kehitysideoita opiskelijalle antaa. Tiedosta siis opettajana kuinka sanallistat asioista oppilaallesi. Tähän liittyy kiinteästi jo alussa mainittu positiivinen pedagogiikka, jota opiskelemalla saa myös lisätyökaluja positiivisen ja rakentavan palautteen antamiseen.

Onko palautteen antaminen sinulle luontaista?

Oletko koskaan kiinnittänyt huomiota siihen, kuinka sanallistat asioita oppilaallesi?

Rakentava palaute, millaisia asioita sen tulisi mielestäsi sisältää?

9.6 Ohjelmisto

Suomen musiikkioppilaitosten liitto (SML) on julkaissut vuonna 2005 viulunsoiton tasosuoritusten mukaisen viulun ohjelmistoluettelon. Vaikka luettelon alkuperäisestä julkaisusta on kulunut vuosia, sitä voi edelleen käyttää tukena ja apuna ohjelmistosuunnittelussa.

<https://drive.google.com/drive/folders/0BwPy3NTmXxqQVGJxQWp5YWU0NkE?resourcekey=0-2uVkXN768SwKoT5O37gGRA>

Vuoden 2005 jälkeen on toki julkaistu paljon myös uudemmaa musiikkia sekä viulukouluja, joten kannattaa tutkailla tämänhetkistä tarjontaa ja etsiä nykymusiikkia oppilaille soitettavaksi. Viime vuosina on tullut loistavaa alkeismateriaalia erilaisten viulukoulujen muodossa, älä siis jätä mahdollisuutta käyttämättä.

Ohjelmistovalintaan vaikuttaa toki paljon oppilaitos missä opetat. Mikäli soiton opiskelu on tavoitteellista, ja oppilas suorittaa erilaisia tasosuorituksia on ohjelmistokin usein sidottu tiettyihin raameihin. Mikään ei kuitenkaan estä sinua opettajana keksimästä mahdollisimman monipuolista ja innostavaa ohjelmistoa oppilaallesi. Mitä vanhempi oppilas, sitä enemmän kannattaa myös kuunnella oppilaan itsensä toiveita ja ehdotuksia soitettavasta musiikista. Opettajana muista kuitenkin olla tukena ja apuna oppilaan etsiessä mieleistä soitettavaa itselleen.

Perinteisesti viulunsoiton opiskeluun ovat tiiviisti kuuluneet asteikot, etydit, kappaleet, konsertot ja sonaatit. Usein myös tunnilla niitä soitetaan suurin piirtein tässä järjestyksessä. Se onkin perusteltua; asteikoissa lämmitellään, kuunnellaan sävelpuhtautta sekä harjoitellaan teknisiä yksityiskohtia kuten jousenkäyttöä tai sormitekniikkaa. Etydeissä käydään läpi jotain tiettyä teknistä asiaa (jolloin toki saa myös tehdä musiikkia), kappaleet ja konsertot tulevat vasta näiden enemmän teknisten harjoitteiden jälkeen, jolloin keskitytään itse varsinaiseen musiikin luomiseen. Lopuksi ehkä vielä yhteissoiton harjoittelua sonaatin tai kamarimusiikin muodossa.

Näitä kaikkia eri harjoitteita on hyvä soittaa oppilaan kanssa, sillä ne tukevat toinen toisiaan niin intonaation, tekniikan kuin musiikillisten asioiden oppimisen kanssa. Kaikkia osa-alueita on myös hyvä käydä säännöllisesti oppilaan kanssa läpi. Muista kuitenkin, että teillä on oppilaan kanssa vapaus valita, miten ja milloin eri aihioita käydään läpi. Onko parempi käydä tunnilla ohjelmisto aina samassa järjestyksessä läpi, vai muokkaatko välillä soittojärjestystä?

Klassista, kevyttä, kansanmusiikkia vai kaikkia näitä yhdessä? Genrerajoja on myös välillä hyvä ylittää, vaikka oppilas opiskelisivikin pääasiassa klassista viulunsoittoa. Usein eri tyylien soittaminen kehittää musikaalista korvaa, mutta saattaa helpottaa myös joidenkin teknisten asioiden opettelua. Lisäksi moni oppilas innostuu todella, kun saa välillä soitettavaksi esimerkiksi tunnusmusiikin omasta lempielokuvastaan.

9.7 Esiintymisiin valmentaminen

Onko esiintyminen sinulle luontaista? Oletko kova jännittäjä vai onko lavalla olo sinusta pelkästään mukavaa? Kuinka käsittelet itse esiintymisiä ja mahdollista siihen liittyvää jännitystä?

Oppilaan kanssa on hyvä pohtia ja keskustella (ikä huomioiden) millaista on ylipäänsä esiintyä? Mitä kaikkia asioita siihen liittyy ja kuinka valmistautua ehkä jännittäväänkin koitokseen. On tärkeää, että opettaja kuuntelee herkällä korvalla oppilaan omia tunteita ja mietteitä esiintymisestä ja julkisesta soittamisesta. Opettajana voit myös kertoa omia kokemuksiasi esiintymisestä. Oppilaan on hyvä huomata, että meitä kaikkia saattaa jännittää esiintymistilanne. Jopa ammattilaisia.

Riippuu paljon lapsesta tai nuoresta, kuinka paljon tukea ja apua oppilas tarvitsee opettajaltaan esiintymiseen valmistautuessa sekä itse esiintymistilanteessa. Ymmärrettävästi usein pienempi oppilas tarvitsee enemmän ihan konkreettista apua esiintymisessä (esimerkiksi viulun viritys, esiintymislavalle asettuminen) kun taas jo pidemmällä oleva nuori selviää itse lavalle ja siellä soittamisesta. Mitä enemmän jaat konkreettista tietoa oppilaalle mitä tapahtuu oppilaskonsertissa, sitä helpompaa oppilaan on tilannetta hahmottaa etukäteen. Jo tämä saattaa helpottaa oppilaan oloa ja antaa tilaa luovuudelle sekä onnistumiselle esiintymistilanteessa.

Mitä useammin esiintyy, sen helpompaa se usein on. Kannattaa siis yrittää luoda oppilaiden kanssa myös "matalan kynnyksen" mahdollisuuksia esiintymisille. Soittakaa tunneilla toisillenne, pyydä oppilasta esiintymään kotona sisaruksille, huoltajille tai ystäville. Pyydä oppilasta nauhoittamaan omaa soittoaan. Katsokaa nauhalta yhdessä oppilaan soittoa ja keskittykää kaikkeen hyvään sekä onnistumisiin soitossa. Tämä vahvistaa oppilaan motivaatiota ja itseluottamusta esiintymistä ajatellen. Kaikenlainen esiintyminen auttaa yleensä siihen, että oppilas alkaa tuntea enenevässä määrin itsensä varmaksi esiintymistilanteessa. Jännitys tuo usein "yllättäviä" tapahtumia mukaan soittoon, joten harjoittelu tekee esiintyjästäkin mestarin alallaan.

Esiintymisen jälkeen konkreettinen ja kannustava palaute on paikallaan aina. Oppilaiden kanssa voi myös rauhassa käydä läpi esityksen tunnelmia ja fiiliksiä, kysellä oppilaalta itseltään ajatuksia siitä, kuinka esitys sujui (oppilaan ikä & kypsyystaso huomioiden). Muistathan jälleen positiivisen ilmapiirin esiintymiseen valmistautuessa, itse esityksen aikana ja sen jälkeenkin. Älä jätä oppilasta yksin omien tunteidensa kanssa, etenkin jos esitys ei ole mennyt ihan nappiin. Opettajan roolina on olla tukemassa ja auttamassa oppilasta myös pettymysten yli. Myötätunto on tärkeä työkalu sekä opettajalle että oppilaalle.

Yleisiä ohjeita esiintymisjännityksen varalle:

<https://www.muusikkojenliitto.fi/tyoyhteison-ja-yhteistyon-ajatushautomon-onko-muusikon-esiintymisjannitys-voimavara>

<https://duunitori.fi/työelama/voita-esiintymisjannitys>

<https://verkkolehdet.jamk.fi/openstage/2020/05/jannittaminen-positiivisena-kipinana-muusikon-esiintymistilanteessa/>

9.8 Musiikin teoriaa

Etenkin alkeisopetuksessa viulunsoiton opettajan harteille jää useimmiten myös musiikin alkeisteorian nivominen osaksi viulunsoiton opetusta. Oppilaat käyvät myöhemmin läpi musiikin hahmotusaineita, mutta ihan alkuvuosina on hyvä ottaa osaksi viulutunteja myös musiikin peruskäsitteiden opettaminen. Esimerkiksi nuottiavain, nuotit ja niiden nimet, nuottien aika-arvot, asteikot ja niiden merkitys, musiikkisanastoa, etumerkkejä sekä erilaisia rytmejä.

Usein alkeisteoria nivoutuu suhteellisen helposti yhteen viulukappaleiden opettelemisen kanssa. Kun on tutustuttu nuottiviivastoon, nuottiavaimeen ja vapaiden kielten sijaintiin viivastolla voidaan alkaa tutkailla oppilaan omien soitettavien kappaleiden kautta musiikin teoriaa. Yhdessä voidaan opetella mitä merkkejä kappale sisältää, onko siinä ennalta tuntemattomia nuotteja tai etumerkkejä, minkä nimisiä nuotteja kappale sisältää.

Hyvää harjoitusta on myös opetella etumerkkien kautta, onko esimerkiksi kakkossormi matala vai korkea milläkin kielellä. Tämä auttaa oppilasta usein hahmottamaan pikkuhiljaa myös nuotinlukua sekä sävellajeja. Myös musiikkisanastoa on hyvä opetella soitettavien kappaleiden kautta, sillä tämä helpottaa oppilaan kykyä käsittää musiikkisanojen merkitystä.

Soittotunneille kannattaa tehdä itse tai monistaa viulukouluista/hahmotusaineiden kirjasta oppilaille valmiiksi pieniä ja helppoja musiikin teorian tehtäviä. Näillä tehtävillä voi hyvin tauottaa soittamista tunneilla ja tarpeen tullen antaa soittoläksyn lisäksi kotitehtäväksi.

9.9 Harjoittelu

Viulunsoiton opiskeluun liittyy olennaisesti oppilaan omalla ajalla tapahtuva harjoittelu. Ilman kotona tehtyä (lähes) päivittäistä harjoittelua soittotaidotkaan eivät edisty. Kuinka opettajana ohjaat oppilastasi harjoitteluun? Siis ennen kaikkea loogiseen ja järkevään tapaan harjoitella.

Opettajana on hyvä opastaa oppilasta jo alusta lähtien siihen, että kappaleita tai muita harjoitteita ei soiteta aina vaan läpi. Aluksi on hyvä etsiä harjoiteltavasta kappaleesta vaikeimmat tai haastavimmat kohdat, harjoitella niitä erikseen ja vasta sen jälkeen soittaa koko kappale läpi. Opettajan taito ohjata oppilasta alusta

saakka hyvään harjoittelutapaan on tärkeää. Ilman ohjausta voi olla mahdotonta hahmottaa, miten kappaleita kannattaa kotona harjoitella.

Mieti kuinka pilkkoa harjoiteltava kappale pienempiin osiin; onko kappaleessa toistuvia/samanlaisia tahteja tai kuvioita, teemoja? Kun harjoitellaan yksi tällainen hyvin, osataan jo ne muutkin. Teknisesti vaikeissa kohdissa on hyvä antaa oppilaalle yksityiskohtainen ohjeistus siitä, mitkä kaikki asiat liittyvät harjoitettavaan paikkaan. Esimerkiksi jousen kohta missä soitetaan tai jousen jako, viulukäden sormien liike tai kauniin äänen tuottaminen jo harjoitteluvaiheessa. Mitä enemmän oppilas saa opettajalta informaatiota kotiharjoittelun tueksi, sitä helpompaa harjoittelukin on.

Mitä nuorempi oppilas on, sitä tärkeämpää on opettajan yhdessä huoltajien kanssa tukea oppilaan omaa harjoittelua. Ensin annetaan yksityiskohtaiset ohjeet, kuinka harjoitella ja sen jälkeen seurataan sekä annetaan tukea oppilaan harjoittelusta. Hyviä apukeinoja on esimerkiksi pitää harjoituspäiväkirjaa. Voit myös antaa oppilaalle harjoitusbingolapun, josta ruksata kohta, kun on harjoitellut kyseisen asian tai soittanut kappaletta lapussa mainitulla tavalla/paikassa. Joissakin viulukouluissa on myös valmiina oppilaan harjoittelumotivaatioon kehitettyjä väritystehtäviä, joissa voi värittää yhden ruudun aina harjoiteltuaan.

Joskus opettajilla on "takataskussaan" myös tarroja tai muita harjoittelun motivointiin tarkoitettuja pieniä palkintoja. Tällaisen kannustimen voi antaa, kun oppilas on saavuttanut yhteisesti sovitut harjoitustavoitteet tai harjoitellut erityisen hyvin. Joskus on myös sovittu, että kun esimerkiksi syksyn tunneille harjoitellaan hyvin, niin joulun alla voidaan pitää yhteiset herkuttelutuokiot. Nämä pienet yllätykset voivat olla välillä paikallaan etenkin pienten oppilaiden kanssa, mutta varo ettei palkintojen tavoittelu muutu itse tarkoitukseksi. Tässä asiassa kannattaa käyttää tarkkaa harkintaa, eikä toki ole millään tavoin pakollista.

Koetko, että sinua on ohjattu hyvin harjoittelukäytäntöihin?

Oletko saanut omilta opettajiltasi ohjeistusta, kuinka järkevöittää ja samalla tehostaa kotiharjoittelua?

Harjoittelun looginen järjestely auttaa säästämään aikaa sekä nopeuttaa oppimista. Joskus toki on mukavaa vain "soitella", mutta siitä ei saisi tulla pysyvää tapaa.

Oletko samaa mieltä?

10 ERILAISET OPPIJAT

Niin monta oppijaa ja oppimistyyliä kuin sinulla on oppilaitakin. Tämä kuulostaa helposti todella vaativalta tilanteelta, jos haluat ottaa huomioon oppilaidesi persoonalliset ja erilaiset tavat oppia uutta. Yleensä kuitenkin riittää se, että tiedostat opettajana millaisia erilaisia tapoja tai tyyliä on oppia uusia asioita. Tutustu eri oppimistyyliihin ja tutustu oppilaidesi tapoihin oppia. Joku ehkä saa apua eniten visuaalisesti toteutetusta opetuksesta, toinen oppii kuuntelemalla, kolmas fyysisen liikkeen kautta. Opettajan oma asenne vaikuttaa tässäkin paljon. Ole avoin, joustava, siedä erilaisuutta ja muista kärsivällisyys.

Sen lisäksi että meillä kaikilla on omat persoonalliset tapamme uuden tiedon omaksumiseen, on nykyään otettava pedagogina huomioon myös erilaiset oppilaiden oppimisen tai esimerkiksi keskittymiskyvyn haasteet. Kun kohtaat opettajana erilaisia oppijoita, joilla on oppimisvaikeuksia tai muita opetusta haastavia piirteitä, on hyvä aluksi keskustella ja kysellä esimerkiksi huoltajilta (tai oppilaalta itseltään) mitä seikkoja sinun tulisi tietää oppilaastasi. Mitkä asiat voivat olla haastavia, tarvitaanko tunneille jotain erityisjärjestelyitä tai tarvitseeko oppilaasi jollain tapaa erilaisia opetusmenetelmiä kuin yleensä? Tieto oppilaasi erityispiirteistä helpottaa sinua suunnittelemaan ja valmistautumaan tunteihin siihen tarvittavin keinoin.

Erialaisten oppijoiden kanssa yhteisistä soittohetkistä muodostuu parhaimmillaan myös sinulle antoisia. Se vaatii kuitenkin etukäteen informointia sekä opettajalta että oppilaalta ja huoltajilta. Usein erilaisten oppijoiden kohdalla saatat joutua myös suunnittelemaan tunteja tavallista tarkemmin tai keksiä käyttöösi esimerkiksi nuotinlukua helpottavia järjestelyjä (eri väreihin tehostetut nuotit). Muista kärsivällisyys!

Esimerkki: Selektiivisen mutismin omaava oppilas käy tunneillasi. Tiedät, että hän ymmärtää kaiken ja pystyy taidollisesti täysin samaan kuin kuka tahansa muukin oppilaasi. Hän ei kuitenkaan kommunikoi lainkaan sanallisesti tai puhuen tunneilla. Kuinka suunnittelet tuntisi niin, että oppilaan ei tarvitse puhua tunnin aikana?

Toisella oppilaallasi on puolestaan keskittymisen haasteita. Kuinka suunnittelet ja jaksotat tunnit niin, että oppilaasi saa mahdollisimman hyvän kokemuksen soittotunneista keskittymisvaikeuksista tai levottomuudesta huolimatta? On tärkeää huomioida, kuinka itse käsittelet tunnin kulkua opettajana ja luot tavoitteita niin, että teille molemmille jäisi positiivinen kokemus soittotunneista. Erilaisen oppijan kanssa tavoitteiden määrittäminen on erityisen tärkeää, jotta te molemmat olette yhdessä tyytyväisiä opetukseen sekä oppilaan edistymiseen.

Huoltajilta ja oppilaalta saaman tiedon lisäksi kannattaa opettajana etsiä mahdollisimman paljon tarkkaa tietoa juuri kyseisestä oppilaan haasteesta. Esimerkiksi dysleksia eli sanasokeus voi vaikeuttaa joillakin oppilailla myös nuottien lukemista. Tällaisessa tilanteessa kannattaa ensisijaisesti etsiä tietoa dysleksiasta ja sen jälkeen yhdessä oppilaan kanssa etsiä mahdollisuuksia helpottaa oppilaan soittotunteja sekä nuottien lukemista. Yleensä perheellä, sekä oppilaalla itsellään on tarjota parasta tietoa sekä informaatiota erilaisen oppijan ominaispiirteistä. Opettajan vastuulle jää etsiä lisätietoa aiheesta sekä suunnitella tunnit niin, että oppilaalla on mahdollisuus edistyä opinnoissaan tai vähintään saada soittamisesta iloa elämään.

Lisää erilaisista oppijoista:

<https://eoliitto.fi>

<https://oppimisvaikeus.fi> /oppimistyylit

<https://verkkovaria.fi> /oppimistyylit

https://mit.jyu.fi/ope/kurssit/henkilostokoulutus/Erilaiset_oppijat.pdf

11 RYHMÄMUSISOINTI

lhannetilanteessa voit aloittaa oppilaidesi kanssa samanaikaisesti sekä yksilö- että ryhmäopetuksen. Monissa oppilaitoksissa on käytössä esimerkiksi viulunsoiton valmennusryhmät, joissa opetellaan yhdessä viulunsoiton alkeita sekä muutakin musiikkiin liittyvää, esimerkiksi alkeisteoriaa. Myöhemmin viulunsoiton alkeisryhmistä voidaan siirtyä varsinaiseen viulunsoiton opiskeluun ja sitä kautta myös erilaisiin viuluryhmiin. Ryhmäsoittoon on hyvä liittää myös muita jousisoittajia mukaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tällöin saadaan monipuolistettua ohjelmaa, sekä oppilaille hyvää valmistavaa harjoitusta orkesterisoitosta.

Olitpa tekemisissä sitten viulunsoiton valmennusryhmien tai ylipäänsä eritasoisten viuluryhmien kanssa, on hyvä muistaa muutama perusohje ryhmätunneille: Ryhmässä sovitaan valmiiksi pelisäännöt, kuinka tunneilla toimitaan. Milloin soitetaan ja milloin kuunnellaan, milloin ollaan hiljaa ja milloin saa vaihtaa kaverin kanssa kuulumiset. Tämä luo ryhmän toiminnalle hyvän pohjan ja helpottaa opettajan työtä suuresti.

Jos ryhmässä on niin pieniä viulisteja, että opettaja virittää kaikkien viulut, on hyvä varata oppilaille tuoksi ajaksi jotain mielekäästä tekemistä. Esimerkiksi pieniä alkeisteoriatehtäviä, piirtämistä tms. Tässäkin vain opettajan mielikuvitus on rajana. Tällä estetään usein täydellisen "hulabaloon" syntyminen kun oppilaat keskittyvät viulun virittämisen ajan johonkin mielenkiintoiseen tekemiseen.

Erilaisten ryhmätuntien suuri etu on se, että oppilaat oppivat toisiltaan esimerkin kautta. He oppivat kuuntelemaan toisiaan sekä saavat kokea ryhmään kuulumista, yhdessä soittamista ja sitä kautta vahvistaa motivaatiota soittamiseen. Parhaimmillaan ryhmämusisointi vahvistaa oppilaan itsetuntoa niin persoonana kuin viulustinakin. Musiikin tekeminen yhdessä on yleensä hauskaa ja mukavaa aktiviteettia omien soittotuntien ohessa. Viulunsoittamisen ei siis tarvitse olla pelkkää yksinäistä puurtamista! Ryhmässä opitaan soittamisen ohella myös sosiaalisia taitoja sekä vuorovaikutustaitoja.

Jos et syystä tai toisesta pysty toteuttamaan ryhmässä soittamista, kutsu oppilaitasi kuuntelemaan toisten oppilaiden tunteja. Tällöinkin toisilta oppiminen, sosiaalisuus ja kuuntelutaidot kehittyvät sekä soittavalla että kuuntelevalla oppilaalla.

Viulu on soittimena vaativa, ja etenkin alussa tarvitaan paljon opettajan ohjausta soittoasentojen sekä erilaisten teknisten suoritusten opettelemisen tueksi. Tällöin on perusteltua, että opettaja keskittyy ryhmätunnilla välillä myös yksittäisen oppilaan ohjaamiseen (ellei siis varsinaisia yksityistunteja ole mahdollista

järjestää). Opettaja voi myös ryhmätunneilla ohjata oppilaita oikeaan soittoasentoon tai käydä korjaamassa esimerkiksi jousikäden asentoa.

Pidemmillä oleville oppilaille on mielekästä järjestää ryhmätunteja eri aiheisiin liittyen. Voi pitää asteikkotunteja, etyditunteja tai vaikka esiintymistunteja yhdessä, jolloin jokainen oppilas pääsee vuorollaan soittamaan. Toki asteikkoja voidaan soittaa myös kaikki yhdessä.

Nämä kaikki eri ryhmämusisoinnin muodot tukevat oppilaan omaa soiton edistymistä, kehittävät kuuntelemisen taitoa ja yhdessä soittamista. Yhdessä soittaminen voi motivoida oppilasta jatkamaan harrastustaan, jos oma harjoittelumotivaatio on välillä hukassa.

Ryhmämusisoinnin onnistuminen on kiinni oppilaitoksen resursseista, mutta myös opettajan omasta aktiivisuudesta. Mikäli innostut opettajana muodostamaan oppilaistasi erilaisia ryhmiä tai yhdistämään kollegan kanssa oppilaitanne ryhmiksi, on palkitsevaa nähdä oppilaiden ilo ja ryhmäytymisen hyödyt kaikille. Positiivinen palaute ryhmältä ja sen hyvä henki tuo varmasti suuremman palkkion sinulle mitä ryhmien järjestämisestä näkemäsi vaiva on. Jos sinulla on mahdollisuus opiskella orkesterinjohton perusteita, siitä on luultavimmin erittäin suuri hyöty sinulle myöhemmin työelämässä!

Muistathan myös jo aiemmin esitellyt ryhmäpedagogiikan muodot. Näppäripedagogiikka, Tempo-toiminta sekä myös Suzuki- sekä Colourstrings-pedagogiikka.

Luettavaksi:

Marks, Anthony 2004. All Together! Teaching music in groups. London: The Associated Board of the Royal Schools of Music

12 LUOVAT OPETUSMENETELMÄT

Luovilla opetusmenetelmillä tarkoitetaan yleensä improvisointia, säveltämistä/sävellyttämistä tai muuta oppilaan luovuutta aktivoivaa toimintaa. Usein esimerkiksi nuottien opettelemisen voi yhdistää säveltämiseen, jolloin oppilaan piirtämistä nuoteista tehdään lopulta oma sävellys. Improvisoinnissa voi nauttia yhdessä oppilaan kanssa luovasta tekemisestä sekä heittäytymisestä soittamaan ilman nuotteja tai muuta valmista materiaalia. Tunneilla voidaan kuunnella musiikkia, kuvailla sen herättämiä tunteita tai piirtää kuva kuunnellusta musiikista. Vain oppilaan sekä opettajan mielikuvitus on rajana luovassa toiminnassa. Seuraavassa lisää luovista menetelmistä opetuksen tueksi.

12.1 Improvisointi

Improvisoinnin alkeita kannattaa alkaa ihmettelemään oppilaan kanssa heti viulunsoiton opiskelun alkumetreillä. Improvisointi sanana saattaa kuulostaa alussa hieman vaikealta, etenkin ellei itse omaa improvisoinnista juurikaan kokemusta. Yksinkertaisuudessaan improvisointi on kuitenkin vain keksimistä ja leikittelyä musiikin keinoin.

Erilaiset matkimisharjoitukset voivat olla oppilaalle alussa helpoimpia. Voit soittaa malliksi esimerkiksi vapaalla d-kielellä ”rytmidiktaatin” tai muutaman äänen, siis lyhyen melodian. Tämän jälkeen oppilas toistaa kuulemansa. Sen jälkeen oppilas soittaa puolestaan ensin ja opettaja matkii perässä. Aloittaa voi myös vaikka keksimällä yhdessä, millaisia erilaisia ääniä viulusta voi tuottaa. Tässä on rajana vain mielikuvitus ja se, että ei rikota soittimia. Erilaisista kuvista soittaminen voi auttaa luomaan erilaisia tunnetiloja viulun avulla ja päivän fiiliksen soittaminen improvisoimalla on joskus hyvä aloitus tunnille. Hyvä harjoitus on myös matkia soittimella esimerkiksi eri eläinten ääniä.

Pikkuhiljaa voi antaa oppilaalle reunaehdotuksia ja rajata improvisointitapahtuma esimerkiksi yhteen kieleen ja kolmeen sormeen seuraavasti: Soita d-kielellä käyttäen ykkös-, kakkos- ja kolmosormia valitsemassasi järjestyksessä. Voidaan valita vielä, onko kappale nopea vai hidas, soitetaanko matalaa vai korkeaa kakkossormea (iloinen vai surullinen laulu). Monia lapsia helpottaa vaihtoehtojen antaminen, jolloin ihan kaikkea ei tarvitse itse keksiä. Muutama reunaehtoon rajattuna improvisaatiota on helpompaa, etenkin aluksi, kun vasta tutustutaan improvisaation maailmaan.

Helposti toteutettava improvisointiharjoitus nuoteista vähän vanhemmalle oppilaalle on soittaa kappaleen jokainen tahti järjestyksessä nurinpäin, eli lopusta alkuun. Sen jälkeen voidaan soittaa tahdin jokainen nuotti omassa vapaavalintaisessa järjestyksessä. Lopulta oppilas voi soittaa valitsemansa tahdit valitsemassaan järjestyksessä. Näin kappaleesta saadaan monta erilaista uutta tulkintaa.

Isompien oppilaiden kanssa voi aloittaa soitto pohjalta improvisoinnin. Sopikaa vaikka, että soittaessa voi käyttää D-duurin säveliä (D-duurikolmisointu pohjalla soiden, esimerkiksi pianosta soittaen). Lopuksi voi ottaa mukaan I-IV-V-I- soitunkierron, johon päälle oppilas improvisoi. Muistuta oppilastasi, että improvisoinnissa ei ole olemassa vääriä ääniä!

Oppilaiden kanssa improvisoinnissa voi painottaa esimerkiksi tunneilmaisua. Improvisointi voi parhaillaan vapauttaa oppilasta ohittamaan virheiden tekemisen tai epäonnistumisen pelon.

Improvisoinnin hyödyiksi voidaan laskea ainakin korvan kehittyminen, luovuuden ja herkkyyden kehittyminen sekä ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen. Se auttaa irrottautumaan nuoteista, kehittää oppilaan itsetuntoa sekä aktivoi osallistumaan. Improvisointi voi myös rohkaista oppilasta omaan tulkintaan.

Improvisoinnista ja muista luovista pedagogisista opetusmenetelmistä lisää:

Puutio, Marjukka 2014. "Kuuntele ope, ihana ääni." Kohti luovaa instrumenttipedagogiikkaa, opettajan opas. Kokkola: Kirjapaino Välikangas.

<https://www.musicedu.fi/ops-tuki/> sivustolta löytyy linkit: Improvisointi – ALOITA ALUSTA sekä Luova improvisaatio – hanke

Kannattaa tutustua myös CAD-metodiin (Creative Ability Development), jonka on luonut yhdysvaltalainen Alice Kay Kanack. <https://www.creativeabilitydevelopmentpress.com/cad-books/>

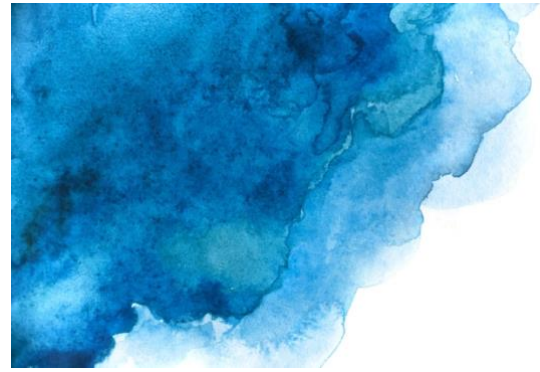
Oletko itse improvisoinut?

Onko improvisointi ollut osa sinun soittotuntejasi?

Onko improvisointi sinulle luontaista ja helppoa?

Uskallatko heittäytyä improvisoimaan oppilaasi kanssa?

Näytä esimerkkiä!

12.2 Sävellyttäminen/säveltäminen

Sävellyttäminen voi yksinkertaisimmillaan olla sitä, opettelette oppilaan kanssa piirtämään nuotteja viivastolle ja tästä rakennetaan yhdessä sävellys. Oppilas piirtää nuotit valitsemalleen paikalle viivastolla ja syntynyt nuottikirjoitus soitetaan yhdessä. Tämän jälkeen nuotteihin voidaan lisätä tempo- ja tahtimerkintä, dynamiikkaa ja muita esitysmerkkejä. Lopuksi syntynyt kappale nimetään. On syntynyt oppilaan oma sävellys! Halutessaan opettaja voi lisätä kappaleeseen vielä soinnut tai toisen äänen, jolloin voidaan musisoida yhdessä. Sävellyttäminen voidaan näin ollen linkittää kiinteästi alkeisteorian opettamiseen tunneilla.

Toisaalta improvisoinnin kautta voidaan myös lähestyä säveltämistä; opettaja voi kirjoittaa ylös oppilaan (lyhyehkön) improvisaation ja tätä yhdessä muokkaamalla voidaan toteuttaa oppilaan oma sävellys. Oppilas voi tuki halutessaan myös säveltää vapaasti oman teoksen opettajan tuella ja avustuksella. Kannattaa muistaa, että samoin kuin improvisaatio saattaa sanana kuulostaa hankalalta, niin myös säveltäminen usein mielletään haastavaksi terminä. Lopulta sekin voi olla kuitenkin vain ikään kuin leikkelyä musiikilla, etenkin alkuvaiheessa. Opettaja voi ohjata säveltämiseen innostunutta oppilasta etsimään soittimesta uusia ääniä, ilmaisukeinoja sekä tarjota teoriapohjaa ja nuottien puhtaaksikirjoittamista säveltämisen tueksi.

Sävellyttämistä voi jatkaa oppilaan taitotason edistyessä esimerkiksi pyytämällä oppilasta kirjoittamaan oman kadenssin konserttoon sen sijaan, että käytettäisiin jo valmiina olevia kadensseja. Kadenssin tekemistä voidaan ideoida myös yhdessä tunnilla. Oman kadenssin säveltämisessä voidaan käyttää alussa avuksi esimerkiksi eri teemoista tehtyjä variaatioita ja muunnelmia.

Lisää aiheesta:

Ojala, Juha; Väkevä Lauri (toim.) 2013. Säveltäjäksi kasvattaminen. Pedagogisia näkökulmia musiikin luovaan tekijyyteen. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy

<https://musicedu.fi/ops-tuki/> sivustolta löytyy linkit: Opus1 – sävellyspedagogiikan aineistopankki

12.3 Muut osallistavat työskentelytavat ja motivaatio

Opettajan oman innostuksen mukaan kaikenlaiset oppilaan omaa aktiivista roolia herättelevät työskentelytavat tuovat vaihtelua soittotunteihin. Yksinkertaisimmillaan voit pyytää oppilastasi valitsemaan kappaleita, jotka hän itse haluaisi soittaa ja ehkä esittää. Tällaisessa prosessissa oppilasta ohjataan hiljalleen olemaan itse aktiivinen toimija suhteessa soittoharrastukseen. Tämä aktivoi oppilasta verrattuna siihen, että opettaja valitsee aina soitettavan materiaalin valmiiksi.

Osallistavista työskentelytavoista puhuttaessa ei sovi unohtaa oppilaan motivaation merkitystä. Motivaatioon vaikuttaa useat asiat. Esimerkiksi oppilaan ikä, tausta, perheen tai ystävien tuki, opettajan ja oppilaan vuorovaikutussuhde jne. Tässä yhteydessä voidaan kuitenkin huomioida, että oppilaan saadessa itse osallistua aktiivisena toimijana omilla soittotunneillaan sekä soittoharrastuksessaan myös motivaatio tekemiseen yleensä kasvaa. Lue motivaatiosta lisää esimerkiksi seuraavasta artikkelista:

https://www.mustread.fi/artikkelit/kuulluksi-tuleminen-on-oppimismotivaation-avain/?fbclid=IwAR2bUCDwlp6EfWjxu3bxyk5_vL2B3LNhdODY5A_W2r2bbJFtO4Y35r-fXMw

12.4 Digitaaliset pelit ja sovellukset

Uusinta teknologiaa käytetään yhä enenevässä määrin hyväksi myös musiikin opetuksessa. Opintojen aikana opiskelet todennäköisesti vähintäänkin erilaisten harjoitteiden tekemistä oppilaallesi digitaalisessa muodossa.

Nykyään on saatavilla myös paljon erilaisia mobiilisovelluksia, pelejä tai ohjelmia, joiden avulla opiskella musiikkia. Lapsille ja nuorille on luontaista toimia sähköisessä teknologiaympäristössä, joten ymmärrettävästi myös pedagoginen opetus siirtyy uuden teknologian myötä osittain sähköiseen ympäristöön. Pandemian aika oli hyvä esimerkki siitä, kuinka jo pitkään kehitelty etäopetuskäytäntö otti aimo harppauksen eteenpäin ja jäi pysyvästi osaksi opetuskäytäntöjä.

Pelit ja muut musiikin opettamiseen sekä opiskeluun liittyvät sovellukset eivät toki voi kokonaan korvata perinteistä viulunsoiton opettamista. Erilaisilla peleillä on paikkansa opettajan halutessa uutta, innostavaa sekä osallistavaa ohjelmaa viulunsoiton opiskelun oheen. Opettajan oma innostus musiikkiteknologiaa kohtaan on avainasemassa silloin, kun etsitään laadukasta sovellusta musiikin opetuksen tueksi. Opettajan tulee perehtyä ensin itse haluamaansa sovellukseen perinpohjaisesti, ennen kuin sitä kannattaa käyttää oppilaan kanssa.

Kannattaa tutustua Jyväskylän yliopiston julkaistuun ”Pelillisuus ja uudet teknologiat musiikin oppimisessa”.

Siitä löytyy hyvää perustietoa teknologian ja pelillisyyden osallisuudesta musiikin oppimisessa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/133362/JAMKJULKAISUJA2352017_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Seuraavassa esimerkkipeli rytmien opiskeluun:

<https://www.oomc.fi/2019/01/rhythm-cat-hd-lite-rytmien-drillausta-kissan-kanssa/>

Lisäksi voit käyttää viulutunneilla alkeisteorian opettamisen apuna eläinkuvanuotteja:

<https://www.ubiikki.fi/kuvanuotit/app/2/0>

13 TASOSUORITUKSET

Musiikkioppilaitosten oman harkinnan varaan on jätetty nykyisessä opetussuunnitelmassa se, kuinka kukin oppilaitos haluaa järjestää opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset tasosuoritukset eri soittimissa. Oppilaitokset ovat suunnitelleet ja tehneet kollegioiden kesken omat opetussuunnitelmansa sekä tasosuoritusten sisällöt opetushallituksen ohjeiden pohjalta.

Kannattaa tutustua useamman musiikkioppilaitosten opetussuunnitelmiin sekä tasosuorituksiin, jotta saat hyvän yleiskäsityksen erilaisista tasosuoritusten mahdollisuuksista. Nykyisin useiden oppilaitosten omilta nettisivuilta löytää kyseisen talon tasosuorituksista erittäin selkeän informaation, erilaisia kaavioita sekä ohjeita niiden suorittamiseksi. Esimerkiksi Itä-Helsingin musiikkiopiston nettisivustolta löytyy laaja ja kattava selvitys opetussuunnitelmaan perustuvista tasosuorituksista, niiden sisällöstä ja arviointikriteereistä soitinkohtaisesti.

Löydät paljon tärkeää tietoa musiikin opettamisen yleisen ja laajan oppimäärän perusteista opetushallituksen sivustolta; Musiikki taiteen perusopetuksessa. Samalta sivustolta löydät myös esimerkiksi tukimateriaalia taiteen perusopetuksen arviointiin. Kannattaa tutustua huolella opetushallituksen sivustoon, sieltä löytyy kattavasti tietoa musiikin opetuksesta taiteen perusopetuksen osalta. Samalla voit muodostaa itsellesi hyvän yleiskuvan siitä, mitä kaikkea taiteen perusopetuksen yleinen ja laaja oppimäärä sisältää. Tämän kokonaiskuvan hahmottamisen jälkeen sinun on helpompi hahmottaa myös nykyisiä taitotasosuoritusten eri käytäntöjä, sisältöjä sekä niiden arviointia. Suomen musiikkioppilaitosten liiton nettisivustolta löytyy erinomaista tukimateriaalia opetuksen suunnittelusta, taitosuoritusten tavoitteista sekä ohjelmistosta.

Aloittaessasi opettajana uudessa työpaikassasi saat tarkempaa tietoa kyseisen oppilaitoksen opetussuunnitelmaan perustuvista tasosuorituksista, niiden sisällöstä sekä arviointiperusteista. Muistathan olla myös itse aktiivinen tämän asian suhteen. Moni sinua kenties askarruttava asia selviää kysymällä. Apuna oppilaan ohjelmistosuunnittelussa tasosuorituksia ajatellen voi käyttää jo aiemmin mainittua Suomen muusikkojen liiton julkaisemaa ohjelmistoluetteloa vuodelta 2005.

<https://oph.fi>

<https://musicedu.fi> /OPS-tuki

<https://ihmo.fi>

14 PÄÄSYKOKKEET

Muistatko oman mahdollisen pääsykokeesi lapsena johonkin musiikkikouluun? Millaisia tunteita ammattiopiskeluihin vaadittavat pääsykokeet sinussa herättivät? Oliko pääsykokeissa oleva lautakunta sinusta ystävällinen, mukava, kenties etäinen? Jännittikö sinua?

Näitä kysymyksiä on hyvä pohtia, kun olet menossa ensimmäistä kertaa pääsykokeisiin opettajan roolissa. Pääsykokeista toivoisi muodostuvan hakijalle mahdollisimman turvallinen sekä miellyttävä kokemus. Lautakunnalla on iso merkitys siinä, kuinka luoda pääsykokelaalle mahdollisimman turvallinen tila.

Useimmissa musiikkioppilaitoksissa tarvitaan pääsykokeita, sillä kaikki halukkaat eivät välttämättä mahdu sisään. Pääsykokeissa pyritään selvittämään, onko henkilöllä tarvittavat kyvyt edistyä opinnoissaan. Musikaalisuuden lisäksi pääsykokeissa saatetaan testata esimerkiksi motorista lahjakkuutta, joskus on jopa tarkasteltu hakijan fyysisiä ominaisuuksia. Onneksi näistä fyysisen mittaamisen käytännöistä on jo suurelta osin luovuttu. (Esimerkiksi viuluun pyrkivältä hakijalta on saatettu mitailla sormien pituutta.)

Kai Karman musikaalisuustesti on standardoitu, nauhalta kuunneltava testi. Se ei kuitenkaan kaikilta osin sovellu esimerkiksi kovin nuorille hakijoille pääsykoetestaukseen. Useimmiten musiikkioppilaitoksissa käytetäänkin jäljittelyyn perustuvaa testausta. Tälle ei ole olemassa standardoitua suoritustapaa, vaan yleensä testaajat suunnittelevat testin itse.

Pääsykoe muodostuu usein soitto- ja laulunäytteestä sekä musikaaliseen muistiin liittyvistä rytmii- ja melodia tehtävistä. Jokainen musiikkikoulu voi halutessaan muodostaa pääsykokeesta omanlaisensa, joten erilaisia pääsykoe- sekä musikaalisuuden testausmalleja voi olla useita. Työelämään siirtyessä pääset tutustumaan oman työpaikkasi pääsykoekäytäntöihin. Muista olla tämänkin asian suhteen utelias; kysy suoraan uudella työpaikallasi heidän mahdollisista pääsykoekäytännöistensä jo hyvissä ajoin ennen ensimmäistä lautakuntatyötäsi.

Suomessa on nykyisin myös paljon viulunsoiton opiskeluun liittyvää toimintaa, johon ei erikseen ole pääsykokeita, vaan oppilaat otetaan sisään joko ilmoittautumisjärjestyksessä tai muulla perusteella. Tällaista toimintaa on esimerkiksi Tempo-toiminta tai yksityiset Suzukikoulut. Myös useissa yksityisissä musiikkikouluissa oppilaat otetaan sisään ilmoittautumisjärjestyksessä.

Lisää tietoa musikaalisuudesta sekä sen testaamisesta:

https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/23211/Kolehmainen_kand.pdf

<https://peda.net/kauhava/lukiokoulutus/kauhavanlukio/lukiokurssit/musiikki/mu12/musikaalisuus>

15 OPETTAJAN TYÖHYVINVOINTI

Työhyvinvointi on kokonaisuus, jonka muodostavat työ ja sen mielekkyys, motivaatio, terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Työhyvinvointia voidaan lisätä hyvällä johtamisella sekä työntekijöiden välisellä positiivisella ilmapiirillä. Työhyvinvointia rakennetaan yhdessä työnantajan sekä työntekijän kanssa. Voit lukea lisää yleisellä tasolla työhyvinvoinnista sosiaali- ja terveystieteiden sivuilta <https://stm.fi/työhyvinvointi>.

Opettaminen on intensiivistä ja välillä hyvinkin hektistä toimintaa. Se vie oppitunneilla keskittymisestä 100 %, ja näitä tunteja on monta päivässä, parhaimmillaan satoja vuodessa. Lisäksi tulevat opettajan työhön liittyvät muut työasiat; kokoukset, kollegioiden/kollegoiden kanssa työskentely, oppilaskonsertit, yhteydenpito oppilaisiin ja huoltajiin, lautakuntatyöskentely, materiaalin etsiminen oppilaille sekä pääsykokeet. Opettajan työ sisältää siis myös mahdollisesti kiireisiä sekä stressaavia ajanjaksoja, niin kutsuttuja ruuhkaviikkoja.

On selvää, että opettaja tarvitsee palautumisaikaa työstään, aivan samoin kuin kukin oman alansa spesialisti tai työntekijä. Mitä palautumiskeinoja sinulla on? Tarvitsetko kokonaan jotain muuta tekemistä tai harrastusta kuin musiikki ja viulunsoitto? Onko arjen perusasiat kunnossa? Uni, ravinto, liikunta? Ystävät, perhe, harrastukset?

Kun puhumme työhyvinvoinnista, iso osa sitä on itse työssä tapahtuva hyvinvointi ja työssä viihtyminen. Omalta osaltasi voit vaikuttaa tähän itse: Pyri pitämään tunneilla hyvä ja positiivinen ilmapiiri, yritä luoda oppilaisiisi hyvät ja mutkattomat välit, innostu oppilaidesi onnistumisista, ole kiinnostunut alasi koulutuksista ja muista kollegoista. Vaihda kuulumisia, ideoita ja ota osaa työpaikkasi kahvihuonekeskusteluihin (mikäli ilmapiiri on positiivinen). Oma asenteesi vaikuttaa suuresti myös työhyvinvointiisi!

Opettajan työ voi välillä olla yksinäistäkin, joten etsi seuraa kollegoistasi. Jos ongelmia tai haasteita ilmenee oppilaiden tai kollegoiden kanssa, uskalla nostaa asiat esiin ja puhua. Selvitä haastava tilanne tai tapahtuma, ettei se jää painamaan kenenkään osapuolen mieltä. Pidä hauskaa oppilaidesi kanssa ja iloitse heidän edistymisestään!

Opettajan työhyvinvointiin vaikuttaa myös moni fyysinen seikka, jota emme helposti tule edes ajatelleeksi. Onko opetustila viihtyisä? Lämmin tai kylmä? Ilmastointi kunnossa? Entäpä valaistus? Luokan koko, sekä esimerkiksi kaikuisuus saattaa aiheuttaa metelin vuoksi fyysisiä oireita. Liian suuri desibelitaso edesauttaa korvan kuulovaurion tai tinnituksen syntyä, mutta myös esimerkiksi väsymystä. Yritä saada opetustila mahdollisimman mukavaksi ja kiinnitä huomiota myös työergonomiaan.

On hyvä muistaa, että myös kaikilla muilla arjen asioilla elämässäsi on merkitystä työssäjaksamiseen. Jos yksityiselämässä on haastava vaihe, varmasti se jollain tasolla vaikuttaa myös työssäsi. Muista, että rajaat työaikasi sellaiseksi kuin se sinulle itsellesi parhaiten sopii. Ole itsellesi armollinen; kukaan opettaja ei ole täydellinen, me olemme kaikki täällä oppimassa koko loppuelämäme ajan! Myötätuntoinen suhtautuminen oppilaisiisi sekä toisiin kollegoihin, sekä ennen kaikkea itseesi on yksi työhyvinvoinnin avainasioista.

Jälkisanat

Viulupedagogin muistikirjaa rakentaessa ja sitä kirjoittaessa olen käyttänyt hyväksi omaa kokemuspohjaani musiikin alalta. Vuosien varrella matkaan on tarttunut paljon oppeja ja oivalluksia kollegoilta sekä omilta oppilailta. Lisäksi olen projektin aikana lukenut paljon alan kirjallisuutta. Muistikirjan ohessa on valmistunut myös YAMK-opinnäytetyö. Tämän muistikirjan teksti on omaani, mutta siihen on vaikuttanut suuresti myös kaikki työvuosieni aikana lukemani tietoteksti sekä ajankohtaiset päivitykset eri muusikin laitosten nettisivustoilta.

Aloitin vuonna 1999 päätoimisen työskentelyn orkesterimuusikkona. Sitä ennen minulle oli kertynyt opetuskokemusta niin kaupungin musiikkileikkikerhoista, päiväkotien musiikkikerhojen vetämisestä kuin yksityisestä viulun- ja pianonsoiton opetuksesta. Orkesterityön ohella olen opettanut ammattikorkeakoulussa, konservatoriossa, yksityisessä musiikkioppilaitoksessa sekä yksityisesti. Kahdenkymmenenviiden vuoden aikana kerrytettyä tietotaitoa on hienoa päästä jakamaan näin muistikirjan muodossa, mutta ilman seuraavia erityisen tärkeitä lähteitä en olisi työstä itsekseni selvinnyt:

Suuri kiitos jo vuosisatoja sitten eläneille viulun mestareille, kuin myös tämän päivän eri organisaatioille ja yhdistyksille. Utterasti kaikki heistä vievät eteenpäin musiikin ja erityisesti viulunsoiton ilosanomaa. Kaikki lukemani on vaikuttanut omaan ajatteluuni sekä viulunsoiton pedagogiseen näkemykseeni suuresti.

Galamin, Ian 1990. Galaminin viulumetodi. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Garam, Lajos 1972. Viulunsoiton peruskysymyksiä. Helsinki: Offset Oy.

Garam, Lajos 2000. Lahjakkaan viulistin kasvatusta. Helsinki: Yliopistopaino.

Menuhin, Yehudi 1971. Kuusi viulutuntia. Juva: WSOY; n graafiset laitokset.

Mozart, Leopold 1988. Viulunsoiton perusteet. Uudistettu painos. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Szilvay, Geza 2018. Colourstrings Violin ABC. Handbook for teachers and parents. Helsinki: Fennica Gehrman Oy.

Suzuki, Shinichi 2002. Nurtured by love. Tampere: Vihreälinja Oy.

<https://www.oph.fi/>

<https://www.musicedu.fi>

Muistikirjan kuvat: Sivut 12 ja 13 Soitin Laine, verkkokauppa. Sivu 13 huopalaastarikuva Yliopiston apteekki, nettisivu. Sivu 14 minijousi Fazer musiikki, verkkokauppa. Kuvat alkeisviulukouluista sekä viulunsoiton kirjallisuudesta sivuilla 16 ja 27 omia kuvia. Muut kuvat wordin kuvapankkikuvia.